

PROVENCE

FRANKRIJK

Reis Biodiversiteit en Ecologie
10 juni – 20 juni 2025

Dit verslag is een uitgave van de Algemene Reiscommissie (ARC) van de Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging (KNNV)

KNNV Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging
Postbus 310
3700 AH Zeist
www.knnv.nl
bureau@knnv.nl
secretaris@arc.knnv.nl

Tekstbijdragen: Louis Dederen, Alexander Delfos, Annemieke van Drenth, Peter Eenshuistra, Ans Gorter, Jan Jansen, Joke Jansen, Mieke Leerschool, Marcel Mutsaers, Gea Warringa, Henri van Weert, Maja Westhoff

Fotografie: Louis Dederen, Alexander Delfos, Hans Dekker (Saxifraga), Annemieke van Drenth, Peter Eenshuistra, Wil Folkers, Jan Jansen, Joke Jansen, Mieke Leerschool, Marcel Mutsaers, Jean-Marc Rosier (Wikipedia), Henri van Weert, Maja Westhoff

Samenstelling, vormgeving en eindredactie: Marcel Mutsaers

Foto voorplaat: Het dorpje Sault gelegen tussen de lavendelvelden gefotografeerd op 19 juni 2025 (© Marcel Mutsaers)

Foto inhoudsopgave: Rijke biodiversiteit in de Provence, 15 juni 2025 (© Jan Jansen)

© 2025 Het copyright van de teksten, foto's en soortenlijsten in dit document berust bij de auteurs en de fotografen. Dit verslag mag niet geheel of gedeeltelijk worden overgenomen zonder (schriftelijke) toestemming van de auteurs/rechthebbenden.

KNNV-reis Provence – Frankrijk

10 juni – 20 juni 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Deelnemerslijst	9
Beknopt dagprogramma	10
Dagverslagen	12
Vogels	38
Insecten	39
Ophrylogie	66
Lichenen (korstmossen)	69
Floralijst	71

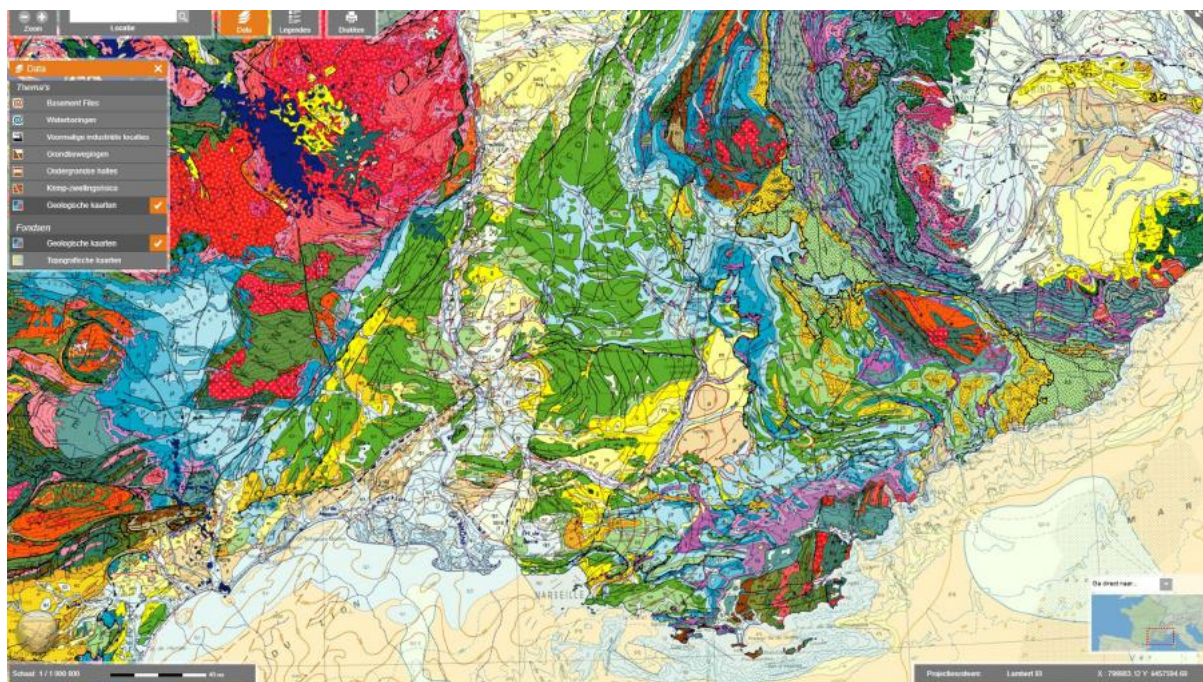
De Provence is een geografische regio in het zuidoosten van Frankrijk, die zich uitstrekt van de Rhône in het westen tot de Italiaanse grens in het oosten en verder wordt begrensd door de Middellandse Zee in het zuiden. Historisch gezien stond de regio in de Romeinse tijd bekend als 'Provincia Romana', wat eenvoudigweg "de Romeinse provincie" betekende, een naam die later werd afgekort tot 'Provincia' en waaruit de huidige naam "Provence" is voortgekomen. Tegenwoordig komt de Provence grotendeels overeen met de moderne administratieve regio Provence-Alpes-Côte d'Azur (PACA), die de departementen: Var, Bouches-du-Rhône, Alpes-de-Haute-Provence, en delen van de Alpes-Maritimes en de Vaucluse omvat.

Geologie

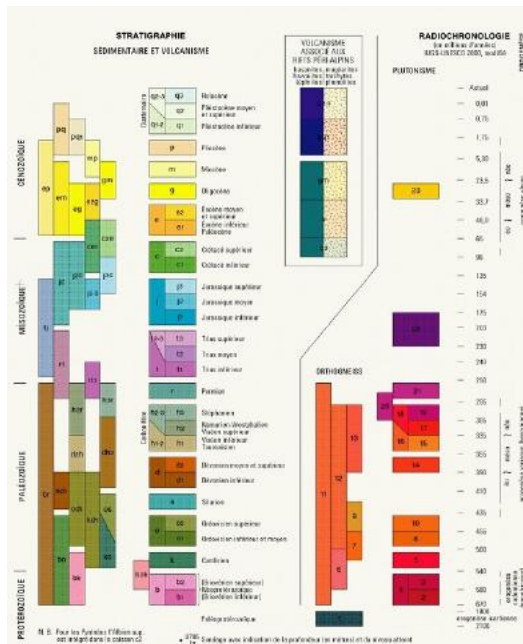
De huidige geografie van de Provence is zeer divers. Naast kustlijnen, diepe canyons en een rivierdelta (Camargue) zijn er veel woeste bergketens, gescheiden door onverwacht zacht glooiend of zelfs vlak terrein. Maar er is een algemeen patroon. Over het algemeen zijn de bergketens oost-west georiënteerd en lopen ze in hoogte als een trap af van de Alpen in het oosten naar de Rhônevallei in het westen.

De Provence bestaat voornamelijk uit kalksteen. In feite zijn er in de Provence twee soorten kalksteen te vinden. Enerzijds is er het veel oudere kristallijne kalksteen, dat zijn oorsprong heeft in de Hercynische orogenese¹. Dit gesteente behoort tot het oudste gesteente van Europa en stamt uit het Carboon. Dit was lang voordat de Atlantisch oceaan, de Alpen en de Pyreneeën bestonden en alle landmassa was in die periode geconcentreerd in één supercontinent genaamd Pangea.

De andere kalksteensoort is geologisch veel jonger en heeft zijn oorsprong in meer recente maritieme sedimentatie. Vele miljoenen jaren later begon het supercontinent Pangea zich te splitsen in de huidige continenten. Tussen land ontstonden zeeën en aan het einde van het Perm bestond veel van het gebied van de huidige Provence uit een ondiepe zee. Afstervend zeeleven zorgen voor een grote concentratie van kalk op de bodem resulterend in een dikke kalklaag.

¹ De Hercynische orogenese of plooiing was een fase van gebergtevorming gedurende het Laat-Paleozoïcum, die herkend wordt in oudere gesteenten in de ondergrond van Midden- en Zuid-Europa en Noord-Afrika. De belangrijkste fases waren aan het eind van het Carboon, ongeveer 300 miljoen jaar geleden.

Sedimentair kalkgesteente gefotografeerd op 19 juni op de Mont-Serein (helling van de Mont-Ventoux) op een hoogte van 1437m. Duidelijk is er fossiel zeeleven te zien in de vorm van een kolonievormend koraal. Dit was dus ooit zeebodem! Waarschijnlijk stamt dit gesteente uit het Krijt (de groene gebieden op de afbeelding hierboven) (© Marcel Mutsaers).

Hierboven een geologische kaart (incl. legenda) van de Provence. Duidelijk te zien zijn de Alpen, het Centraal Massief en daartussen het dal van de Rhône. Het jongere sedimentair kalkgesteente uit het Krijt is weergegeven in groen. Het oudere kristallijne kalkgesteente, ontstaan tijdens de Hercynische orogenese is te vinden aan de zuidkust, maar ook in de Écrins en de Mercantour (de donkerdere kleuren). (© BRGM / InfoTerre-Viewer)

Door tektonische plaatbewegingen steeg de zeebodem, kwam boven water en plooiden zich op sommige plaatsen op tot bergketens. Het huidige Spanje (Iberia) was losgeraakt van het Europese gedeelte, maar begon zich weer richting Frankrijk te bewegen. Door deze botsing ontstonden de Pyreneeën en een aantal andere bergketens in het Centraal Massief en de Provence. Tijdens de vorming van de Pyreneeën (ongeveer 50 miljoen jaar geleden) verrezen ook de bergen Mont Sainte-Victoire, Sainte-Baume en de Mont Ventoux op uit de zeebodem. Hoewel ze tegenwoordig lijken op voorlopers van de Alpen, zijn ze in feite samen met de Pyreneeën gevormd. De Alpen bestonden op dat moment nog niet.

In een latere fase braken de landmassa's die nu Corsica en Sardinië vormen zich los van het geheel en daardoor bevond het gebied van de Provence zich niet meer in een botsingsgebied maar werd het gebied uitgerekt waardoor de bodem daalde. Het Rhône-bassin verdween onder zeeniveau, alsmede grote gedeelten van de kust en de huidige Vaucluse, de zee was weer terug! In deze warme en ondiepe zeeën werd weer veel kalk afgezet.

Later toen de Afrikaanse en Euraziatische tektonische platen op elkaar botsten ontstonden de Alpen, de bodem steeg weer en hieruit ontstonden de kalkrijke plateaus van de Vaucluse, de Luberon en de Alpilles.

Er is een groot verschil in vegetatie tussen het oude kristallijne hercynische kalksteen en het jongere sedimentaire kalksteen. Door erosie is het Hercynische hooggebergte inmiddels omgevormd tot een zacht glooiend terrein. Deze kristallijne ondergrond houdt water veel beter vast dan het poreuze sedimentaire kalksteen. Daarnaast is deze ondergrond zuurder. Het gebied dat wij bezochten in de Vaucluse had een ondergrond van poreuze sedimentaire kalksteen met bijbehorende vegetatie. Het oude kristallijne hercynische kalkgesteente is te vinden meer naar het zuiden en oosten tussen de regio's Toulon en Cannes (Massif des Maures en Massif de l'Esterel²).

² In het Massif de l'Esterel is ook een bekend gebied te vinden met kenmerkende okergekleurde rotsen (Ryoliet). Deze zijn afkomstig van een vulkaanuitbarsting 250 miljoen jaar geleden.

De Vaucluse

Ten noordoosten van de Alpilles (een smalle bergketen die abrupt oprijst uit de Rhônevallei) stroomt de Durance, de grootste rivier van de Provence, waarachter de provincie Vaucluse ligt. De Vaucluse strekt zich uit tussen het Massif du Luberon in het zuiden en de Mont Ventoux in het noorden. De Vaucluse is een prachtige streek, beroemd om zijn heerlijke wijnen, zonnige lavendelvelden, schilderachtige heuvelorpjes met de drukke Provençaalse markten en natuurlijk de Mont Ventoux met zijn unieke flora en fauna. Als je de Vaucluse van west naar oost doorkruist, zult je merken dat het westelijke deel dichter bewoond is, warmer is en op lagere hoogte ligt. Naarmate je verder naar het oosten reist, komt je geleidelijk in hoger, wilder en minder bevolkt gebied terecht.

Avignon is de hoofdstad van de Vaucluse. Het departement bestaat voor ongeveer de helft uit bergachtig terrein, waaronder de Mont Ventoux, de Monts de Vaucluse, het Plateau d'Albion en het Massif du Luberon. De andere helft, ten westen hiervan, is de Plaine du Comtat, een laagvlakte waar ook Saint-Didier ligt.

De Mont Ventoux

De 'Geant de Provence', de top van de Mont Ventoux (1909 meter), is uniek in de regio. De kalkstenen top vertoont oppervlakkige gelijkenis met het karstplateau, maar is veel hoger en kouder dan alle andere hoge punten in de Provence. Vergelijkingen met de Alpen gaan eveneens mank, aangezien de Mont Ventoux droger en kaler is dan bergtoppen van vergelijkbare hoogte. De top van de Ventoux is zo droog dat de kale kalksteen bijna onbegroeid lijkt. Van een afstand zou je kunnen denken dat hij bedekt is met sneeuw (wat in de winter ook zo is).

De Mont Ventoux gezien vanuit het zuiden vanaf de vlakte tussen Carpentras en Flassan, ongeveer zoals wij de berg ook zagen op weg daar naartoe en vanuit het klooster. (© Jean-Marc Rosier / Wikipedia CC BY-SA 3.0)

Qua flora en fauna ligt de Mont Ventoux tussen de alpenweiden en het hooggelegen karstplateau. De ecologische omstandigheden verschillen van beide, aangezien de berg geïsoleerd ligt van andere toppen van deze hoogte. Daardoor beschikt hij over een eigen, unieke flora en fauna.

Waterreservoir

Ondanks zijn dorre uiterlijk fungeert de Mont Ventoux ook als een groot waterreservoir. Regen- en smeltwater wordt snel opgenomen door de kalksteen, waarna het water via

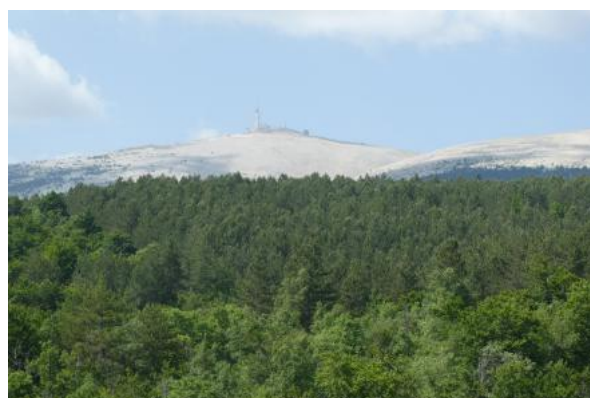
een netwerk van ondergrondse waterlopen tevoorschijn komt als bronnen op verschillende plaatsen, zoals de bron Groseau in Malaucène en de beroemde Fontaine-de-Vaucluse, 30 kilometer ten zuiden van het massief. Ook aan de noordzijde van de Mont Ventoux zijn talrijke bronnen te vinden, zoals de Fontfiole, de Font-du-Contrat en de Fontaine-Froide.

Microklimaat

De zuidwestzijde van het massief, grenzend aan de vlakte van Bédoin, kent tot ongeveer 1000 meter hoogte een uitgesproken mediterraan klimaat. De oostzijde is kouder en vochtiger, meer blootgesteld aan storingen. Het massief zelf zorgt voor krachtige opwaartse luchtbewegingen, wat leidt tot aanzienlijke neerslaghoeveelheden; gemiddeld zijn er 90 regendagen per jaar, met 1130 mm neerslag bij Chalet-Reynard (1417 m) en 1220 mm op de top. De neerslag is onregelmatig over het jaar verspreid, met hogere intensiteit in de herfst en het late voorjaar. Hevige wolkbreken zijn geen uitzondering.

Boven de 1000 meter schommelen de zomertemperaturen tussen 10 en 18 °C. Gemiddeld 100 dagen per jaar is de top gehuld in mist of laaghangende bewolking. In de winter is de top gemiddeld 50 dagen per jaar bedekt met sneeuw en kan de temperatuur dalen tot -27 °C. De wind is onverbrekkelijk verbonden met de Mont Ventoux; er zijn windsnelheden tot 300 km/uur geregistreerd op de top. Vooral de 'mistral', een relatief koude en droge noordenwind, kan zorgen voor plotselinge temperatuurdalingen. De invloed van deze krachtige wind is duidelijk zichtbaar in het landschap, met hagen van populieren en cipressen loodrecht op de overheersende windrichting.

Vegetatiezones

Links een voorbeeld van de Subalpiene zone, een open landschap met Bergden en Jeneverbes, gefotografeerd in de buurt van Chalet Reynard. Op de foto rechts zijn drie vegetatiezones te zien, van onder naar boven: de Montane zone, de Subalpiene zone en tot slot de kale top van de Mont-Ventoux. (© Marcel Mutsaers)

De vegetatie op de Mont Ventoux en in de Vaucluse is sterk aangepast aan de microklimatologische omstandigheden en de hoogteverschillen. De vegetatie van de Mont Ventoux kan worden ingedeeld in verschillende zonale gordels:

1. Meso-mediterrane zone (0-500 m)

Gekenmerkt door het steeneikenbos, een altijdgroene boom, vaak samen met de Aleppo-den die aangepast is aan brand. Deze bossen, vaak laag hakhout, zijn dominant op kalkrijke bodems.

2. Supra-mediterrane zone (500-1000 m)

Hier komen donseikenbossen voor, die hun bruine bladeren lang behouden in de herfst. De donzige eik groeit vaak samen met diverse loofverliezende boomsoorten zoals esdoorns en lijsterbessoorten. Hogerop in deze zone begint de beuk te verschijnen.

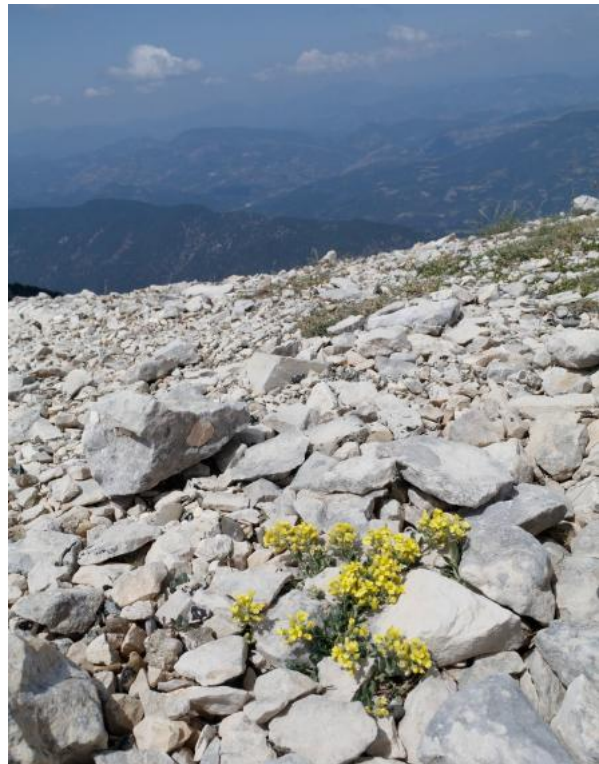
Ook garrigues³ met Buxus, Europees krentenboompje en Jeneverbes zijn hier te vinden.

3. Montane zone (1000-1600 m)

Gekenmerkt door beukenbossen, zilverspar en grove den. Dit is een Midden-Europese bosformatie die in mediterrane gebieden alleen in vochtige, mistige montane zones voorkomt, zoals aan de noordzijde van de Mont Ventoux.

4. Subalpiene zone (1600-1909 m)

Hier vinden we de open bossen van de bergden. Dit is een open bostype met veel lichtinval, waar ook liggende struiksoorten zoals *Arctostaphylos uva-ursi* (Berendruif) en *Juniperus communis* subsp. *Hemisphaerica* (Jeneverbes) groeien. Op open, stenige plekken gedijen droogteminnende soorten zoals *Androsace villosa* en *Eryngium spinalba*.

De top van de Mont-Ventoux is kaal en onbegroeid, vooral veel stenen, bijna een maanlandschap. Maar voor de diegene die tussen die stenen kijkt is er van alles te ontdekken aan bijzondere planten (foto links © Marcel Mutsaers, foto rechts © Louis Dederen).

Naast bossen zijn er ook 'garrigues' en 'pelouses' (droge graslanden). De Kermeseik-garrigue komt voor op harde kalksteenrotsen en is relatief soortenarm. De Rozemarijn-garrigue, op zachte mergelachtige kalksteen, is struweelachtiger en rijk aan aromatische soorten zoals rozemarijn en tijm, vaak als gevolg van vroegere begrazing door schapen. Op de hoogvlakten zijn de pelouses dominant, met droogteminnende soorten en bolgewassen. Rotsachtige biotopen herbergen chasmofytische vegetatie, planten die in rotspleten groeien, zoals verschillende varensoorten van het geslacht *Asplenium*.

De Mont Ventoux is niet alleen een iconisch geografisch kenmerk, maar ook een levend laboratorium waar geologische processen, een uniek microklimaat en diverse vegetatiezones samenkomen, wat het tot een fascinerend gebied maakt. Tijdens deze reis hebben we de hellingen van de Mont-Ventoux daarom ook diverse keren bezocht.

Met dank aan: Jan Jansen, Mieke Leerschool, Crossbill Guide Provence, Jean-Marc Rosiere, Wikipedia en BRGM-InfoTerre-viewer.

³ struikgewas op kalkrijke bodem.

Deelnemerslijst

Reisleiding: Jan Jansen & Louis Dederen

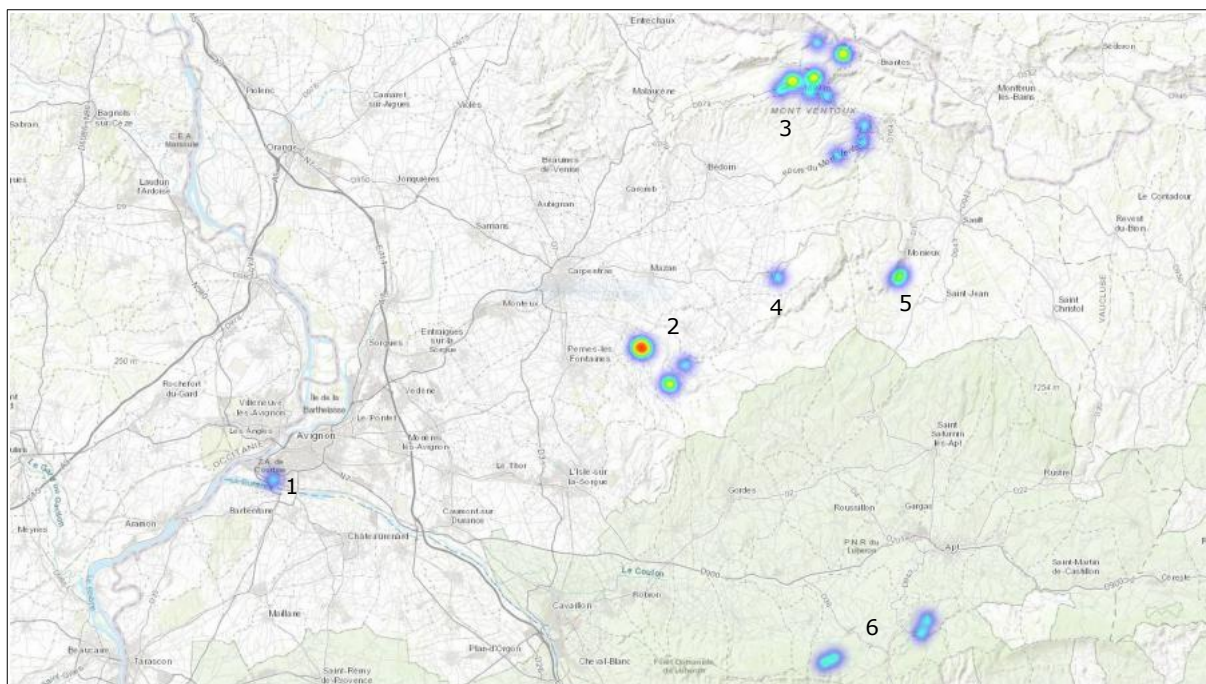
Deelnemers:
Alexander Delfos
Peter Eenshuistra
Wil Folkers
Ans Gorter
Joke Jansen
Mieke Leerschool
Marcel Mutsaers
Annemieke van Drenth
Henri van Weert
Dick Warringa
Gea Warringa
Maja Westhoff

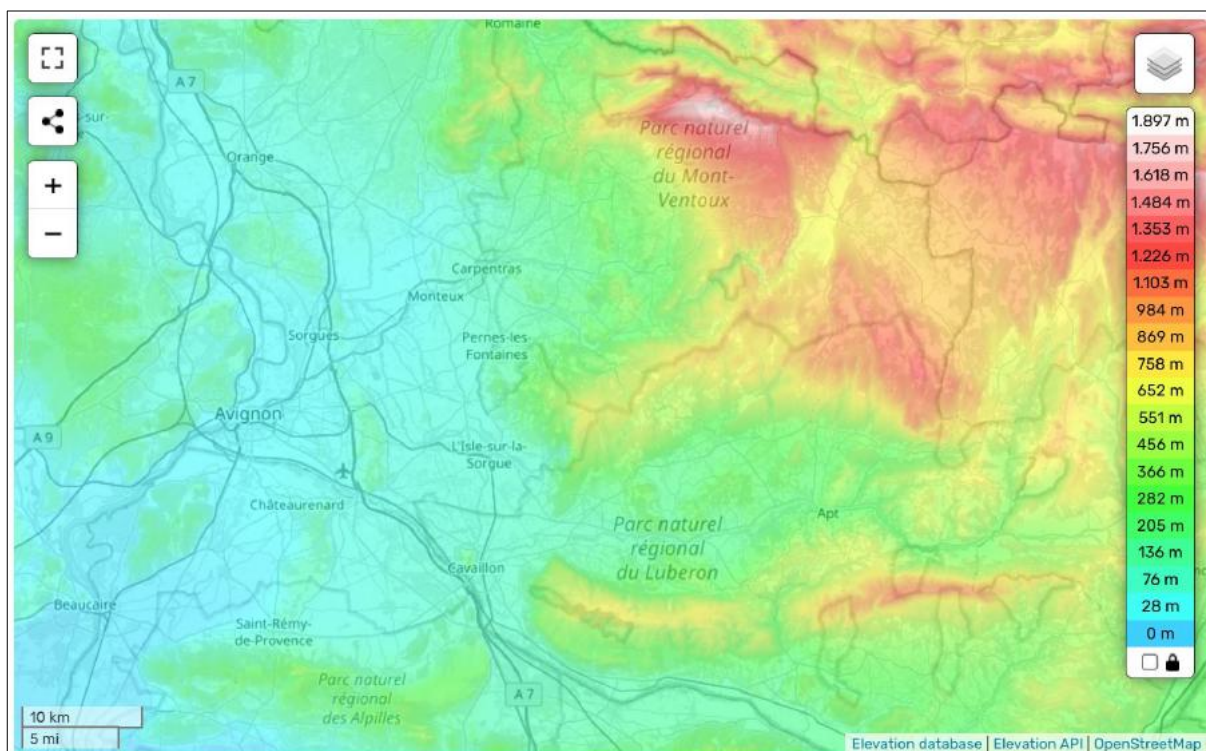
Groepsfoto v.l.n.r.: Maja, Gea, Dick, Jan, Joke, Wil, Annemieke, Marcel, Peter, Mieke, Henri, Ans, Alexander, Louis (© Fotograaf onbekend)

In de afbeelding hieronder een overzicht van de door ons bezochte locaties. Deze zijn onder te verdelen in 6 hoofdgroepen:

1. Avignon, TGV-Station.
2. Saint-Didier, Klooster Notre-Dame de Sainte-Garde (onze verblijfsplaats) en omgeving.
3. De Mont-Ventoux en omgeving.
4. Villes-sur-Auzon, einde van de Gorges de la Nesque.
5. Plan d'eau de Monieux, begin van de Gorges de la Nesque.
6. Massif du Luberon.

'Heatmap' van de waarnemingen tijdens de reis (© Observation.org).

Hoogtekaart van het excursiegebied (© OpenStreetMap CC BY-SA 2.0).

Hieronder een korte beschrijving van de bezochte locaties per dag. De cijfers tussen haakjes [] verwijzen naar de locatie op de kaart op de vorige pagina.

Dinsdag 10 juni

In de middag kwamen we aan op het TGV-station van Avignon. Tijdens het wachten op de huurbusjes werden door de twee meest fanatieke deelnemers van het gezelschap al de eerste waarnemingen gedaan op een grasveldje voor het station [1].

Woensdag 11 juni

Vandaag stond, voor de siësta, een rondwandeling in de omgeving van het klooster op het programma [2]. Na de siësta werd een 2e gebied op loopafstand van het klooster bezocht [2].

Donderdag 12 juni

In de buurt van Venasque, op ongeveer 5 km afstand van het klooster, bezochten we 2 nabij gelegen locaties. Allereerst het dal van de Nesque [2], daarna het dal van de Rieu [2].

Vrijdag 13 juni

Vanwege het warme weer besloten we het hogerop te zoeken vandaag. Het doel was de Mont-Serein gelegen op 1437m op de hellingen van de Mont-Ventoux [3]. In de middag verplaatsten we ons iets meer naar het oosten naar de omgeving van de Camping le Mont-Serein [3]. We zouden deze vakantie vaker terugkomen op de Mont-Ventoux.

Zaterdag 14 juni

Dit keer reden we om de Mont-Ventoux heen om uit te komen in het gebied ten noorden van deze berg in het dal van de Toulourenc, nabij het plaatsje Saint-Léger-du-Ventoux [3]. In de middag verplaatsten we ons nog iets oostelijker langs de D40 [3]. De derde bestemming was het Plan d'eau de Monieux [5]. 's-Avonds nachtvlinderen bij het klooster [2].

Zondag 15 juni

Volgens de Crossbill Guide Provence was er een mooi kalkgraslandveldje langs de D942 nabij Villes-sur-Auzon [4], daar gingen we vandaag kijken. Na de siësta bezochten we weer het dal van de Nesque, nabij Venasque [2].

Maandag 16 juni

Deze dag bezochten we als eerste een locatie vlak onder de top van de Mont-Ventoux langs de D974 [3]. Daarna weer de omgeving van de Camping le Mont-Serein [3] en tot slot een opmerkelijk interessant bospad iets lager in de buurt van de D974 op wederom de Mont-Ventoux [3].

Dinsdag 17 juni

Het was nog steeds erg warm dus zochten we het wederom hogerop op de Mont-Ventoux, dit keer de omgeving van het Chalet Reynard (1417m) [3]. Daarna een plek om te lunchen iets lager op de Mont-Ventoux [3], vervolgens weer een rotsachtige locatie bijna op de top (1836m) [3], daarna nog een plek ergens langs de D974 [3] en tot slot weer nachtvlinderen bij het klooster [2].

Woensdag 18 juni

Vandaag gingen we een stukje rijden naar het Massif du Luberon [6], interessante locaties met een bidsprinkhaan!

Donderdag 19 juni

Eerst de omgeving van de Camping le Mont-Serein [3], daarna tot slot het Plan d'eau de Monieux [5], een mooie locatie inclusief een mevrouw die een biertje kwam brengen.

Vrijdag 20 juni

De dag van vertrek, wederom stonden de twee meest fanatieke deelnemers weer op het veldje voor het station [1].

Dagverslagen

Dag 0 – Maandag 9 juni 2025, Gaat het allemaal wel lukken?

Gea Warringa

Op 10 juni 's morgens zullen we elkaar in de stationshal van Breda CS ontmoeten, om deze dag met de NS-Intercity-Direct verder te reizen naar Brussel. Vandaar zullen we overstappen in de TGV, de Train à Grande Vitesse, de hoge snelheidstrein op weg naar Avignon. Vervolgens reizen we in twee personenbusjes naar onze bestemming in de Provence, Saint-Didier.

Tenminste, dat was de bedoeling en het zou zo mooi zijn en het was door de reisleiding zo goed voorbereid en gepland... Maar een dag voor ons vertrek komen er steeds meer berichten over een mogelijke landelijke treinstaking van het personeel van de NS. Het hele treinverkeer zal die dinsdag worden stilgelegd, maar, gelukkig, de internationale treinen zullen nog wel rijden. Dat zijn de laatste berichten die te lezen zijn op de NS-International-App.

NS-staking op 10 juni (© Facebookpagina 9292)

Maar dan komt er nog een verontrustend bericht binnen: alle treinverkeer in het hele land wordt neergelegd, dus ook de internationale treinen zullen die dag niet rijden. Hoe moet dit nu? Hoe komen wij morgen in Brussel? Kan onze reis nu wel door gaan? Moeten we misschien een dag in Breda blijven hangen? Een stadswandeling door Breda kan ook wel boeiend zijn...

Op de app van NS-International staat gelukkig te lezen dat internationale treinen (nog) wel rijden, maar zou "onze" trein daar bij horen? Reisleader Louis stuurt alle deelnemers een berichtje dat het misschien toch wel raadzaam is om een hotel te boeken, dicht bij het station in Breda. Of zo mogelijk daar ergens een logeeradres te zoeken, want de berichten die we via de media ontvangen zijn niet zo leuk: de staking wordt verder uitgebreid naar andere regio's. Bovendien zal ook het internationale treinverkeer door het hele land worden stilgelegd...

In een WhatsApp-berichtje van de reisleiding wordt aan de deelnemers gevraagd of het voor hen mogelijk is om op die dinsdagmorgen - de dag van het vertrek - zo mogelijk een uur eerder op het station in Breda te komen. Hoe? Met de trein zal dat die dag dus niet lukken en aangeraden wordt daarom om dicht bij het station een hotelkamer te boeken.

Hoe zal dit verder opgelost worden? Hoe komen we dan in Brussel? Vragen die we elkaar stellen via WhatsApp, maar de reisleiding stelt ons gerust: kalm aan mensen, het klinkt allemaal niet goed, maar het komt goed, we zijn bezig om een oplossing te zoeken, laat het aan ons over, we komen met een noodplan. En wat zou dat kunnen zijn? Onderling worden door ons dan ook diverse noodplannen bedacht...

Maar dan komt van de reisleiding het verlossende telefoontje: We gaan en zorg dat je morgenvroeg, dinsdagmorgen, om 9 uur voor het station in Breda staat. Dan zullen er 2 taxibusjes komen voorrijden en daarmee worden we naar Brussel gebracht. Vervolgens kunnen we dan in Brussel "gewoon" verder reizen zoals de bedoeling was en onze gereserveerde plaatsen innemen in de hogesnelheidstrein de Train à Grande Vitesse, de hoge snelheidstrein die ons helemaal naar Avignon zal brengen.

Geweldig, wat een goed bericht, alle lof voor de reisleiding!
We kunnen nu rustig gaan slapen. Het komt goed. Tot morgen.

En daar staan we dan, de volgende dag, samen met alle andere deelnemers aan deze reis te wachten voor het station in Breda. Omdat vandaag het treinverkeer in Nederland door een landelijke staking volledig plat ligt, zullen wij op een andere wijze naar Brussel gebracht moeten worden. De meeste reisgenoten hebben overnacht in een hotel in de nabijheid van het station.

En hierbij alle lof voor de reisleiding en de ARC, die geregeld hebben dat we toch op tijd in Brussel kunnen komen en dat we niet een dag in Breda moeten blijven totdat de staking voorbij is. Ruim op tijd staan we deze morgen voor het station van Breda te wachten op de beide gereserveerde taxibusjes, die tegen 11.00 uur zullen voorrijden.

We stappen snel in en met grote snelheid gaan we nu op weg naar Brussel, waar we na ongeveer een uur racen aankomen bij het station Gare de Bruxelles-Midi. Er is nog voldoende tijd over voordat de volgende trein zal binnen rijden en we kunnen nu rustig gaan zoeken naar het juiste perron waar "onze" trein zal komen te staan. Deze internationale trein, de TGV (Train à Grande Vitesse) is een hoge snelheidstrein die zo'n 320 km per uur kan bereiken. Om 13.17 uur zal de trein gaan vertrekken naar Avignon, waar we na zo'n 4½ uur zullen aankomen.

Ondanks een spannende start is het een voorspoedige reis geworden, voor iedereen een gereserveerde ruime zitplaats, met voor onze benen voldoende ruimte. Iemand vindt dat we gewoon "koninklijke" zitplaatsen hebben in deze mooie 1e klas coupe.

Aangekomen in Avignon (© Wil Folkers)

Op een veldje voor het station werden de 1e waarnemingen al gedaan, o.a. een Witte breedscheenjuffer ♀ (© Marcel Mutsaers)

Tegen half 6 komen we aan op het station TGV in Avignon, waarna Jan en Louis de beide voor ons gereserveerde busjes kunnen halen bij het verhuurbedrijf. Het wachten daarop duurt lang, het is erg warm, en zo kunnen we nu al wennen aan de verzengende hitte die ons gedurende deze reis zal vergezellen... Na zo'n 3 kwartier is alles geregeld (er zat een kleine beschadiging op één van de autoruiten...) en kunnen we de koffers en tassen inladen en vervolgens de drukke stad Avignon verlaten.

We rijden langs het 14e-eeuwse Pausenpaleis, we werpen vanuit de auto een blik op de prachtige bogenbrug van Avignon, maar we moeten verder. We verlaten de drukke stad en rijden door het Franse platteland naar onze verblijfplaats voor de komende dagen. En als we aan het eind van deze geplande route na zo'n 40 km aankomen bij het klooster van de Notre-Dame de Sainte-Garde, kunnen we direct plaats nemen aan de gedekte tafels waar we worden welkom geheten met een maaltijd -Bon appétit- eet smakelijk.

Daarna worden de kamers verdeeld en kunnen we ons installeren in het gastenverblijf, waar we tien nachten mogen verblijven. -Bonne nuit- Welterusten.

Na de pittige reisdag donderdag, is het heerlijk wakker worden aan de rand van Saint-Didier, een klein Provençaals dorpje in de Vaucluse. We zijn hier in het hart van het 'Parc Régional du Mont-Ventoux' bij het voormalige seminarie en klooster van Notre-Dame de Sainte-Garde. Tegenwoordig is op deze plek het spirituele centrum van het instituut Notre-Dame de Vie gevestigd. De rustige omgeving en de nabijheid van de natuur maken ons logeeradres een ideale plek om te verblijven.

In het vroege ochtendlicht zijn niet alleen de vogels actief. Als ik de luiken van mijn slaapkamer open, zie ik Peter al met zijn camera op stap in de grote tuin om de hop te fotograferen. Tegen half 8 is een groot deel van de groep buiten, klaar voor het ontbijt. Tijdens de maaltijd wordt door Jan de planning van de dag meegedeeld. Omdat het snoeiheet lijkt te worden, is het programma wat aangepast. We gaan vanaf ons logeeradres te voet de natuur in om de omgeving te verkennen. Zo kunnen we rond de middag ergens in de buurt van ons verblijf lunchen. De mensen die later in de middag nog een tweede wandeling in de omgeving willen maken, worden rond 17.00 uur buiten verwacht.

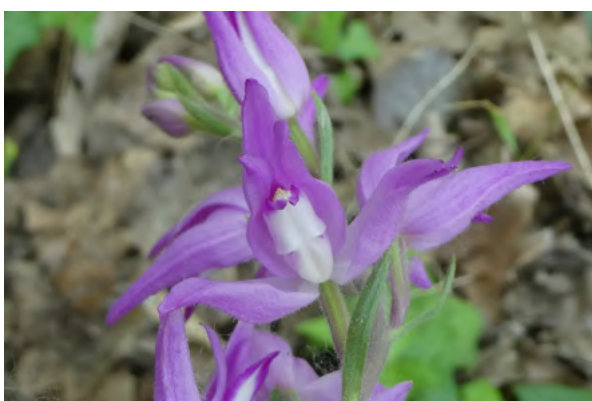

De groep klaar voor vertrek voor de eerste tocht van de vakantie (© Marcel Mutsaers)

Klimopbremraap met waardplant op de achtergrond (© Marcel Mutsaers)

Om 9.00 uur is iedereen paraat en dalen we langzaam af aan de oostkant van Sainte-Garde. In de schaduw is het nog heerlijk koel. Hier in het grensgebied van natuur en cultuur langs de landweg en bospaadjes, is van alles te ontdekken. Er zijn wijn- en olijfgaarden, maar ook bospercelen en open ruigten. We verwonderen ons over de Klimopbremraap, Bokkenorchis en het Rood bosvogeltje, in Nederland zeldzame soorten.

Rood bosvogeltje (© Marcel Mutsaers)

Bokkenorchis (© Marcel Mutsaers)

Dankzij het mooie weer en de rijke flora zijn er veel vlinders te zien waaronder de Keizersmantel, in Nederland een zeldzame verschijning, verschillende Blauwtjes, zoals het Provençaals bleek blauwtje en Zandoogjes, Parelmoervlinders en Dambordjes. En te midden van de fladderende vlinders staat, een beetje verscholen tussen het groen, een prachtige Hommelorchis.

Het landschap achter het klooster, het gebied van onze eerste wandeling (© Jan Jansen)

Dan valt mijn oog op een vreemd bouwseltje op een blad: het blijkt om de Gewone zakdrager te gaan. De rups van deze nachtvlinder maakt van grassprietjes, strootjes en takjes een kokertje waarin hij zich verstopt en groeit. Het vrouwtje blijft na de verpopping vleugelloos in dit kokertje wonen terwijl het mannetje een klein donker vlindertje is, met vleugels. Wonderlijk. En de Bruine winterjuffer is, zittend op een blad, een onopvallende verschijning.

Zak/koker van de Gewone zakdrager (© Mieke Leerschool)

Bruine winterjuffer ♀ (© Marcel Mutsaers)

Het fotograferen zit vandaag niet helemaal mee. Door de warmte heb ik problemen met mijn camera, deze weigert dienst. Het fotograferen met de telefoon blijkt ook niet bij iedereen goed te gaan.

Rond lunchtijd zijn we terug bij ons verblijf. Het was een fijne ochtend met veel interessante waarnemingen. We vinden een goede plek voor een picknick buiten op de grote stenen trap aan de rand van het park, lekker in de schaduw. De lunchpakketten zijn verrassend uitgebreid en voor een aantal mensen ook wel wat 'veel van het goede'.

Na de lunch gaan sommigen een kijkje nemen in een voor ons opengestelde ruimte in het hoofdgebouw. We hebben een code gekregen waarmee we naar binnen kunnen. Hier is goede wifi en de temperatuur is ook aangenaam. De meest opvallende waarnemingen passeren de revue. Dan wordt het de hoogste tijd om even de hotelkamer op te zoeken voor een siësta of buiten nog wat rond te scharrelen. Later in de middag gaat nog een groepje op pad aan de zuidkant van de Route de Venasque. Peter ontdekt daar de zeer zeldzame Donkere citroenkorst.

Dambordjes werden regelmatig gezien tijdens de 1e dag (© Marcel Mutsaers)

Lunch op de trappen van het klooster (© Marcel Mutsaers)

Om half acht, aan het eind van de warme en zeer geslaagde eerste dag in de Provence, staat er in de eetkamer een heerlijke maaltijd voor ons klaar met een lekkere streekwijn. Daarna strijken we nog even gezellig neer op de stoep van ons nachtverblijf om de dag door te nemen. We genieten van de mooie zoele avond en zonsondergang. En als het dan echt schemerig wordt, is het voor een paar mensen de hoogste tijd om te gaan nachtvlin-deren. Er worden leuke waarnemingen gedaan zoals de Gestippelde houtvlinder, het Groot avondrood en de Gouden daguil.

Gestippelde houtvlinder (l), Groot avondrood (m) en Gouden daguil (r), waargenomen tijdens de 1e nachtvlin-deravond in het klooster (© Jan Jansen)

In de kleine uurtjes wordt het uiteindelijk heel stil in Saint-Didier.

Dag 3 – Donderdag 12 juni 2025, Omgeving Venasque

Annemieke van Drenth

Vandaag wordt het opnieuw 33 graden, dus we houden ons aan het tropenrooster waar we gisteren mee zijn begonnen. Onze 'vroegse vogels' kijken alweer naar de vogels, met name naar de scharrelaar die nestelt in het dal onder het klooster Saint Garde. De 'wat-laterse-vogels' reppen zich naar het voor hen vroegse ontbijt. Daar genieten de 'nachtvlinder-aars' nog na met hun verhalen over de insectenvangsten onder een bijzondere 'aard-beimaan' die vannacht aan de hemel stond. Ik ben zelf al vroeg op, gewekt door de roep van de hop die rondhipt in het grasveld voor mijn raam.

We gaan niet te laat weg, na het pakken van onze spullen waaronder natuurlijk het nodige water. Jan en Louis brengen ons in de busjes via Saint-Didier naar een mooie land-weg niet ver van het oude stadje Venasque. Een steile rotsrichel domineert het landschap met wat bos- en kleine akkerbouwpercelen met granen en kleine zonnebloemen. In de bossages zien we verschillende soorten eiken en ook pruikenbomen. Het wemelt er van het leven en ik krijg een Spaanse eikenpage (*Satyrrium esculi*) mooi voor de lens. Bij het struinen in de boskanten en weides staat niet alleen – net als gister – het rode bosvogel-tje, maar ook de bijenorchis (*Ophrys insectifera*). Louis heeft de plant ontdekt tussen het hoge gras. Langs de kant van de weg vinden we ook nog een brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*), mooi volop in bloei.

Spaanse eikenpage (l), Bijenorchis (m) en Brede wespenorchis (r) (© Annemieke van Drenth)

Rond twaalf uur zijn we terug bij de auto's en onze gidsen brengen ons vervolgens naar een indrukwekkende rotswand, nog steeds in het Vaucluse-gebied rond Venasque. Een lokaal informatiebord roemt deze klimrotsen vanwege aanwezigheid van de Fenicische jeneverbes. Wij treffen er ook andere planten en insecten aan. Het aanwezige water doet zijn werk: we zien wanden vol met venushaar. Ans en Henri bediscussiëren welke plant van de campanula-familie er tussen groeit. Na wat zoeken op internet blijkt dat een Mariëteklokje (*Campanula medium*) te zijn. Ook zien we veel vlinders. Marcel ontdekt zelfs de bijzondere snuitvlinder (*Pterostoma palpina*). Ondertussen is de temperatuur flink gestegen en sommigen van ons zijn moe en hongerig. Vandaar dat we terugrijden naar het klooster voor de lunch en (voor sommigen) een siësta.

De indrukwekkende rotswand (l), 'Ans en Henri bediscussiëren welke plant van de campanula-familie er tussen groeit' (m), Snuitvlinder (r) (© Annemieke van Drenth (l)(m), © Marcel Mutsaers (r))

De rust tot in de late namiddag wordt door iedereen verwelkomt. Het is heet, ook omdat de zon – hoewel verduisterd door zware luchtvervuiling afkomstig van Canadese bosbranden – nog best fel is. De studieuze types onder ons trekken zich terug in de bibliotheek waar de koelte wat eerste determineerwerk mogelijk maakt. Zelf hou ik het bij een hazenlaapje en het noteren van mijn ervaringen van de ochtend.

Na vijf uur gaan we nogmaals op stap. De busjes stoppen deze keer onder Venasque, mooi gelegen op een iets hogere plek. Ik kies voor een wandeling langs de wijngaarden en betreedt een oude olijfbomenggaard die vol blijkt te staan met leuke planten. Naast wilde thijm, euforbia's en juffertjes-in-het groen zie ik zomerbitterling (*Blackstonia perfoliata*) en hennepheemst (*Althaea Cannabina*) en een grote, uitgebloeide en verdroogde orchidee die ik helaas niet meer kan determineren. Verder tref ik wel, nog mooi fris in

bloei staand, hondskruid (*Anacamptis pyramidalis*) aan. Op mijn wandeling terug naar de auto zie ik ook nog een bokkenorchis de hitte redelijk doorstaan heeft.

Zomerbitterling (l), Hennepheemst (m) en Hondskruid (r) (© Annemieke van Drenth)

Op deze terugweg naar onze busjes word ik ook nog getraakteerd op een waar insectenfeestje. Naast een bruinzandoogje, een dambordje en een weideschorpioenvlieg fladderen er een tientallen keizersmantels (*Argynnis paphia*) om me heen. Ze zijn afgedaald uit een braambos waaronder veel knautia's staan. Tussen de bloemen door vliegen de vlinder lustig van de ene naar de andere bloem. Zoveel exemplaren van deze vlindersoort bij elkaar te zien, dat vormt een waardige afsluiting van een mooie, lange zomerdag.

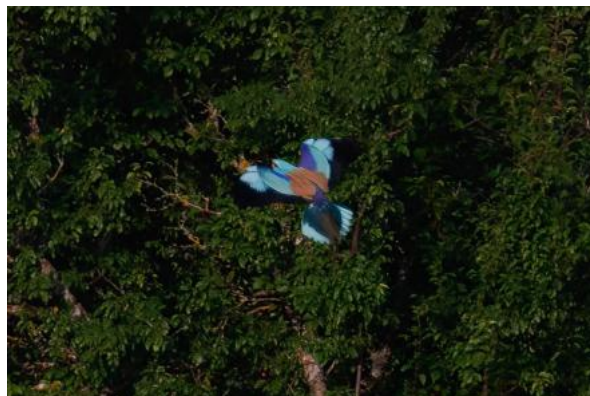
Keizersmantel (l), 'warm, moe en hongerig' (r), hieronder: zicht op Venasque (l) en Saint Garde bij avondlicht (r) (© Annemieke van Drenth)

De dag begint met (alweer) een mooie waarneming van de scharrelaar, die ons elke morgen vóór het ontbijt een vliegshow presenteert. Ook een paartje hoppen komt ons deze morgen op het muurtje gezelschap houden.

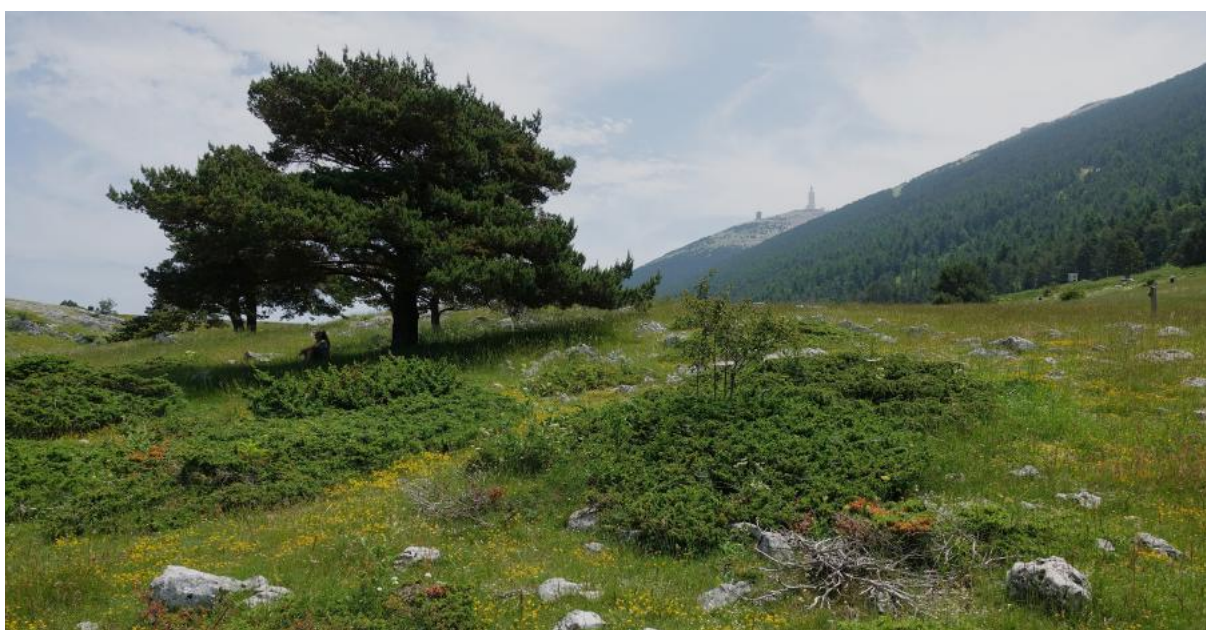

De Hoppen op het muurtje (© Henri van Weert)

De Scharrelaar (© Louis Dederen)

Na het ontbijt stappen we in de busjes en rijden richting de omgeving van de Mont-Serein. Daar loopt het Sentier de Découverte, een ontdekkingspad met fraaie informatiepanelen van steen. Jan had ons er de avond ervoor al enthousiast over gemaakt door een folder rond te sturen. Het natuurspad is gewijd aan Jean-Henri Fabre, een beroemde 19e eeuwse Franse entomoloog en populair schrijver van insectenboeken. Vandaag gaan ook Myriam en haar vriendin met ons mee.

Mont-Serein, op de achtergrond de top van de Mont-Ventoux (© Henri van Weert)

Zoals gebruikelijk wordt het pad al snel verlaten en duikt iedereen de natuur in. Het is deze ochtend al behoorlijk warm in het open veld, dus af en toe moet ik de schaduw opzoeken onder de solitaire bomen in het glooiende landschap. Terwijl we in kleine groepjes de planten langs het pad bestuderen, komt een groep kleuters met hun begeleiders voorbij. Aan hun nieuwsgierige blikken te zien vinden ze de groep knielende en liggende 'opa's en oma's' minstens zo'n interessante bezienswaardigheid als de natuur zelf.

Een groep kleuters passeert (© Henri van Weert)

Logo van het 'Sentier de Découverte' (© Marcel Mutsaers)

In het veld vinden we onder andere wilde akelei en de heerlijk geurende bergroos. Een paar geluksvogels uit onze groep weten zelfs een prachtige foto te maken van een gems, die zich perfect laat bewonderen met de Mont Ventoux als achtergrond. Al blijft deze gems wel verdacht lang stilstaan... Ook een wild zwijn en enkele andere dieren staan opvallend geduldig te poseren.

Picknick (© Marcel Mutsaers)

Heideblauwtje ♂ (© Marcel Mutsaers)

Na de picknick gaat ieder weer zijn eigen weg. In de schaduw van de bomen stuiten we ineens op enkele bleke bosvogeltjes, alsof ze zorgvuldig in groepjes zijn geplant. Even verderop blijken er nog veel meer te staan. Het is een betoverend gezicht: al die orchideeën bij elkaar op de verder kale bosgrond.

Wat in de verte leek op klimopbremraap, blijkt bij nader inzien óók een orchidee te zijn: Ook deze vogelnestjes laten zich prachtig bekijken en fotograferen. Op de terugweg naar de picknickplaats trekt nog een bijzondere schermbloemige de aandacht: *Siler montanum*. Met zijn grote, ronde bloemtrossen lokt hij tal van insecten en vormt zo een prachtige plek voor de liefhebbers van insectenfotografie.

Siler montanum (© Marcel Mutsaers)

Turkse lelie (© Marcel Mutsaers)

Foto's zoals de foto hierboven links maak je maar één keer in je leven: een Gems, een Moeflon en de top van de Mont-Ventoux in één foto! Alleen de Gems en de Moeflon stonden wel heel erg lang stil... (ik denk dat ze daar nu nog zo staan...) (© Marcel Mutsaers). Midden: Bleek Bosvogeltje en rechts: Vogelnestje (© Henri van Weert)

's Avonds genieten we van een maaltijd met koude meloensoep en pastei met gehakt. Daarna zitten we nog even in een groepje op het muurtje bij de eetzaal, nagenietend van al het moois dat de dag ons heeft gebracht. Zo komt er weer een mooie dag ten einde.

Dag 5 – Zaterdag 14 juni 2025, Toulourenc en Plan d'eau de Monieux Alexander Delfos

Zoals meestal sta ik redelijk op tijd op om in een rustig tempo wakker te kunnen worden en aan de dag te beginnen. Uit het raam zie ik Louis al op pad met zijn telelens, zoals de meeste ochtenden, op jacht naar Scharrelaar en Wielewaal en wat er maar voor leuks langs komt. Als ik aanschuif bij het ontbijt blijkt dat hij vandaag een hele mooie waarne-
ming heeft gedaan: [moeder vos met 2 jongen](#) in de akker onder het klooster.

Links: gefotografeerd voor het ontbijt, moeder Vos met jong (© Louis Dederen) Rechts: nest van Franse veldwespen, gefotografeerd ongeveer vanaf de ontbijttafel in de vensterbank van het klooster (© Marcel Mutsaers)

We ontbijten met 3 Françaises: een zangeres in een koor was gisteren ook al aangeschoven. Myriam et Corinne, bekenden van Jan, met wie we gisteren al op pad waren hebben hier overnacht en gaan ook vandaag met ons mee. Dus als je wil kan je je Frans oefenen.

Het fototoestel komt mee naar het ontbijt want er kan al een leuk insect zijn opwachting maken. En jawel: mannetje Neurigona quadrifasciata zit op het raam. De eerste waarne-
ming is gedaan. Tenminste dat denk ik dan. Maar dit is Frankrijk, meer soorten dan in Nederland. En maanden later zie ik dat het foto's van 2 verschillende soorten zijn. Na vrij lange studie: een man Sciapus spec. (maar niet 1 van de 12 Nederlandse soorten) en een man [Sciapus holoxanthos](#).

En zo blijf je wel even zoet met al die waarnemingen uitzoeken. *Sciapus holoxanthos* was meteen mijn meest bijzondere soort van de dag (pas de 2^e op heel observation.org).

Links: de Sciapus holoxanthos ♂ (© Alexander Delfos) Rechts: deel van de kloostergebouwen van het klooster 'Notre-Dame de Sainte-Garde' te Saint-Didier (© Marcel Mutsaers)

Na het ontbijt wat foto's gemaakt van de kloostergebouwen en dan klaarmaken voor vertrek. De routine begint te komen: vandaag lukt het om éérs de lamp aan te doen en daarna pas de luiken dicht. De weersverwachting is met 34 graden nog iets warmer dan de vorige warme dagen. Gisteren hebben we het hogerop gezocht, vandaag proberen we relatieve koelte te vinden door naar het water te gaan.

De eerste bestemming is een plekje met een beekje iets ten zuidoosten van Saint-Léger-du-Ventoux. Nadat iedereen is ingeladen, de auto-indeling begint steeds vastere vormen aan te nemen, rijden Jan en Louis ons er feilloos naar toe. De rit erheen is al heel fijn door Provence-landschap en dorpjes met lavendelkleurige luiken. Om de Mont Ventoux heen rijdend komen we langs Mazan (huiszwaluw), Caromb (Romaanse kerk), Le Barroux (kasteel), lavendelvelden met voorzichtig eerste paars en Entrechaux (ruïne).

Chauffeur en navigator bestuderen de route (© Alexander Delfos)

Caromb (© Alexander Delfos)

Le Barroux (© Alexander Delfos)

Lavendelvelden (© Alexander Delfos)

Meteen na aankomst zijn er rond de parkeerplaats wat opvallend grote soorten: een Grote borstelsteenvlieg, Europese treksprinkhaan en Koningspage. Ook een zangcicade gehoord. Mooie start. En onder het roepen van de Koekoek gaan we op pad op zoek naar leuke planten en insecten. Prachtkevers en bladhaantjes op Echt bitterkruid, een bij op Sint-janskruid, Melinda gentilis, Klein kroonkruid, Brede wespenorchis, etc etc.

Links: Grote borstelsteenvlieg (*Dinocras cephalotes*), rechts: Koningspage (© Marcel Mutsaers)

Het duurt even voordat Adonisblauwtje en het bewegelijke Bleek blauwtje er op staan. O, iedereen is al verder, even inhalen, hier links schuin de berg op tussen de bomen. Maar na een tijdje nog niemand. Groep kwijt. Mooi, dat is snel genoeg gelukt. Appen vrij ver van bewoning werkt gewoon en Ans antwoordt dat iedereen al begint om te keren en richting lunchplek gaat.

Ik keer ook om en van rechtsonder het pad hoor ik gepiep en ineens sta ik binnen 3 meter van een jonge ree. Zo dichtbij een ree was ik nog nooit. Heel leuk. Terug beneden in het open stuk op weg naar de lunchplek nog geen reisgenoten maar wel een Groot tragantblauwtje en op hondenpoep een Grote vos.

De 1e bestemming van de dag (© Marcel Mutsaers)

Groot tragantblauwtje (© Marcel Mutsaers)

Dit is wel de warmste dag tot nu toe en de hogere luchtvochtigheid hier helpt ook niet. Tijdens de lunch wordt besloten om nog kort hier te blijven, en dan 2 kilometer verderop naar de rivier Le Toulourenc te gaan in de hoop dat het daar wel wat koeler voelt. Na de lunch zit een Kleine weerschijnvlinder op dezelfde hondenpoep.

Het paadje naar de rivier blijkt vrij lastig te nemen dus een deel van de groep zoekt en vindt verderop een plek waar de rivier beter benaderbaar is. Hier o.a. Hottentottenvilla, Beekschaaftenrijder, Paarse parelmoervlinder, Kogelbies, Grote gele kwikstaart en de prachtkever *Dicerca aenea* vindt halverwege de oversteek een landingsplaats op de pootjebadende Corinne.

Mijn fototoestel raakt een beetje door de hitte bevangen, dus reageert niet meer zo goed op alle opdrachten. Foto van de Kleine tanglibel lukt niet, maar Marcel heeft [hem er wel heel goed op staan](#). We sluiten de middag af bij Plan d'eau de Monieux, een plas waar de Gorges de la Nesque begint.

De schrijver van dit dagverslag wandelend langs Le Toulourenc, de 2e bestemming van de dag (© Marcel Mutsaers)

Kleine tanglibel ♂ (© Marcel Mutsaers)

Terrasje bij Plan d'eau de Monieux (© Jan Jansen)

Bij aankomst worden we verwelkomd door een luid zingende [Grote karekiet](#), en wat verder weg nog één. Meer kevers, wantsen, sprinkhanen, wespen, dagvlinders en planten. De plas levert Plasrombout en Kanaaljuffer en buigend over het water komen ook Zonnebaars, oevervlieg [Ochthera schembrii](#) en echte vlieg *Lispe tentaculata* op de foto.

De meesten hebben intussen een andere waarneming gedaan: hier is ook een terrasje met bier. Welverdiend even bijkomen na de vele waarnemingen in de hitte. Maar ook hier gaat het waarnemen door: Gouden tor en Witbandzandoog komen langs. Vrij snel gaan we retour klooster. Maar dit is een erg leuk plekje waar nog wel meer tijd nodig is en de 19 juni keren we hier dan ook terug.

Thuis heeft iedereen even tijd voor zichzelf en we komen weer samen voor het avondeten. Het eten is altijd goed en gevarieerd, tenzij je vegetarisch wil, daar is men soms niet zo goed op voorbereid. Vandaag gazpacho-achtige soep; stoofschotel aardappelspekjes-ui; kaasjes blue en brie; toetje îles flottantes.

En de dag is nog niet voorbij: we gaan nachtvlinderen! Wil heeft een lamp en een laken meegenomen en maakt dat vast aan de buitenkant van de luiken van haar kamer. Als ik er heen ga ontmoet ik nog een [Muurgekko](#) met een verse staart boven de trap. De lamp heeft al meteen heel veel kevertjes gelokt en al snel beginnen de nachtvlinders en overig spul te komen.

Nachtvlindersen! Op de foto rechts: Groot avondrood (o) en Populierenpijlstaart (b) (© Marcel Mutsaers)

Er wordt gehoopt op pijlstaarten en uiteindelijk komen Lindepijlstaart, Populierenpijlstaart en Groot avondrood. Om 23:00u gaat een raam open op de 2^e verdieping: "quiet please". Die natuurmensen ook altijd. Iets stiller gaan we wel door want er is opvallend veel leuks te zien: Lobesia bicinctana, Prachtsmalsnuitje, Donkere kuifbladroller, Epinotia festivana, Populierengroenuil, Odice suava, Mythimnia riparia, Stippelklaverspanner, Etruskisch smaragd, Panteruiltje, Windeweekind, Draak, Bleek purperuiltje, Euchromius anapiellus, e.v.a.

Bovenste rij: Scherpe(?) streepbandmot (l), Euchromius anapiellus (m), Phyllonorycter spec. (r); onderste rij: Odice suava (l), Etruskisch smaragd (m), Epinotia festivana (r) (© Alexander Delfos)

En onder de niet-nachtvinders: Spoorkrekel, Glansheremietwants, Vijfader (een soort slijkhaf), Fannia scalaris, Bleekgerande blindwants. Op het laatst komen nog 3 superkevers aangesjokt: 2 man Neushoornkever en 1 Julikever. Ook al weet de nachtvlinderaar dat het grootste deel van het feest pas na middernacht is, breken we dan al op met het oog op wat rust voor de komende dagen en voor de overige gasten.

Julikever ♂ (© Marcel Mutsaers)

Neushoornkever ♂ (© Marcel Mutsaers)

Wanneer ik in november de foto's van deze dag verwerk blijkt dat ik vandaag 249 verschillende soorten heb waargenomen (die gaan niet allemaal tot soort benoemd kunnen worden), meer soorten dan ik ooit op één dag heb waargenomen. Daaronder 5 vliegen die nog niet op observation.fr stonden. Leuk hoor, die Vaucluse.

Dag 5 – Zondag 15 juni 2025, Villes-sur-Auzon

Joke Jansen

Vanmorgen ben ik nog vroeger dan vroeg (6.00 uur) opgestaan om te kijken bij de eetzaal of er zich nog bijzondere beesten laten zien in het dal voor ons. Helaas niets, geen vogel, geen zoogdier, alleen een paar druppeltjes regen die de aarde niet eens bereiken. Wel hoor ik het fantastische geluid van de hop, elke ochtend weer.

Jan wijst de weg (© Marcel Mutsaers)

Spaanse eikenpages op 1 bloem (© Marcel Mutsaers)

Vandaag gaan we naar de Gorges de la Nesque, een half uurtje rijden van St. Didier. We lopen het pad Sentier de decouverte in, een mooi weggetje met heel veel Spaanse eikenpages, Blauwtjes, St. Jansvlinders, Luzernevlinders, Cleopatra's, 2-kleurige parelmoervlinders. Alles fladdert in de rondte of zit op de pekklover, die op dit moment rijkelijk bloeit.

(Provençaals?) Bleek blauwtje (© Marcel Mutsaers)

Alexander en Mieke in het veldje langs de D942 bij Villes-sur-Auzon (© Marcel Mutsaers)

Er is een bijzondere waarneming gedaan. Het gonst door onze groep. Dick roept mij al van verre dat ik snel van richting moet veranderen omdat er bij hem iets heel moois is te zien. Ik ijl natuurlijk naar de plek. Het is inderdaad een superwaarneming, gedaan door Louis. Een rups van de Wolfsmelkpijlstaart zit te snoepen van zijn waardplant, de wolfsmelk. En er zit ook nog een kleiner exemplaar van dezelfde soort op het blad. Een prachtig gezicht. Iedereen krijgt een beurt om de rups van zo'n 8 cm lang te fotograferen.

Wolfsmelkpijlstaart rups op Vroege wolfsmelk (© Joke Jansen)

Cleopatra ♂ (© Marcel Mutsaers)

Op de terugweg naar de auto lopen we de mensen uit de andere bus tegemoet. Wij zeggen wat wij hebben gezien. Nou, dat willen zij natuurlijk ook wel fotograferen. Wil en ik vertellen waar de rups is gevonden: paadje op, zeker 100 meter doorlopen en dan aan de rechterkant. Wel leuk om te zien dat ze veel te vroeg gaan zoeken en ook nog vooral aan de linkerkant. 'rechts' roepen wij en 'verder' maar het is net of zij ons niet willen horen. Het lukt ze uiteindelijk wel.

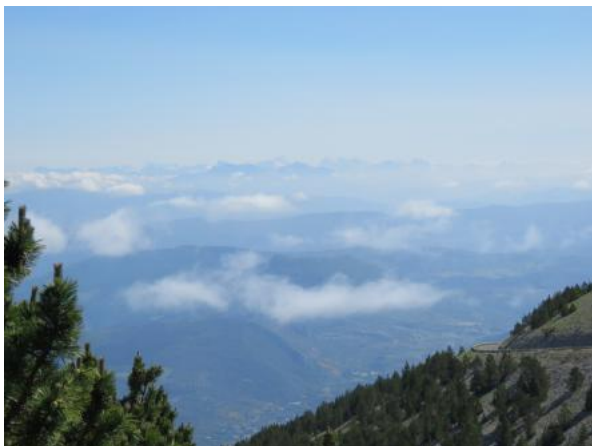
Om 13.00 uur zijn we weer terug in het klooster en na de lunch houden we siësta tot 17.00 uur. Het is zo warm dat bijna iedereen in die tussentijd wel een tuk doet. Om 17.00 uur rijden we naar La Foret de Venasque waar we nog een ommetje doen langs wijngaarden, braamstruiken, peklaver en haver. Het is loom warm. We worden begeleid door het geluid van de zomertortel, zo'n prachtig rond golvend geluid. Een geluid dat je bij ons in Nederland bijna niet meer hoort. Lekker genieten dus.

Dag 6 – Maandag 16 juni 2025, Mont-Ventoux

Peter Eenshuistra

Vandaag wordt het opnieuw zeer warm. Voldoende reden om de Mont Ventoux, ruim 1900 meter hoog, te bezoeken. De afspraken vooraf waren duidelijk. We bezoeken eerst de top en kijken daarna lager aan de zuidzijde. Wat kan er dan nog misgaan? Louis reed voorop. Het hele traject naar en op de Ventoux is populair bij wielrenners. Er waren ondanks het vroege tijdstip al meerdere groepjes wielrenners onderweg. Passeren met een busje is door de onoverzichtelijke bochten niet gemakkelijk. Je weet nooit wat er achter de bocht aankomt. We bereikten desondanks redelijk vlot de top, maar daar was het erg druk. De eerste parkeerplaats was bijna vol. We stonden even op een parkeerplaats voor motoren, maar daar was onvoldoende ruimte voor ons busje. We reden dus verder over de top, waar het ook vol was.

Daarna reden we aan de noordzijde omlaag en daar vonden we een mooie parkeerplaats met stenen, prachtig uitzicht, rotsflora en kleine dennetjes. We bleven echter alleen, waar blijft Jan nou? Nu bleek dat Jan van gedachten was veranderd en vanwege temperatuur en stand van de zon eerst op de zuidflank bij Chalet Reynard wilde gaan kijken. Hij had een Appje gestuurd, maar die had door de slechte verbinding het eerste busje niet bereikt. Tenslotte is Jan met de tweede groep toch maar naar boven gereden en waren we 45 minuten later herenigd.

Uitzicht vanaf de Mont Ventoux, in de verte zijn de Alpen zichtbaar; rechts: zicht op de top vanaf onze 1e bestemming vlak onder de top (© Peter Eenshuistra)

Het was helder en de Alpen circa 100 km verderop waren redelijk zichtbaar. In de korte vegetatie tussen de stenen groeien veel laagblijvende planten die je ook in de Alpen vindt, maar ook endemen van de Mont Ventoux. Tussen de stenen zagen we o.a. Hartbladige kogelbloem, *Ononis cristata*, Zilverwit mansschild, Rozenkransje, Alpenleeuwenbek, *Iberis saxatilis* en nog veel meer. Vlakbij de top groeien veel gele en oranje klapprozen; een ondersoort van *Papaver alpinum*. Ook groeide hier een steenbreek die iets deed denken aan Mossteenbreek, maar toch compacter en robuuster bleek: *Saxifraga exarata*. Henry wist een tapuit⁴ fraai op de foto vast te leggen.

Zilverwit mansschild (l) en Saxifraga exarata (r) (© Peter Eenshuistra)

Mont Serein lager op de noordhelling was de volgende bestemming. Onder dennen stonden bankjes waar we de lunch konden gebruiken. Na de maag te hebben gevuld zagen we zonnende (muur)hagedissen op een wand oostelijk van de camping. In het bos stonden heel veel Bleke bosvogeltjes en Vogelnestjes onder beuk in bloei. Zoveel bloeiende exemplaren van beide soorten heb ik nog nooit bij elkaar zien gezien. Het Vogelnestje is een orchidee zonder bladgroen die als saprofyt leeft.

De derde stop was bij een gravelpad in een haarspeldbocht aan de noordzijde van de Mont Ventoux. Langs het pad viel de bloei van een ondersoort van de Grote veldbies op. Verderop vlogen veel vlinders, groeide Groot leermos en langs het pad stonden lage, maar erg forse blauwe klokjes: *Campanula alpina*. Een zingende Zwarte mees⁵ bovenin een den liet zich netjes op de foto zetten.

⁴ Zie pagina 38

⁵ Zie pagina 38

Uitbundig aanwezig, het Bleek bosvogeltje (© Marcel Mutsaers)

Een lekker koel biertje op een terrasje in St-Didier (© Marcel Mutsaers)

Op de terugweg bezocht de groep van Louis een supermarkt in Mazan voor inkopen zoals bier, lekkers en/of shampoo. De groep van Jan ging wat drinken op een terrasje in St-Didier. Het was weer een zeer geslaagde dag en we zagen elkaar weer bij het diner.

Dag 7 – Dinsdag 17 juni 2025, Mont-Ventoux

Maja Westhoff

Aan het ontbijt zegt iemand: Het is alweer dinsdag, we beginnen weer af te tellen. Vlak voor onze residentie zijn mannen bezig nieuwe internetverbindingen aan te leggen om onze wifi te verbeteren, hoop ik. Omdat het nog steeds warm is, gaan we vandaag naar het *Chalet Reynard*, waar we kunnen parkeren en een pad begint, waarop ieder zo ver kan lopen als hij/zij wil. Het wordt vandaag 31 graden met een klein wolkje (zon op 5.56 en onder 21.25 uur).

Onderweg zie ik een bosje riet, het is net zo mooi als toen ik het voor het eerst zag, zevenenvijftig jaar geleden op mijn eerste huwelijksreis. Dat was in de Pyreneeën en toen noemde ik het *pyreneeënriet*. Nu heet het *Arundo donax* – pijlriet. Verderop, midden in een stadje, zit ergens op de eerste verdieping, een dikke Boeddha op een vensterbank. Hij zit met zijn rug naar het verkeer rustig te zijn.

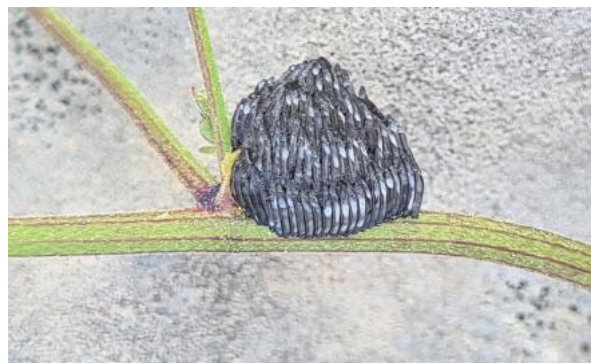
Foto gemaakt aan het eind van het keienpad dat omhoog loopt vanaf Chalet Reynard (1417m)(© Louis Dederen)

Het pad is een keienpad, van stenen waarvan de berg gemaakt is. Er vliegen *Vlinderhachten*, een kleinere soort dan die we [vorig jaar](#) zagen bij de ruïne in de Forez. Maar ze willen niet op de foto. Ik loop met een paraplu, wat een prettige schaduw geeft, maar wel

lastig is met fotograferen. Er zijn prachtige distels, veel vlinders en uitgebloeide vogelmelk en weer van die mooie gouden torren. Ook zie ik iets vreemds⁶ op een ruit, zie afbeelding. Het lijken wel allemaal kleine bloemknopjes. Jammer dat ik geen microscoop bij me heb.

Libelloides lacteus (Vlinderhaft) (© Marcel Mutsaers)

'Iets vreemds op een ruit' (© Maja Westhoff)

Het terras van het chalet zit vol met dorstige fietsers en we rusten uit bij een bakje koffie. Lunch op mooie picknickplek, een klein stukje naar beneden. Daar was een mooi graslandje met bloemen en vlinders, een rozenstruik en anjers, teveel om op te noemen. Even verder een stukje bos, een afgezaagde boom liet een prachtig harsspoor zien.

Picknick (© Maja Westhoff)

Terug naar de top, naar de oude parkeerplaats, een ogenschijnlijk kale vlakte waar toch allerlei kleine planten zich gevestigd hebben. Helaas is mijn telefoon oververhit geraakt en hij moet afkoelen voor ik weer foto's kan maken. Er ontstaat een discussie over de onmogelijkheid om goed te schatten hoeveel tijd je ergens nodig hebt.

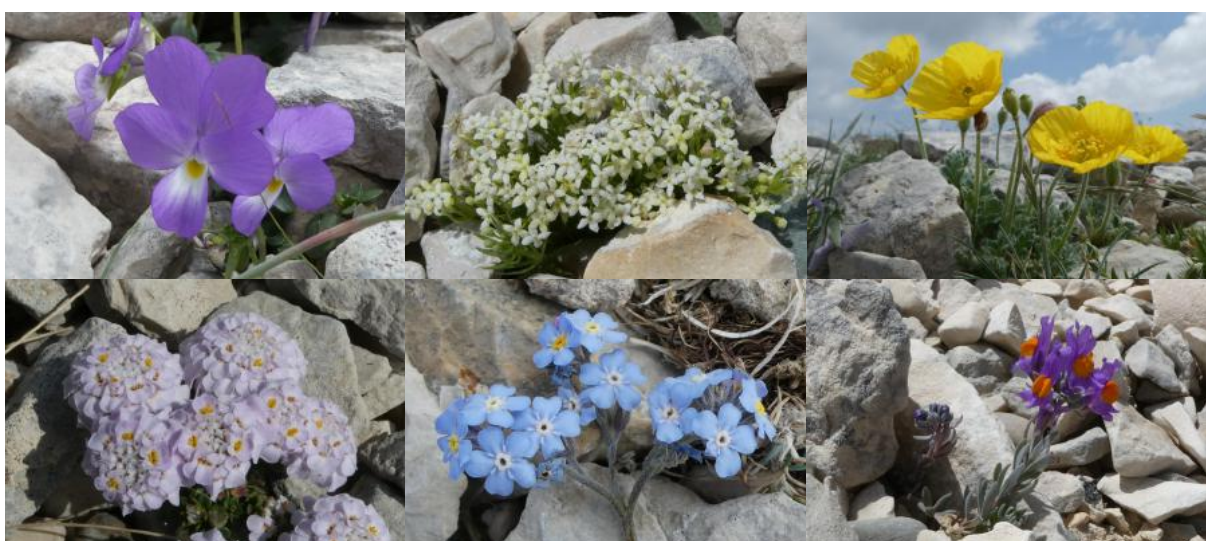
Dan over de top naar de Mont Serein, een nieuw pad verkennen, Jas de Melettes, staat op het bord. Direct bij het begin van het pad staat een rare esdoorn met een veel te weinig ingesneden blad. Het is hier zonnig, en warm met mooie rapunzels en leeuwebekjes. Ook staat er naast het pad een beuk met een prachtig gat. Jammer genoeg kan ik er net niet in kijken, dus ik ben er niet achter gekomen wie hier woont.

* 's-Avonds werd er in het klooster voor de 3^e en laatste keer naar nachtvlinders gekeken.

⁶ Noot van de redactie: waarschijnlijk betreft het hier eitjes van een Dazensoort.

De top van de Mont Ventoux oogt als een kale lege vlakte, toch zijn er tussen de stenen allerlei bijzondere plantjes te vinden, zie hieronder (© Maja Westhoff)

Bovenste rij: Viola cenisia (l), Galium pusillum (m), Papaver alpinum (r); Onderste rij: Iberis aurosica subsp. nana (l), Alpenvergeet-mij-nietje (m), Alpenleeuwenbek (r) (© Marcel Mutsaers)

Dag 8 – Woensdag 18 juni 2025, Massif du Luberon

Annemieke van Drenth

In de Petit Luberon logeerde ik ooit eens in gîte in het plaatsje Buoux dat nu ook op het programma staat. Maar eerst vertrekken we in de richting van het grotere Bonnieux. Met ons busjes slingeren we door het oude stadje, nadat we de eerste lavendelvelden gepasseerd zijn. Die staan helaas nog maar net in bloei. Langs de oude stadsmuren rijden we in de richting van het Massif des Cèdres, een oud cederwoud op ruim 600 meter. We passeren de Tour Philippe, een grote stenen toren gebouwd in 1885 door een kunstenaar die, aldus de toeristeninformatie, 'ernaar verlangde de zee te zien'.

De Luberon is de laatste bergketen die ons scheidt van de kust van de Middellandse zee. Onze eerste stop, de plek waar ons scharrel- en struinwerk begint, is terrein dat gekarakteriseerd wordt als 'garrigue'. Het gaat om een landschapstype met open vegetatie van lage, vaak aromatische struiken en kruiden, groeiend op kalksteenbodems. Het is er na alle hitte en gebrek aan regen al erg droog. Vanaf de weg hebben we uitzicht op zowel Bonnieux als op Lacoste, een pittoresque plaatsje aan de voet van een oud kasteel.

Links: garrigue-landschap bij Bonnieux en rechts: uitzicht op Lacoste (© Annemieke van Drenth)

Al is er in de wegranden tussen de eikenbossages veel uitgebloeid, helemaal bloemloos is de garrigue niet. We zien er ondermeer rijncentaurie (*Centaurea stoebe*), kogellook (*Allium sphaerocephalon*) en blauwe sla (*Lactuca perennis*), naast verschillende soorten vetkruid (*Sedum*). Er zijn toch nog wel nog steeds vlinders en andere insecten actief.

Centaurea stoebe (l), *Allium sphaerocephalon* (m), *Lactuca perennis* (r) (© Annemieke van Drenth)

Wat de insecten betreft, zien we die – als we iets verder omhoog gereden zijn – wel in een heel spectaculaire vorm. Terwijl iedereen verdiept is in zijn eigen speurtocht roept Ans ineens naar Alexander dat ze denkt een bidsprinkhaan (*Empusa pennata*) gevonden te hebben. Nou, dat is niet aan dovemansoren gericht. Iedereen spoedt zich onmiddellijk naar de betreffende plek. Alexander bevestigt Ans' determinatie en zo ontstaat er een ware rij voor het maken van een foto van dit bijzondere insect. Ik wist niet dat het hier helemaal niet gaat om een sprinkhaan-soort. De bidsprinkhaan is lid van een insectenfamilie die aangeduid wordt als [Mantodea](#). Het beest is strikt carnivoor en berucht om zijn vraatzuchtige karakter. Sommige mensen schijnen er plezier in te hebben het als huisdier te houden. Het is natuurlijk maar waar je van houdt.

Empusa pennata (© Annemieke van Drenth)

We rijden rond twaalf uur door naar het cederbos dat nog iets hoger gelegen is. Daar is het zo druk met dagjesmensen dat Jan en Louis besluiten voor de lunch door te rijden naar onze volgende stopplaats, het gehuchtje Buoux. De huizen van het dorp liggen, geplooid rond een kleine kerk, in een wijds dal waar de lavendel ook nog maar net begint te bloeien.

Links: de kerk van Buoux; rechts: hoge vallei bij Buoux met lavendelveld (© Annemieke van Drenth)

Achter de kerk vinden we, bij een overigens gesloten uitspanning, een fijn plekje om onze meegebrachte lunch op te eten (© Marcel Mutsaers)

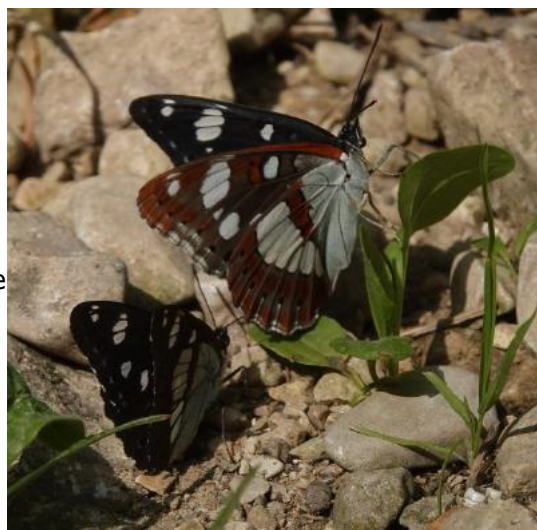
Na wat rust en voor sommigen een wandelingtje door het dorp vertrekken we voor de afdaling in de diepte van het dal waar zich de Gorges van de Aigebrun bevinden. Het riviertje ontspringt net ten noorden van Buoux. Een vervaarlijk dalende afrit naar de parkeerplaats aan het water (wat bewonder ik de rijvaardigheid van onze gidsen!) leidt ons naar het pad langs de oevers van het riviertje. De heldere en snelstromende beek ligt in de schaduw van grote bomen en veel struweel. Opnieuw zien we op de oever het rood bosvogeltje, een orchidee die we eerder al op verschillende plekken tegenkwamen. Ook staan er groepen bremraap. Naast de Klimopbremraap (*Orobancha hederæ*) zien we ook een grote roze soort aan de overkant van de oever, waarschijnlijk Walstrobremraap (*Orobancha caryophyllaceæ*).

Dal van de Aigebrun (l), Klimopbremraap (m), Rood bosvogeltje (r) (© Annemieke van Drenth)

Het riviertje met zijn rustige stroom nodigt uit om even te gaan zitten en te genieten van de libellen, juffers en vlinders die over het water scheren en fladderen. Veel groepsleden wandelen door op het pad. Samen met Jan, die langzamerhand bij mij arriveert, fotografeer ik de Blauwe ijsvogelvlinder die om ons heen vliegt. Daarnaast zijn er nog verschillende, mooie blauwe bosbeekjuffers die ons komen vergezellen.

Onderweg naar huis nemen we een route over een kleine bergrug. Het landschap is stil en ruig en er is zo goed als geen verkeer. Op verschillende plekken lokt de vegetatie met nog steeds veel bloemen. Maar op het eind van deze lange dag zijn we eigenlijk vooral op geïnteresseerd in een drankje op naar een terras. Dat te vinden wil niet erg lukken. Enkele groepsleden sluiten de middag daarom maar af met een koud biertje op de stoep van ons klooster. Het is nog steeds heel warm. Gelukkig sluit het avondmaal mooi aan op die hitte met een lekkere paëlla. Morgen zal het alweer onze laatste dag in de Provence zijn.

Blauwe ijsvogelvlinders (© Jan Jansen)

Dag 9 – Donderdag 19 juni 2025, Camping le Mont-Serein en Monieux Maja Westhoff

Na het ontbijt gingen we een groepsfoto proberen te maken. Eerst hier te veel zon en daar te weinig, maar toch een mooi plekje gevonden en een aardige medewerkster van het klooster, die de foto wel wilde maken. Onderweg naar de Mont Serein zag ik een volwassen *Ficus elastica* in volle bloei. Die is hier natuurlijk aangeplant maar bracht wel mooie herinneringen boven aan een vakantie op Sicilië. Het volgende wat moest gebeuren was benzine tanken in ons bussie. Toen Louis eindelijk een pomp gevonden had, moest er tot zijn verbazing *gazole* in, dat is iets wat wij diesel noemen.

Toen terug naar de Mont Serein, een plek waar we eerder waren en waar we nu verder het pad in wilden lopen, rechts van de Camping Mont Serein. De zon scheen, maar het was hier niet te warm en gelukkig veel schaduw. De vorige keer hadden we een klein

stukje van dit pad gelopen met een rotswand aan de rechterkant en dat was al mooi. En het was inderdaad zoals Jan had beloofd: het werd steeds mooier. Al snel was iedereen uitgewaaid en daardoor kon ik alleen lopen en alles zelf ontdekken. Soms even overleggen en dan weer alleen verder.

Ik verbaasde me over een bord met uitleg over de verschillende soorten kamperfoelie die daar naast elkaar groeien. Volgens de uitleg heeft de ene gesteelde vruchten en de andere ongesteelde. Ik zag dat niet en voor mij was het verschil dat er eentje dezelfde bladeren had als onze Nederlandse kamperfoelie en een andere met ongeveer dezelfde vruchten (zie foto's) die heel andere bladeren heeft. De ene heeft twee gesteelde vruchten en de ander twee samengegroeide gesteelde vruchten. Of had ik bijzonder exemplaar te pakken? Gaan we uitzoeken (later: de conclusie van Ans en mij is dat het bord verkeerde info geeft.) Ik heb trouwens van mijn vader geleerd dat de naam kamperfoelie afkomstig is uit de Kamper Uien verhalen, terwijl ik overal vind dat het een verbastering zou zijn van *caprifolium*.

Links het informatiebord met gesteelde en ongesteelde vruchten. Midden en rechts 2 kamperfoelies gefotografeerd in de omgeving van het bord met 2 gesteelde vruchten en 2 samengegroeide gesteelde vruchten (© Maja Westhoff)

Verderop was een plateautje met twee verschillende esdoorns en nog iets met een blad dat ook wel een beetje op een esdoorn leek. Daar bleken gele bloemtrossen aan te hangen: een soort Gouden regen: *Laburnum alpestris*.

Een prachtige witte bloem even verderop bleek een soort graslelie te zijn: *Anthericum liliago*, grote graslelie, verwant aan de graslelies in Spanje maar deze zijn niet vertakt en groeien in de schaduw.

Ook voor het eerst op deze reis, rode en bleke bosvogeltjes binnen honderd meter van elkaar gevonden. Beide soorten hadden we al massaal aangetroffen maar niet bij elkaar. Ook stonden nu bij het bleke bosvogeltje weer vogelnestjes (wat een vogeltjes...). Het duurde wel even voor ik het verschil doorhad van deze mooie planten met bremrapen. Genoten van de *Laserpitium siler* (die nu anders heet, namelijk *Siler montanum*) een prachtige grote plant met veel insecten op de grote schermen. Jaren geleden heb ik er eens eentje mee naar huis genomen, die heeft het een paar jaar volgehouden maar nooit gebloeid.

Picknicken op dezelfde plaats als eerder, aan mooie robuuste tafels in het bos, waar zelfs een toiletgebouwtje stond. Vandaag hadden we heerlijke salade meegekregen, met asperges en artisjokhartjes en verse aardbeien toe. In de middag naar de andere plek waar we nog niet genoeg gezien hadden, de plek waar we de eerste dag met onze Franse gasten geweest zijn. Ik had geen zin om weer het zelfde pad te lopen en ging bovenlangs met Mieke. Daar ook weer de "papierbloem" *Paronychium capela* gevonden, die zij nog niet gezien had. Op de terugweg zette Jan mijn blauwe petje op een foto met de weg naar de oneindigheid.

Links *Laserpitium siler*⁷ (*Siler montanum*)
 Rechts *Paronychium capela* (© Maja Westhoff)

Op naar de lavendelvelden. De kortste weg was weer over de top van de Mont Ventoux. Nog steeds even mooi en indrukwekkend, deze keer met mooie cumuluswolken. Ik vraag me af wat voor steen dit is en waarom die zich zo gedraagt. De lavendelvelden staan nog net niet in bloei maar hebben wel een blauwe gloed. We maken foto's als toeristen op de bollen velden. Deze plek staat blijkbaar in een gids van deze streek, *de Crossbill Guide*.

De lavendelvelden in de buurt van Sault, met mooie cumuluswolken op de achtergrond (© Jan Jansen)

Het is vandaag wel een dag van herhalingen, want nu gaan we weer naar de vijver met de *karekieten* en het terras waar ze koud bier en cider verkopen. Hier was het veel warmer dan boven in de bergen, iemand zei dat het 37 graden was. En wat is zelfs een *na-maakbiertje* (0 %) dan lekker. Iedereen, behalve de drie meest fanatieke fotografen, zat op het terras, heerlijk in de schaduw. En dan te bedenken dat de zomer hier nog moet beginnen.

Eten zoals gewoonlijk om half acht, waarna Henri onze leiding dankte voor alles met een mooie toespraak. We gaan ook Herman bedanken in de *groepsapp* en Jan stuurt de groepsfoto mee. Ik ga morgen met mijn eigen auto verder op avontuur om nog wat mensen te bezoeken in dit mooie land en de anderen stappen morgen weer in de trein.

⁷ Redactie: deze plant heeft indruk gemaakt op de deelnemers, ze wordt in 2 dagverslagen beschreven zie ook pagina 20 ;-)

Eindtoespraak van Henri op 19 juni (© Joke Jansen)

'Ons' eetzaaltje op de ochtend van vertrek (© Jan Jansen)

Dag 10 – Vrijdag 20 juni 2025, Vertrek vanuit de Provence

Ans Gorter

De dag van ons afscheid van de Provence brak aan met nog altijd stralend warm zomerweer. Omdat de vorige avond bij het vaststellen van de vertrektijd was gebleken dat sommigen extra marge wilden inplannen om op tijd bij de trein te zijn, was de vertrektijd op 10 uur vastgesteld. Ruim daarvoor had bijna iedereen zijn bagage in de busjes gezet en de kamersleutel ingeleverd, en om 10.03 konden we vertrekken, nadat ook degene die tot op het allerlaatste moment van ons verblijf in Saint-Denis wilde profiteren, dat had gedaan.

De rit naar Avignon verliep voorspoedig, zodat we al voor 11 uur op de parkeerplaats aankwamen waar de busjes moesten worden ingeleverd. Wegens de peperdure allriskverzekering was er geen controle op evt. schade en konden we onmiddellijk doorlopen. Gelukkig was er een restauratieruimte met goede koffie, waar de meesten van ons neerstreken en waar we ons tijdig verzamelden om naar het juiste spoor te gaan.

De laatste libellen worden gefotografeerd voor het TGV-station van Avignon zoals deze Vuurlibel ♂. Rechts: wachten op de TGV naar het noorden (© Marcel Mutsaers)

Daar was het dringen om in de trein te komen, maar met onze besproken plaatsen hadden we een rustige en comfortabele reis. Wel ontstond er enige spanning toen de trein vertraging begon op te lopen en zelfs enige tijd stilstond. Helaas konden we niet even uitstappen om de composieten langs het spoor te determineren, dus we kwamen niet veel verder dan het op naam brengen van Hemelbomen en Vlinderstruiken.

Op Brussel-Zuid hadden we ruim de tijd en in de trein naar Breda konden we gelukkig -zonder besproken plaatsen- allemaal zitten. Daar kwamen we om 20.18 op tijd aan, nadat we al gedurende de reis afscheid van elkaar hadden genomen. Uiteraard spraken we de wens uit elkaar weer te zien, zo mogelijk op een ARC-reis.....

We hopen nog op een wondertje. Nogmaals dank aan Jan en Louis voor de inspirerende en soepele leiding op deze mooie reis.

Vogels

Peter Eenshuistra, Alexander Delfos, Henri van Weert, Jan Jansen en Louis Dederen

Minstens 5 deelnemers hebben naar vogels gekeken of geluisterd. Een aantal vogels werden fraai op foto vastgelegd. Alexander heeft ook een aantal vogelgeluiden opgenomen. Over sommige foto's en geluidsopnamen bleef enige twijfel. In de lijst van 57 soorten zijn uitsluitend zekere waarnemingen opgenomen. Hoogtepunten van de reis waren de Scharrelaar, die iedere dag langs vloog of op een draad plaatsnam en de Hoppen die vlak voor de ramen foerageerden⁸.

	Vogelsoort		Vogelsoort		Vogelsoort
1	Aasgier	20	Grote Karekiet	39	Tapuit
2	Blauwe Reiger	21	Hop	40	Tijftjaf
3	Boerenzwaluw	22	Houtduif	41	Torenvalk
4	Boomklever	23	Huisbus	42	Turkse Tortel
5	Boomleeuwerik	24	Huiszwaluw	43	Veldleeuwerik
6	Bosuil	25	Kauw	44	Vink
7	Bijeneter	26	Kneu	45	Waterspreeuw
8	Buizerd	27	Koekoek	46	Wielewaal
9	Cirrgors	28	Koolmees	47	Wilde Eend
10	Ekster	29	Meerkoet	48	Winterkoning
11	Europese Kanarie	30	Merel	49	Witte Kwikstaart
12	Fluiter	31	Nachtegaal	50	Zanglijster
13	Gaai	32	Putter	51	Zomertortel
14	Gekraagde Roodstaart	33	Raaf	52	Zwarte Kraai
15	Gierzwaluw	34	Rode Wouw	53	Zwarte Mees
16	Groene Specht	35	Roodborst	54	Zwarte Roodstaart
17	Grote Bonte Specht	36	Scharrelaar	55	Zwarte Specht
18	Grote Gele Kwikstaart	37	Slangenarend	56	Zwarte Wouw
19	Grote Lijster	38	Spreeuw	57	Zwartkop

Hoppen (© Louis Dederen), Tapuit (© Henri van Weert), Zwarte roodstaart, Zwarte mees (© Peter Eenshuistra)

⁸ Foto's van deze Scharrelaar en de Hoppen zijn te zien op pagina 19

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van alle waargenomen insecten tijdens de reis. Het overzicht hieronder is in eerste instantie gebaseerd op mijn eigen waarnemingen (incl. foto). Daarna is het overzicht aangevuld met waarnemingen van andere reisgenoten als ik die ontvangen heb.

Zes andere reisgenoten hebben een aardig aantal waarnemingen ingevoerd op observations.org dit zijn: Jan Jansen (JJ), Louis Dederen (LD), Peter Eenshuistra (PE), Maja Westhoff (MW), Ans Gorter (AG) en Alexander Delfos (AD), een aantal van deze waarnemers hebben met name flora ingevoerd. Verder heb ik via e-mail ook nog insectenwaarnemingen ontvangen van Mieke Leerschool (ML) en Wil Folkers (WF). In voorgenoemde volgorde van personen¹⁰ heb ik hun lijsten gecontroleerd op aanvullingen op mijn lijst en indien dat het geval was heb ik de soort opgenomen in de totaalijsten hieronder. De initialen van de waarnemer (en tevens verantwoordelijke voor de determinatie) is dan in kleine letters weergegeven boven de Nederlandse soortnaam. Staan er geen initialen dan is het mijn eigen waarneming.

Verzamelsorten (species), onzekere waarnemingen (?) en ondersorten (forma) worden niet meegeteld als soort maar wel vermeld in het overzicht.

Uiteraard betreft het overzicht een momentopname, het is mogelijk dat sommige soorten nog wijzigen door andere inzichten in de toekomst. Het complete up-to-date overzicht aan waarnemingen, incl. exacte locatie-informatie en foto's is ook te vinden op observations.org. Voor de geïnteresseerden bij deze een link per waarnemer:

[Waarnemingen Provence Juni 2025 - Alexander Delfos](#)
[Waarnemingen Provence Juni 2025 - Marcel Mutsaers](#)
[Waarnemingen Provence Juni 2025 - Jan Jansen](#)
[Waarnemingen Provence Juni 2025 - Louis Dederen](#)
[Waarnemingen Provence Juni 2025 - Peter Eenshuistra](#)
[Waarnemingen Provence Juni 2025 - Maja Westhoff](#)
[Waarnemingen Provence Juni 2025 - Ans Gorter](#)

Dagvlinders

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Kaasjeskruiddikopje	Carcharodus alceae	Hesperiidae (dikkopjes)
2	Groot dikkopje ^{JJ}	Ochlodes sylvanus	Hesperiidae (dikkopjes)
	Aardbeivlinder ^{PE} / Zuidelijke aardbeivlinder ¹¹	Pyrgus malvae / malvoides	Hesperiidae (dikkopjes)
3	Kalkgraslanddikopje ^{JJ}	Spialia sertorius	Hesperiidae (dikkopjes)
4	Dwergdikopje	Thymelicus acteon	Hesperiidae (dikkopjes)
5	Zwartsprietdikopje ^{AD}	Thymelicus lineola	Hesperiidae (dikkopjes)
6	Geelsprietdikopje	Thymelicus sylvestris	Hesperiidae (dikkopjes)
7	Koningspage	Iphiclides podalirius	Papilionidae (grote pages)
8	Koninginnenpage ^{PE}	Papilio machaon	Papilionidae (grote pages)
9	Groot geaderd witje	Aporia crataegi	Pieridae (witjes)
10	Oranje luzernevlinder ^{JJ}	Colias crocea	Pieridae (witjes)
	Gele / Zuidelijke luzernevlinder ^{11 LD}	Colias hyale / alfacariensis	Pieridae (witjes)
11	Cleopatra	Gonepteryx cleopatra	Pieridae (witjes)
12	Citroenvlinder	Gonepteryx rhamni	Pieridae (witjes)

⁹ Met medewerking van Alexander Delfos, waarvoor dank!

¹⁰ Alexander heeft misschien wel de meeste insectensoorten waargenomen van allemaal, toch staat hij achteraan in de lijst om hem de meeste tijd te geven om alles ingevoerd te krijgen terwijl ik ondertussen dit overzicht aan het samenstellen was :-)

¹¹ Deze soorten zijn uiterlijk niet te onderscheiden en kunnen beide voorkomen in de Provence

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
	Boswitje onbekend ^{12 LD}	Leptidea spec.	Pieridae (witjes)
13	Groot koolwitje	Pieris brassicae	Pieridae (witjes)
14	Scheefbloemwitje ^{JJ}	Pieris mannii	Pieridae (witjes)
15	Klein geaderd witje	Pieris napi	Pieridae (witjes)
16	Klein koolwitje	Pieris rapae	Pieridae (witjes)
17	Bruin blauwtje	Aricia agestis	Lycaenidae (blauwtjes e.a. ¹³)
	Iberisch vals bruin blauwtje? ¹⁴	Aricia montensis	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
18	Boomblauwtje	Celastrina argiolus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
19	Dwergblauwtje	Cupido minimus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
20	Klaverblauwtje	Cyaniris semiargus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
21	Klein tijgerblauwtje	Leptotes pirithous	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
22	Violetten vuurvliinder	Lycaena alciphron	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
23	Kleine vuurvliinder	Lycaena phlaeas	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
24	Bruine vuurvliinder	Lycaena tityrus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
25	Adonisblauwtje	Lysandra bellargus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
26	Bleek blauwtje ¹⁵	Lysandra coridon	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
27	Provençaals bleek blauwtje ¹⁵	Lysandra hispana	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
28	Heideblauwtje	Plebejus argus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
29	Turkooisblauwtje	Polyommatus dorylas	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
30	Groot tragantblauwtje	Polyommatus escheri	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
31	Icarusblauwtje	Polyommatus icarus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
	Icarusblauwtje forma icarinus ^{LD}	Polyommatus icarus f. icarinus	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
32	Esparcetteblauwtje ^{JJ}	Polyommatus thersites	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
33	Klein tijmblauwtje	Pseudophilotes baton	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
34	Spaanse eikenpage	Satyrus esculi	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
35	Bruine eikenpage	Satyrus ilicis	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
36	Wegedoornpage	Satyrus spini	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
37	Iepenpage ^{AD}	Satyrus w-album	Lycaenidae (blauwtjes e.a.)
38	Kleine vos	Aglais urticae	Nymphalidae (aurelia's)
39	Kleine weerschijnvlinder ^{LD}	Apatura ilia	Nymphalidae (aurelia's)
40	Keizersmantel	Argynnis paphia	Nymphalidae (aurelia's)
41	Paarse parelmoervlinder	Boloria dia	Nymphalidae (aurelia's)
42	Zilvervlek	Boloria euphrosyne	Nymphalidae (aurelia's)
43	Braamparelmoervlinder	Brenthis daphne	Nymphalidae (aurelia's)
44	Witbandzandoog	Brintesia circe	Nymphalidae (aurelia's)
45	Tweekleurig hooibeestje	Coenonympha arcania	Nymphalidae (aurelia's)
46	Hooibeestje	Coenonympha pamphilus	Nymphalidae (aurelia's)
	Hooibeestje forma lyllus?	Coenonympha pamphilus f. lyllus	Nymphalidae (aurelia's)
47	Grote boswachter ^{JJ}	Hipparchia fagi	Nymphalidae (aurelia's)
48	Heivlinder	Hipparchia semele	Nymphalidae (aurelia's)
49	Kleine parelmoervlinder ^{JJ}	Issoria lathonia	Nymphalidae (aurelia's)
50	Rotsvlinder	Lasiommata maera	Nymphalidae (aurelia's)
51	Argusvlinder	Lasiommata megera	Nymphalidae (aurelia's)
52	Snuitvlinder	Libythea celtis	Nymphalidae (aurelia's)
53	Blauwe ijsvogelvlinder	Limenitis reducta	Nymphalidae (aurelia's)
54	Bruin zandoogje	Maniola jurtina	Nymphalidae (aurelia's)
55	Dambordje	Melanargia galathea	Nymphalidae (aurelia's)

¹² In de Provence kunnen meerdere soorten Boswitjes voorkomen

¹³ (blauwtjes, kleine pages en vuurvinders)

¹⁴ Op Observations.org komt deze vlinder niet goedgekeurd voor ten noorden van de Pyreneeën. Op GBIF.org heel sporadisch wel, vandaar het vraagteken

¹⁵ Moeilijk uit elkaar te houden soorten. Vrouwtjes zijn niet te onderscheiden, mannetjes wel, het Provençaals bleek blauw mannetje is fletser (maar als die andere te lang in de zon is geweest...). Als voordeel van de twijfel heb ik ze toch maar opgevoerd als soorten, ook omdat we er meerdere gezien hebben en ook mannetjes

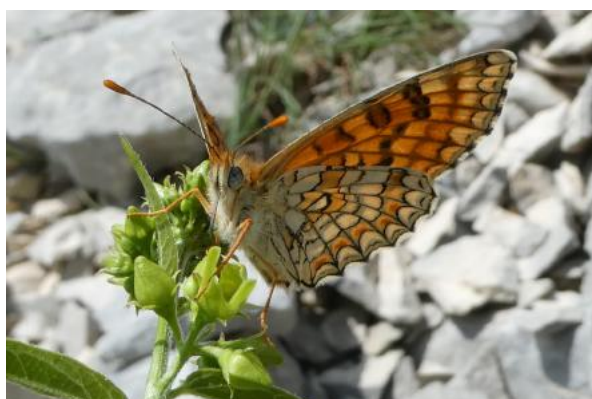
Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
56	Westelijk dambordje	Melanargia occitanica	Nymphalidae (aurelia's)
	Bosparelmoervlinder / Zuidelijke bosparelmoervlinder ¹⁶	Melitaea athalia / celadussa	Nymphalidae (aurelia's)
57	Spaanse parelmoervlinder	Melitaea deione	Nymphalidae (aurelia's)
58	Woudparelmoervlinder	Melitaea diamina	Nymphalidae (aurelia's)
59	Tweekleurige parelmoervlinder	Melitaea didyma	Nymphalidae (aurelia's)
60	Knoopkruidparelmoervlinder	Melitaea phoebe	Nymphalidae (aurelia's)
61	Grote vos ^{AD}	Nymphalis polychloros	Nymphalidae (aurelia's)
62	Bont zandoogje	Pararge aegeria	Nymphalidae (aurelia's)
	Bont zandoogje forma aegeria ^{JJ}	Pararge aegeria aegeria	Nymphalidae (aurelia's)
63	Gehakkelde aurelia	Polygonia c-album	Nymphalidae (aurelia's)
64	Distelvlinder	Vanessa cardui	Nymphalidae (aurelia's)
65	Sleutelbloemvlinder	Hamearis lucina	Riodinidae (prachtvlinders)

Snuitvlinder (© Marcel Mutsaers)

Tweekleurige parelmoervlinder (© Marcel Mutsaers)

Spaanse parelmoervlinder (© Marcel Mutsaers)

Spaanse eikenpage & Wegedoornpage (© MMutsaers)

Blauwe ijsvogelvlinder (© Marcel Mutsaers)

Paarse parelmoervlinder (© Marcel Mutsaers)

¹⁶ Volgens mij zijn deze soorten ook niet uiterlijk te onderscheiden

Maar liefst 65 verschillende soorten dagvlinders hebben we gezien (de onzekere soorten en spec.'s niet meegeteld). Een opvallende soort was de Snuitvlinder. Deze vlinder wijkt voor wat betreft de vleugelvorm best wel af van de andere dagvlinders. De 'snuit' wordt gevormd door de lange palpen die een snuit lijken te vormen. Tweekleurige parelmoervlinders hebben we vrij regelmatig gezien, het bijzondere aan de foto hierboven is dat deze vlinder net uit de pop gekropen was. Spaanse parelmoervlinders komen voor in Spanje en Portugal, maar worden ook waargenomen in Zuid-Frankrijk. Wij zagen ze op 17 juni hoog op de Ventoux in de buurt van Chalet Reynard (1417m). Spaanse eikenpages hebben we zeer veel waargenomen, op 18 juni in de Luberon zat er soms ook een enkele Wegedoorndpage tussen. De Bruine eikenpage (ook een Satyrium) heb ik daarentegen maar één keer gezien, bij het Plan d'eau de Monieux op 14 juni. De fraaie Blauwe ijsvogelvlinder is in Zuid-Frankrijk vrij algemeen en wij hebben de soort ook een aantal keer gezien. Bijzonder was ook het Westelijk dambordje hoog op de Ventoux op 16 juni. Gewone Dambordjes zie je vrij regelmatig, maar het Westelijk dambordje zie je niet vaak. De (flink gecropte) foto vond ik niet mooi genoeg voor plaatsing in dit verslag, maar als bewijsplaatje bij de [waarneming](#) was deze prima.

Nachtvlinders en micro's

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Adela australis	Adela australis	Adelidae (langsprietmotten)
2	Naaldboslangsprietmot ^{AD}	Nematopogon robertella	Adelidae (langsprietmotten)
	Goudrode langsprietmot?	Nemophora dumerilella	Adelidae (langsprietmotten)
3	Gouden langsprietmot	Nemophora metallica	Adelidae (langsprietmotten)
4	Witte dominomot ^{AD}	Oegoconia deauratella	Autostichidae (dominomotten)
5	Grauwe spaandermot ^{AD}	Blastobasis phycidella	Blastobasidae (spaandermotten)
6	Zilveroogje ^{AD}	Tebenna micalis	Choreutidae (glittermotten)
	Kokermot onbekend (mijn)	Coleophora spec.	Coleophoridae (kokermotten)
7	Kamsprietkokermot ^{AD}	Coleophora mayrella	Coleophoridae (kokermotten)
8	Kleine viooltjesmot ^{AD}	Pancalia leuwenhoekella	Cosmopterigidae (prachtmotten)
9	Parahypopta caestrum	Parahypopta caestrum	Cossidae (houtboorders)
10	Gestippelde houtvlinder	Zeuzera pyrina	Cossidae (houtboorders)
11	Chrysocramboides craterella ^{AD}	Chrysocramboides craterella	Crambidae (grasmotten)
12	Chrysocrambus cassentiniellus ^{LD}	Chrysocrambus cassentiniellus	Crambidae (grasmotten)
13	Sikkelvlekmot	Dolicharthria punctalis	Crambidae (grasmotten)
14	Euchromius anapiellus	Euchromius anapiellus	Crambidae (grasmotten)
15	Zwartvlekgranietmot ^{AD}	Eudonia delunella	Crambidae (grasmotten)
16	Variabele granietmot	Eudonia mercurella	Crambidae (grasmotten)
17	Mecyna asinalis ^{AD}	Mecyna asinalis	Crambidae (grasmotten)
18	Luipaardlichtmot	Nomophila noctuella	Crambidae (grasmotten)
19	Oranjebruine grasmot	Pediasia contaminella	Crambidae (grasmotten)
20	Muntvlindertje	Pyrausta aurata	Crambidae (grasmotten)
21	Tijmpurpermot	Pyrausta ostrinalis	Crambidae (grasmotten)
22	Purpermot ^{AD}	Pyrausta purpuralis	Crambidae (grasmotten)
23	Mijtermot ^{AD}	Pyrausta sanguinalis	Crambidae (grasmotten)
24	Fijne golfbandmot ^{JJ}	Sitochroa verticalis	Crambidae (grasmotten)
25	Oranje kruidenmot ^{AD}	Udea ferrugalis	Crambidae (grasmotten)
26	Agonopterix adpersella ^{AD}	Agonopterix adpersella	Depressariidae (platlijfjes)
27	Klein peenplatlijfje ^{AD}	Depressaria depressana	Depressariidae (platlijfjes)
28	Gele eenstaart	Watsonalla binaria	Drepanidae (eenstaartjes)
29	Halsbandmineermot ^{AD}	Stephensia brunnichella	Elachistidae (grasmineermotten)
30	Ochromolopis staintonellus ^{AD}	Ochromolopis staintonellus	Epermeniidae (borstelmotten)
31	Apaidia mesogona ^{AD}	Apaidia mesogona	Erebidae (spinneruilen)
32	Klein geel weeskind	Catocala nymphagoga	Erebidae (spinneruilen)

<i>Nr.</i>	<i>Nederlandse naam</i>	<i>Latijnse naam</i>	<i>Familie</i>
33	Eikenweeskind	Catocala promissa	Erebidae (spinneruilen)
34	Geel grasbeertje ^{AD}	Coscinia striata	Erebidae (spinneruilen)
35	Dysauxes punctata ^{LD}	Dysauxes punctata	Erebidae (spinneruilen)
36	Vaal kokerbeertje	Eilema caniola	Erebidae (spinneruilen)
37	Streepkokerbeertje ^{LD}	Eilema complana	Erebidae (spinneruilen)
38	Bleek purperuiltje ^{AD}	Eublemma ostrina	Erebidae (spinneruilen)
39	Klein purperuiltje	Eublemma parva	Erebidae (spinneruilen)
40	Eublemma suava	Eublemma suava	Erebidae (spinneruilen)
41	Bruine daguil ^{JJ}	Euclidia glyphica	Erebidae (spinneruilen)
42	Mi-vlinder	Euclidia mi	Erebidae (spinneruilen)
43	Viervlakvlinder	Lithosia quadra	Erebidae (spinneruilen)
44	Grote wikke-uil	Lygephila craccae	Erebidae (spinneruilen)
45	Plakker (rups)	Lymantria dispar	Erebidae (spinneruilen)
46	Plakker ^{AD}	Lymantria dispar	Erebidae (spinneruilen)
47	Odice suava ^{AD}	Odice suava	Erebidae (spinneruilen)
48	Witvlakvlinder ^{AD}	Orgyia antiqua	Erebidae (spinneruilen)
49	Parascotia nissen ⁱ ^{AD}	Parascotia nissen	Erebidae (spinneruilen)
50	Kleine beer	Phragmatobia fuliginosa	Erebidae (spinneruilen)
51	Scherpe streepbandmot ^{AD}	Isophrictis anthemidella	Gelechiidae (palpmotten)
52	Kaasjeskruidmot ^{AD}	Platyedra subcinerea	Gelechiidae (palpmotten)
53	Gestreepte goudspanner ^{AD}	Camptogramma bilineata	Geometridae (spanners)
54	Klaverspanner ^{AD}	Chiasmia clathrata	Geometridae (spanners)
55	Oranjerode oogspanner	Cyclophora puppillaria	Geometridae (spanners)
56	Gewone bandspanner ^{AD}	Epirrhoe alternata	Geometridae (spanners)
57	Zwartkamdwergspanner ^{AD}	Gymnoscelis rufifasciata	Geometridae (spanners)
58	Bruine bosrankspanner	Horisme vitalbata	Geometridae (spanners)
59	Schildstipspanner ^{AD}	Idaea biselata	Geometridae (spanners)
60	Bandstipspanner	Idaea degeneraria	Geometridae (spanners)
61	Vlekstipspanner	Idaea dimidiata	Geometridae (spanners)
62	Okergele spanner	Idaea ochrata	Geometridae (spanners)
63	Idaea ostrinaria ^{AD}	Idaea ostrinaria	Geometridae (spanners)
64	Idaea politaria	Idaea politaria	Geometridae (spanners)
65	Schaduwstipspanner ^{AD}	Idaea rusticata	Geometridae (spanners)
66	Paardenbloemspanner	Idaea seriata	Geometridae (spanners)
67	Stippelklaverspanner	Isturgia murinaria	Geometridae (spanners)
68	Aangebrande spanner ^{AD}	Ligdia adustata	Geometridae (spanners)
69	Gestreepte bremspanner ^{AD}	Perconia strigillaria	Geometridae (spanners)
70	Donkere spikkelspanner ^{AD}	Peribatodes ilicaria	Geometridae (spanners)
71	Taxusspikkelspanner	Peribatodes rhomboidaria	Geometridae (spanners)
	Geveerde spikkelspanner? ^{AD}	Peribatodes secundaria	Geometridae (spanners)
72	Etruskisch smaragd	Phaiogramma etruscaria	Geometridae (spanners)
73	Geelbruine bandspanner ^{LD}	Plagodis pulveraria	Geometridae (spanners)
74	Roodstreepspanner ^{AD}	Rhodometra sacraria	Geometridae (spanners)
75	Rhodostrophia calabra ^{AD}	Rhodostrophia calabra	Geometridae (spanners)
76	Paarsbandspanner	Rhodostrophia vibicaria	Geometridae (spanners)
77	Ligusterstipspanner	Scopula imitaria	Geometridae (spanners)
78	Prachtstipspanner ^{AD}	Scopula marginepunctata	Geometridae (spanners)
79	Scopula submutata ^{AD}	Scopula submutata	Geometridae (spanners)
80	Drievlekspanner ^{AD}	Stegania trimaculata	Geometridae (spanners)
81	Tephronia sepiaria ^{AD}	Tephronia sepiaria	Geometridae (spanners)
82	Paardenkastanjemineermot ^{AD}	Cameraria ohridella	Gracillariidae (mineermotten)
83	Dialectica scalariella	Dialectica scalariella	Gracillariidae (mineermotten)
84	Phyllonorycter millierella ^{AD}	Phyllonorycter millierella	Gracillariidae (mineermotten)

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
85	Phyllonorycter sublautella ^{AD}	Phyllonorycter sublautella	Gracillariidae (mineermotten)
	Heterogynis spec. ^{AD}	Heterogynis spec.	Heterogynidae
86	Ringelrups	Malacosoma neustria	Lasiocampidae (spinners)
87	Micropterix allionella	Micropterix allionella	Micropterigidae (oermotten)
88	Dotterbloemoermot ^{AD}	Micropterix calthella	Micropterigidae (oermotten)
89	Bleekschouderuil	Acontia lucida	Noctuidae (uilen)
90	Panteruiltje	Acontia trabealis	Noctuidae (uilen)
91	Windeweekind	Aedia leucomelas	Noctuidae (uilen)
92	Gewone velduil	Agrotis segetum	Noctuidae (uilen)
93	Spurrie-uil	Anarta trifolii	Noctuidae (uilen)
94	Vale stofuil	Athetis hospes	Noctuidae (uilen)
95	Donkere korstmosuil	Bryophila raptricula	Noctuidae (uilen)
96	Kadeni-stofuil	Caradrina kadenii	Noctuidae (uilen)
97	Vogelwiekje ^{LD}	Dypterygia scabriuscula	Noctuidae (uilen)
98	Enterpia laudeti	Enterpia laudeti	Noctuidae (uilen)
99	Vlekdaguil	Heliothis peltigera	Noctuidae (uilen)
100	Zuidelijke stofuil	Hoplodrina ambigua	Noctuidae (uilen)
101	Witstipgrasuil ^{AD}	Mythimna albipuncta	Noctuidae (uilen)
102	Mythimna riparia ^{AD}	Mythimna riparia	Noctuidae (uilen)
103	Volgeling	Noctua comes	Noctuidae (uilen)
104	Breedbandhuismoeder ^{AD}	Noctua fimbriata	Noctuidae (uilen)
105	Kleine breedbandhuismoeder ^{AD}	Noctua janthina	Noctuidae (uilen)
106	Blauwvleugeluil ^{LD}	Peridroma saucia	Noctuidae (uilen)
107	Groene geelvleugeluil	Polyphaenis sericata	Noctuidae (uilen)
108	Florida-uil ^{LD}	Spodoptera exigua	Noctuidae (uilen)
109	Gouden daguil	Synthymia fixa	Noctuidae (uilen)
110	Ni-uil	Trichoplusia ni	Noctuidae (uilen)
111	Akkerwinde-uil ^{AD}	Tyta luctuosa	Noctuidae (uilen)
112	Grote groenuil	Bena bicolorana	Nolidae (visstaartjes)
113	Populierengroenuil ^{AD}	Earias vernana	Nolidae (visstaartjes)
114	Variabele eikenuil ^{AD}	Nycteola revayana	Nolidae (visstaartjes)
115	Draak	Harpyia milhauseri	Notodontidae (tandvlinders)
116	Wilgentandvlinder ^{AD}	Notodonta tritophus	Notodontidae (tandvlinders)
117	Dennenprocessierups (nest) ^{JJ}	Thaumetopoea pityocampa	Notodontidae (tandvlinders)
118	Pleurota aristella	Pleurota aristella	Oecophoridae (sikkelmotten)
119	Vanillelekje ^{AD}	Atemelia torquatella	Praydidae (gladkopjes)
	Olijfmot?	Prays oleae	Praydidae (gladkopjes)
120	Gewone zakdrager (zak/koker)	Psyche casta	Psychidae (zakdragers)
121	Windevedermot	Emmelina monodactyla	Pterophoridae (vedermotten)
	Hellinsia spec. ^{AD}	Hellinsia spec.	Pterophoridae (vedermotten)
	Marjoleinvedermot?	Merrifieldia baliodactylus	Pterophoridae (vedermotten)
122	Tijmvedermot ^{AD}	Merrifieldia leucodactyla	Pterophoridae (vedermotten)
123	Kleine wasmot ^{AD}	Achroia grisella	Pyalidae (lichtmotten)
124	Eikentopspinselmot	Acrobasis consociella	Pyalidae (lichtmotten)
125	Bliksemlichtmot	Aglossa caprealis	Pyalidae (lichtmotten)
126	Ancylosis cinnamomella	Ancylosis cinnamomella	Pyalidae (lichtmotten)
127	Bostra obsoletalis	Bostra obsoletalis	Pyalidae (lichtmotten)
128	Amandelmot ^{AD}	Cadra cautella	Pyalidae (lichtmotten)
129	Dennenscheutboorder	Dioryctria simplicella	Pyalidae (lichtmotten)
130	Ematheudes punctellus	Ematheudes punctellus	Pyalidae (lichtmotten)
131	Cacaomot	Ephestia elutella	Pyalidae (lichtmotten)
	Ephestia spec. ^{AD}	Ephestia spec.	Pyalidae (lichtmotten)
132	Tweekleurige lichtmot ^{AD}	Euzophera pinguis	Pyalidae (lichtmotten)

<i>Nr. Nederlandse naam</i>	<i>Latijnse naam</i>	<i>Familie</i>
133 Smalle weegbreemot	Homoeosoma sinuella	Pyalidae (lichtmotten)
134 Triangelmot ^{AD}	Hypsopygia costalis	Pyalidae (lichtmotten)
135 Tweelijnmot ^{LD}	Hypsopygia glaucinalis	Pyalidae (lichtmotten)
136 Grootvlekweidemot ^{LD}	Phycitodes albatella	Pyalidae (lichtmotten)
137 Oranje bandlichtmot	Sciota rhenella	Pyalidae (lichtmotten)
138 Korstmosdikkopmot	Enolmis acanthella	Scythrididae (dikkopmotten)
139 Scythris scopolella ^{LD}	Scythris scopolella	Scythrididae (dikkopmotten)
140 Zuringwespvlinder ^{AD}	Pyropteron chrysidiformis	Sesiidae (wespvlinders)
141 Pyropteron leucomelaena ^{AD}	Pyropteron leucomelaena	Sesiidae (wespvlinders)
142 Groot avondrood	Deilephila elpenor	Sphingidae (pijlstaarten)
143 Wolfsmelkpijlstaart (imago & rups)	Hyles euphorbiae	Sphingidae (pijlstaarten)
144 Gestreepte pijlstaart (rups)	Hyles livornica	Sphingidae (pijlstaarten)
145 Populierenpijlstaart	Laothoe populi	Sphingidae (pijlstaarten)
146 Kolibrievlinder	Macroglossum stellatarum	Sphingidae (pijlstaarten)
147 Lindepijlstaart	Mimas tiliae	Sphingidae (pijlstaarten)
148 Zwartschubmot ^{AD}	Haplotinea insectella	Tineidae (echte motten)
149 Crème kijkgaatje ^{AD}	Monopis crocipitella	Tineidae (echte motten)
150 Myrmecozela ataxella ^{AD}	Myrmecozela ataxella	Tineidae (echte motten)
151 Gespikkeld kroeskopje ^{AD}	Nemapogon granella	Tineidae (echte motten)
152 Rozenvlekmot (mijn)	Coptotriche angusticollis	Tischeriidae (vlekmineermotten)
Gewone eikenvlekmot? (mijn)	Tischeria ekebladella	Tischeriidae (vlekmineermotten)
153 Witschouderbladroller ^{AD}	Acleris variegana	Tortricidae (bladrollers)
154 Prachtsmalsnuitje	Aethes tesserana	Tortricidae (bladrollers)
155 Gevlamde bladroller ^{AD}	Archips xylosteana	Tortricidae (bladrollers)
156 Tuinbladroller	Clepsis consimilana	Tortricidae (bladrollers)
157 Donkere kuifbladroller ^{AD}	Endothenia nigricostana	Tortricidae (bladrollers)
158 Gemarmerde kruiskruidzadelmot ^{LD}	Epiblema hepaticana	Tortricidae (bladrollers)
159 Distelzadelmot ^{AD}	Epiblema scutulana	Tortricidae (bladrollers)
160 Oranje oogbladroller ^{AD}	Epinotia abbreviana	Tortricidae (bladrollers)
161 Epinotia festivana	Epinotia festivana	Tortricidae (bladrollers)
162 Gehoekte oogbladroller	Epinotia thapsiana	Tortricidae (bladrollers)
163 Rookkleurige fruitmot ^{AD}	Grapholita janthinana	Tortricidae (bladrollers)
164 V-bandbladroller ^{AD}	Isotrias rectifasciana	Tortricidae (bladrollers)
165 Hertshooibladroller ^{AD}	Lathronympha strigana	Tortricidae (bladrollers)
166 Lobesia bicinctana ^{AD}	Lobesia bicinctana	Tortricidae (bladrollers)
167 Druivenbladroller ^{AD}	Lobesia botrana	Tortricidae (bladrollers)
168 Druivenbladroller ^{LD}	Lobesia botrana	Tortricidae (bladrollers)
169 Phalonidia contractana	Phalonidia contractana	Tortricidae (bladrollers)
Tweebandbladroller?	Piniphila bifasciana	Tortricidae (bladrollers)
170 Groene eikenbladroller ^{AD}	Tortrix viridana	Tortricidae (bladrollers)
171 Paradoxus osyridellus ^{AD}	Paradoxus osyridellus	Yponomeutidae (spinselmotten)
172 Grootvlekstippelmot	Yponomeuta plumbella	Yponomeutidae (spinselmotten)
173 Variabele sint-jansvlinder ^{AG}	Zygaena ephialtes	Zygaenidae (bloeddrupjes)
174 Sint-jansvlinder	Zygaena filipendulae	Zygaenidae (bloeddrupjes)
Valse vijfvlak-sint-jansvlinder? ^{PE}	Zygaena lonicerae	Zygaenidae (bloeddrupjes)
175 Dubbelvlek-sint-jansvlinder	Zygaena loti	Zygaenidae (bloeddrupjes)
176 Zuidelijke sint-jansvlinder	Zygaena transalpina	Zygaenidae (bloeddrupjes)
Vijfvlek-sint-jansvlinder? ^{LD}	Zygaena trifolii	Zygaenidae (bloeddrupjes)

Wolfsmelkpijlstaart (© Marcel Mutsaers)

Wolfsmelkpijlstaart rups (© Marcel Mutsaers)

Gestreepte pijlstaart rups (© Marcel Mutsaers)

Gouden langsprietmot (© Marcel Mutsaers)

Euchromius anapiellus (© Marcel Mutsaers)

Panteruiltje (© Marcel Mutsaers)

Dankzij Wil Folkers, die een laken en een lamp had meegenomen, konden we in de avond ook naar nachtvlinders kijken. Drie avonden hebben we dat gedaan op 11, 14 en 17 juni. Een aantal foto's gemaakt op deze avonden zijn te zien op de pagina's 16 en 25. Op deze pagina een aantal foto's van nachtvlinders gemaakt overdag. Leuk was het om van de Wolfsmelkpijlstaart zowel de imago als de spectaculair gekleurde rupsen tegen te komen. De imago zat hoog op de Ventoux in de buurt van Chalet Reynard (1417m). De rupsen vonden we op 15 juni op een lagere locatie. Andere pijlstaartvlinderrupsen waren de rupsen van de Gestreepte pijlstaart. Deze heb ik in m'n eentje gezien tijdens een wandeling in de buurt van het klooster in de middag van 11 juni (de meeste andere deelnemers hielden toen siësta i.v.m. de warmte). Deze rupsen trof ik aan op Scabiosa. De gouden langsprietmot heeft Beemdkroon en Duifkruid als waardplant. Als je ze ziet, zie je er vaak meerdere, hierboven op Beemdkroon. Tot slot nog een mooi getekende macro en een micro: het Panteruiltje en *Euchromius anapiellus*.

Libellen

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Koperen beekjuffer	<i>Calopteryx haemorrhoidalis</i>	Calopterygidae (Beekjuffers)
2	Weidebeekjuffer	<i>Calopteryx splendens</i>	Calopterygidae (Beekjuffers)
3	Bosbeekjuffer	<i>Calopteryx virgo</i>	Calopterygidae (Beekjuffers)
	Bosbeekjuffer (ssp. <i>Meridionalis</i> ?)	<i>Calopteryx virgo</i>	Calopterygidae (Beekjuffers)
4	Zwervende pantserjuffer	<i>Lestes barbarus</i>	Lestidae (Pantserjuffers)
5	Bruine winterjuffer	<i>Sympecma fusca</i>	Lestidae (Pantserjuffers)
6	Koraaljuffer	<i>Ceriagrion tenellum</i>	Coenagrionidae (Waterjuffers)
7	Watersnuffel ^{LD}	<i>Enallagma cyathigerum</i>	Coenagrionidae (Waterjuffers)
8	Kanaaljuffer	<i>Erythromma lindenii</i>	Coenagrionidae (Waterjuffers)
9	Lantaarntje	<i>Ischnura elegans</i>	Coenagrionidae (Waterjuffers)
10	Vuurjuffer ^{LD}	<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	Coenagrionidae (Waterjuffers)
11	Witte breedscheenjuffer	<i>Platycnemis latipes</i>	Platycnemididae (Breedscheenjuffers)
12	Blauwe breedscheenjuffer	<i>Platycnemis pennipes</i>	Platycnemididae (Breedscheenjuffers)
13	Plasrombout	<i>Gomphus pulchellus</i>	Gomphidae (Rombouten)
14	Kleine tanglibel	<i>Onychogomphus forcipatus</i>	Gomphidae (Rombouten)
	Kleine tanglibel (ssp. <i>Unguiculatus</i> ?) ^{LD}	<i>Onychogomphus forcipatus</i>	Gomphidae (Rombouten)
15	Grote tanglibel	<i>Onychogomphus uncatus</i>	Gomphidae (Rombouten)
16	Gewone bronlibel	<i>Cordulegaster boltonii</i>	Cordulegastridae (Bronlibellen)
17	Vuurlibel	<i>Crocothemis erythraea</i>	Libellulidae (Korenbouten)
18	Bruine korenbout ^{AD}	<i>Libellula fulva</i>	Libellulidae (Korenbouten)
19	Zuidelijke oeverlibel	<i>Orthetrum brunneum</i>	Libellulidae (Korenbouten)
20	Gewone oeverlibel	<i>Orthetrum cancellatum</i>	Libellulidae (Korenbouten)
21	Beekoeverlibel	<i>Orthetrum coerulescens</i>	Libellulidae (Korenbouten)
22	Zwervende heidelibel	<i>Sympetrum fonscolombii</i>	Libellulidae (Korenbouten)
23	Bruinrode heidelibel	<i>Sympetrum striolatum</i>	Libellulidae (Korenbouten)

Grote tanglibel ♂ (© Marcel Mutsaers)

Kleine tanglibel ♂ (© Marcel Mutsaers)

Plasrombout ♂ (© Marcel Mutsaers)

Gewone bronlibel ♂ (© Marcel Mutsaers)

Op de laatste excursiedag van de reis in het laatste halfuur kwam ik binnen een paar minuten na elkaar de Kleine en de Grote tanglibel tegen. Dit was bij het Plan d'eau de Monieux (en dan een klein stukje in de kloof van de Nesque), Het meer en de kloof waren zowiezo een erg mooie locatie om libellen te zien. Naast de beide Tanglibellen zagen we daar ook de Koperen beekjuffer, Weidebeekjuffer, Watersnuffel, Kanaaljuffer, Witte en blauwe breedscheenjuffer, Plasrombout, Gewone oeverlibel en de Zwervende heidelibel. Leuk om de verschillen te zien tussen de Kleine en de Grote Tanglibel als ze zo naast elkaar op de foto staan. De tekening op de zijkant van het borststuk verschilt en de Grote tanglibel heeft daarnaast feller gekleurde blauwe ogen. De Gewone bronlibel, één van de grotere libellen van Europa, zagen we in de Luberon.

Bijen, wespen en mieren

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
Bijen:			
1	Paardenbloembij ^{AD}	Andrena humilis	Andrenidae
	Andrena minutula-groep	Andrena minutula-gr.	Andrenidae
2	Schermbloemzandbij ^{AD}	Andrena nitidiuscula	Andrenidae
	Bremzandbij-complex ^{AD}	Andrena ovatula-gr.	Andrenidae
3	Fluitenkruidbij	Andrena proxima	Andrenidae
	Zandbij onbekend	Andrena spec.	Andrenidae
4	Heuphaakroetbij ^{AD}	Panurgus dentipes	Andrenidae
5	Honingbij	Apis mellifera	Apidae
6	Lichte koekoekshommel ^{LD}	Bombus barbutellus	Apidae
7	Gewone koekoekshommel ^{JJ}	Bombus campestris	Apidae
8	Tuinhommel ^{AD}	Bombus hortorum	Apidae
9	Moshommel	Bombus muscorum	Apidae
10	Akkerhommel ^{AD}	Bombus pascuorum	Apidae
	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/ magnus/cryptarum	Apidae
11	Zwarte ertsbij	Ceratina cucurbitina	Apidae
	Blauwe ertsbij?	Ceratina cyanea	Apidae
	Ertsbij onbekend	Ceratina spec.	Apidae
	Langhoornbij onbekend	Eucera spec.	Apidae
12	Witte rouwbij	Melecta luctuosa	Apidae
13	Gewone kleine wespbij ^{AD}	Nomada flavoguttata	Apidae
14	Smalbandwespbij	Nomada goodeniana	Apidae
	Xylocopa (Xylocopa) spec.	Xylocopa (Xylocopa) spec.	Apidae
15	Gewone maskerbij	Hylaeus communis	Colletidae
16	Vierbandgroefbij ^{AD}	Halictus quadricinctus	Halictidae
17	Breedbandgroefbij	Halictus scabiosae	Halictidae
18	Zesbandgroefbij	Halictus sexcinctus	Halictidae
	Geurgroefbij onbekend?	Lasioglossum (Sphecodogastra) spec.	Halictidae
19	Grote bloedbij	Sphecodes albilabris	Halictidae
	Bloedbij onbekend	Sphecodes spec.	Halictidae
20	Ranonkelbij	Chelostoma florisomne	Megachilidae
21	Grote klokjesbij ^{JJ}	Chelostoma rapunculi	Megachilidae
22	Tronkenbij	Heriades truncorum	Megachilidae
23	Slangenkruidbij	Hoplitis adunca	Megachilidae
24	Zwartgespoorde houtmetselbij	Hoplitis leucomelana	Megachilidae
25	Megachile melanogaster ^{AD}	Megachile melanogaster	Megachilidae
	Kauwende/Zwartbronzen Houtmetselbij?	Osmia leaiana/niveata	Megachilidae
26	Rhodanthidium septemdentatum ^{AD}	Rhodanthidium septemdentatum	Megachilidae
Bladwespen:			
27	Arge melanochra ^{AD}	Arge melanochra	Argidae

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
	Athalia cornubiae/liberta ^{AD}	Athalia cornubiae/liberta	Athaliidae
28	Macrophya erythrocnema ^{AD}	Macrophya erythrocnema	Tenthredinidae
29	Macrophya militaris ^{AD}	Macrophya militaris	Tenthredinidae
30	Macrophya montana ^{AD}	Macrophya montana	Tenthredinidae
31	Macrophya rufipes ^{LD}	Macrophya rufipes	Tenthredinidae
	Bittere wilgbladwesp (gal)	Pontania viminalis	Tenthredinidae
32	Bittere wilgenworstjesbladwesp (gal) ^{AD}	Pontania virilis	Tenthredinidae
33	Rhogogaster chlorosoma	Rhogogaster chlorosoma	Tenthredinidae
34	Tenthredo crassa ^{AD}	Tenthredo crassa	Tenthredinidae
35	Tenthredo livida ^{AD}	Tenthredo livida	Tenthredinidae
36	Tenthredo mesomela ^{AD}	Tenthredo mesomela	Tenthredinidae
37	Helmkruidbladwesp (larve) ^{AD}	Tenthredo scrophulariae	Tenthredinidae
38	Tenthredo vespa ^{AD}	Tenthredo vespa	Tenthredinidae
	Tenthredopsis sordida? ^{AD}	Tenthredopsis sordida	Tenthredinidae
<u>Wespen:</u>			
	Doryctes spec.	Doryctes spec.	Braconidae
	Crossocerus spec. ^{AD}	Crossocerus spec.	Crabronidae
39	Trypoxylon medium ^{AD}	Trypoxylon medium	Crabronidae
40	Gladde rozenertwengalwesp s.l. (gal)	Diplolepis eglanteriae s.l.	Cynipidae
41	Rozenmosgalwesp (gal)	Diplolepis rosae	Cynipidae
42	Lensgalwesp (gal) ^{AD}	Neuroterus quercusbaccarum	Cynipidae
43	Steeneikgalwesp (gal) ^{AD}	Plagiotrochus australis	Cynipidae
44	Gasteruption merceti ^{AD}	Gasteruption merceti	Gasteruptionidae
	Hongerwesp onbekend ^{AD}	Gasteruption spec.	Gasteruptionidae
45	Amblyteles armatorius	Amblyteles armatorius	Ichneumonidae
46	Anomalon cruentatum ^{AD}	Anomalon cruentatum	Ichneumonidae
	Diplazon pectoratorius? ^{AD}	Diplazon pectoratorius	Ichneumonidae
47	Listrodromus nycthemerus	Listrodromus nycthemerus	Ichneumonidae
	Therion circumflexum s.l.?	Therion circumflexum s.l.	Ichneumonidae
48	Gewone knotswesp ^{MW}	Sapyga clavicornis	Sapygidae
49	Reuzendolkwesp ^{JJ}	Megascolia maculata	Scoliidae
50	Mexicaanse zwartsteel	Isodontia mexicana	Sphecidae
51	Ruige aardrupsendoder ^{JJ}	Podalonia hirsuta	Sphecidae
52	Amerikaanse langsteelgraafwesp	Sceliphron caementarium	Sphecidae
53	Aziatische langsteelgraafwesp ^{AD}	Sceliphron curvatum	Sphecidae
	Staartwesp onbekend ^{AD}	Torymidae indet.	Torymidae
54	Kortharige mijtenwesp ^{AD}	Allodynerus floricola	Vespidae
	Urntjeswesp onbekend	Eumenes spec.	Vespidae
55	Kale leemwesp ^{AD}	Euodynerus dantici	Vespidae
56	Dikkopwesp ^{AD}	Gymnomerus laevipes	Vespidae
57	Bleke schoorsteenwesp ^{AD}	Odynerus melanocephalus	Vespidae
58	Gewone schoorsteenwesp ^{AD}	Odynerus spinipes	Vespidae
59	Franse veldwesp	Polistes dominula	Vespidae
60	Groefkopveldwesp ^{AD}	Polistes nimpha	Vespidae
	Polistes onbekend?	Polistes spec.	Vespidae
61	Europese hoornaar	Vespa crabro	Vespidae
62	Aziatische Hoornaar ssp. nigrithorax ^{AD}	Vespa velutina nigrithorax	Vespidae
63	Duitse wesp ^{AD}	Vespula germanica	Vespidae
<u>Mieren:</u>			
64	Gewone reuzenmier	Camponotus ligniperda	Formicidae
65	Rode schorpioenmier ^{AD}	Crematogaster scutellaris	Formicidae
	Mier onbekend ^{AD}	Formicidae indet.	Formicidae

Langhoornbij onbekend ♂ (© Marcel Mutsaers)

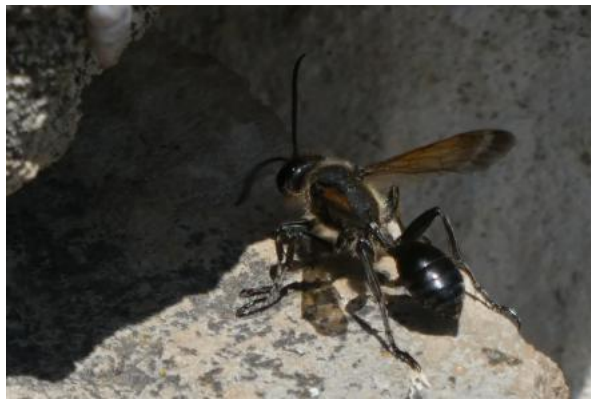
Xylocopa (Xylocopa) spec. ♀ (© Marcel Mutsaers)

Slangenkruidbij ♀ (© Marcel Mutsaers)

Listrodromus nycthemerus (© Marcel Mutsaers)

Mexicaanse zwartsteel (© Marcel Mutsaers)

Amerikaanse langsteelgraafwesp ♀ (© M. Mutsaers)

In Zuid-Frankrijk komen meerdere soorten Langhoornbijen (*Eucera*) voor die vanaf foto lastig of niet uit elkaar te houden zijn (op observation.fr tel ik er al 11), vandaar dat het onbekend is welke soort Langhoornbij het hierboven betreft, wel is aan de lange antennes duidelijk te zien dat het een man is. De indrukwekkende blauwzwarte bijen van het genus *Xylocopa* worden vaak ingevoerd als Blauwzwarte houtbij (*Xylocopa violacea*), echter dat is bij vrouwen ook nooit met zekerheid te zeggen aangezien er o.a.¹⁷ ook een *X. Valga* rondvliegt die alleen microscopisch te onderscheiden is van *X. Violacea*... Mannetjes *X. Violacea* zijn wel te determineren via hun antennes, zoals te zien is in deze Italiaanse [waarneming](#). *Listrodromus nycthemerus* parasiteert op rupsen van het Boomblauwtje. De Mexicaanse zwartsteel¹⁸ zagen we in de Luberon en is van oorsprong een Noord-Amerikaanse soort, deze exoot wordt tegenwoordig ook waargenomen in Nederland. Een andere exoot, de Amerikaanse langsteelgraafwesp fotografeerde ik een paar minuten voor vertrek naar huis nog snel onder het Mariabeeld van het Klooster. Deze (vrouwelijke) wespen waren modder aan het verzamelen voor nestbouw (en als het nest klaar is gaan ze spinnen vangen om de larven mee te voeden).

¹⁷ *X. Cantrabrita*, *X. Iris*

¹⁸ Of een *Isodontia paludosa*?

Vliegen en muggen

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Agromyza abiens (mijn) ^{AD}	Agromyza abiens	Agromyzidae (Mineervliegjes)
2	Liriomyza strigata (mijn) ^{AD}	Liriomyza strigata	Agromyzidae (Mineervliegjes)
3	Phytomyza marginella (mijn) ^{AD}	Phytomyza marginella	Agromyzidae (Mineervliegjes)
4	Phytomyza ranunculi (mijn) ^{AD}	Phytomyza ranunculi	Agromyzidae (Mineervliegjes)
5	Anthomyia imbrida ^{AD}	Anthomyia imbrida	Anthomyiidae (Bloemvliegen)
6	Anthomyia procellaris ^{AD}	Anthomyia procellaris	Anthomyiidae (Bloemvliegen)
7	Eustalomyia hilaris ^{AD}	Eustalomyia hilaris	Anthomyiidae (Bloemvliegen)
	Pegomya spec. ^{AD}	Pegomya spec.	Anthomyiidae (Bloemvliegen)
8	Bijstamjager	Choerades fuliginosa	Asilidae (Roofvliegen)
9	Eikenstamjager	Choerades marginata	Asilidae (Roofvliegen)
10	Grote doornpootroofvlieg	Dasypogon diadema	Asilidae (Roofvliegen)
11	Slanke borstelroofvlieg	Didismachus picipes	Asilidae (Roofvliegen)
12	Gewone bladjager	Dioctria hyalipennis	Asilidae (Roofvliegen)
13	Donkere hommelfroofvlieg	Laphria ephippium	Asilidae (Roofvliegen)
14	Gele hommelfroofvlieg ^{AD}	Laphria flava	Asilidae (Roofvliegen)
15	Machimus chrysis	Machimus chrysis	Asilidae (Roofvliegen)
16	Asgrauwe roofvlieg ^{AD}	Machimus intermedius	Asilidae (Roofvliegen)
	Roestbruine roofvlieg?	Machimus rusticus	Asilidae (Roofvliegen)
	Zandroofvlieg?	Philonicus albiceps	Asilidae (Roofvliegen)
	Stenopogon sabaudus?	Stenopogon sabaudus	Asilidae (Roofvliegen)
	Gewone roofvlieg?	Tolmerus atricapillus	Asilidae (Roofvliegen)
17	Ringpootroofvlieg	Tolmerus cingulatus	Asilidae (Roofvliegen)
18	Zuidelijke wolzwever	Bombylius fimbriatus	Bombyliidae (Wolzwevers)
19	Gewone wolzwever ^{JJ}	Bombylius major	Bombyliidae (Wolzwevers)
20	Donkere rouwzwever ^{JJ}	Exoprosopa jacchus	Bombyliidae (Wolzwevers)
21	Duinrouwzwever	Hemipenthes morio	Bombyliidae (Wolzwevers)
22	Zuidelijke rouwzwever	Hemipenthes velutina	Bombyliidae (Wolzwevers)
23	Usia aenea ^{AD}	Usia aenea	Bombyliidae (Wolzwevers)
24	Hottentottenvilla	Villa hottentotta	Bombyliidae (Wolzwevers)
25	Duistere villa ^{LD}	Villa longicornis	Bombyliidae (Wolzwevers)
26	Roodwangbromvlieg ^{AD}	Calliphora vicina	Calliphoridae (Brom- of Vleesvliegen)
27	Roodbaardbromvlieg ^{LD}	Calliphora vomitoria	Calliphoridae (Brom- of Vleesvliegen)
	Groene vleesvlieg onbekend ^{AD}	Lucilia spec.	Calliphoridae (Brom- of Vleesvliegen)
28	Melinda gentilis ^{AD}	Melinda gentilis	Calliphoridae (Brom- of Vleesvliegen)
29	Melinda viridicyanea ^{AD}	Melinda viridicyanea	Calliphoridae (Brom- of Vleesvliegen)
30	Protocalliphora azurea ^{AD}	Protocalliphora azurea	Calliphoridae (Brom- of Vleesvliegen)
31	Sprinkhaanvlieg	Stomoxys calcitrans	Calliphoridae (Brom- of Vleesvliegen)
32	Kornoeljegalmug (gal)	Craneobia corni	Cecidomyiidae (Galmuggen)
33	Eikenbinnenlobgalmug (gal) ^{AD}	Macrodiplasis roboris	Cecidomyiidae (Galmuggen)
34	Beukengalmug (gal) ^{WF}	Mikiola fagi	Cecidomyiidae (Galmuggen)
35	Sneeuwbalpokgalmug (gal)	Sackenomyia reaumuri	Cecidomyiidae (Galmuggen)
36	Veenwortelgalmug (gal) ^{WF}	Wachtliella persicariae	Cecidomyiidae (Galmuggen)
37	Libellenknutje ^{AD}	Forcipomyia paludis	Ceratopogonidae (Knutten)
	Thaumatomyia spec. ^{AD}	Thaumatomyia spec.	Chloropidae (Halmvliegen)
38	Vurig blaaskaakje	Myopa dorsalis	Conopidae (Blaaskopvliegen)
39	Roestbruine kromlijf	Sicus ferrugineus	Conopidae (Blaaskopvliegen)
40	Medetera truncorum ^{AD}	Medetera truncorum	Dolichopodidae (Slankpootvliegen)
	Neurigona quadrifasciata?	Neurigona quadrifasciata	Dolichopodidae (Slankpootvliegen)
41	Sciapus holoxanthos ^{AD}	Sciapus holoxanthos	Dolichopodidae (Slankpootvliegen)
	Sciapus spec. ^{AD}	Sciapus spec.	Dolichopodidae (Slankpootvliegen)
42	Dryope flaveola ^{AD}	Dryope flaveola	Dryomyzidae

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
	Empis spec. ^{AD}	Empis spec.	Empididae (Dansvliegen)
	Rhamphomyia dudai?	Rhamphomyia dudai?	Empididae (Dansvliegen)
43	Mosillus subsultans ^{AD}	Mosillus subsultans	Ephydriidae (Oevervliegen)
44	Ochthera schembrii ^{AD}	Ochthera schembrii	Ephydriidae (Oevervliegen)
45	Latrinevlieg ^{AD}	Fannia scalaris	Fanniidae (Latrinevliegen)
46	Suillia affinis ^{AD}	Suillia affinis	Heleomyzidae (Afvalvliegen)
47	Meiosimyza platycephala ^{AD}	Meiosimyza platycephala	Lauxaniidae
48	Minettia plumicornis ^{AD}	Minettia plumicornis	Lauxaniidae
49	Sapromyza obscuripennis	Sapromyza obscuripennis	Lauxaniidae
50	Sapromyza opaca ^{AD}	Sapromyza opaca	Lauxaniidae
	Dicranomyia spec. ^{AD}	Dicranomyia spec.	Limoniidae (Steltmuggen)
51	Lonchoptera lutea ^{AD}	Lonchoptera lutea	Lonchopteridae (Speervleugelvliegen)
52	Dasyphora albofasciata ^{AD}	Dasyphora albofasciata	Muscidae (Echte Vliegen)
53	Graphomya maculata ^{AD}	Graphomya maculata	Muscidae (Echte Vliegen)
54	Helina abdominalis ^{AD}	Helina abdominalis	Muscidae (Echte Vliegen)
55	Helina reversio ^{AD}	Helina reversio	Muscidae (Echte Vliegen)
	Limnophora uniseta? ^{AD}	Limnophora uniseta	Muscidae (Echte Vliegen)
56	Lispe tentaculata ^{AD}	Lispe tentaculata	Muscidae (Echte Vliegen)
57	Huisvlieg ^{AD}	Musca domestica	Muscidae (Echte Vliegen)
58	Muscina pascuorum ^{AD}	Muscina pascuorum	Muscidae (Echte Vliegen)
59	Muscina prolapsa ^{AD}	Muscina prolapsa	Muscidae (Echte Vliegen)
60	Neomyia viridescens ^{AD}	Neomyia viridescens	Muscidae (Echte Vliegen)
61	Phaonia fuscata ^{AD}	Phaonia fuscata	Muscidae (Echte Vliegen)
62	Phaonia palpata ^{AD}	Phaonia palpata	Muscidae (Echte Vliegen)
63	Phaonia valida ^{AD}	Phaonia valida	Muscidae (Echte Vliegen)
	Paddenstoelmug onbekend ^{AD}	Mycetophilidae indet.	Mycetophilidae (Paddestoelmuggen)
64	Geomyza tripunctata ^{AD}	Geomyza tripunctata	Opomyzidae (Grasvliegen)
65	Opomyza florum ^{AD}	Opomyza florum	Opomyzidae (Grasvliegen)
66	Opomyza germinationis ^{AD}	Opomyza germinationis	Opomyzidae (Grasvliegen)
67	Tongzoenvlieg ^{AD}	Platystoma seminationis	Platystomatidae
68	Psila merdaria ^{AD}	Psila merdaria	Psilidae (Wortelvliegen)
69	Geelpoot-goudlokje ^{AD}	Chrysopilus asiliformis	Rhagionidae (Snipvliegen)
70	Geel goudlokje ^{AD}	Chrysopilus laetus	Rhagionidae (Snipvliegen)
71	Kortsteelpissebedvlieg ^{AD}	Phyto melanocephala	Rhinophoridae (Pissebedvliegen)
72	Gewone pissebedvlieg ^{AD}	Rhinophora lepida	Rhinophoridae (Pissebedvliegen)
73	Stevenia deceptor ^{AD}	Stevenia deceptor	Rhinophoridae (Pissebedvliegen)
74	Nyctia halterata ^{AD}	Nyctia halterata	Sarcophagidae (Dambordvliegen)
75	Wohlfahrtia magnifica ^{AD}	Wohlfahrtia magnifica	Sarcophagidae (Dambordvliegen)
76	Rouwslakkendoder	Coremacera marginata	Sciomyzidae (Slakkendodende vliegen)
77	Zwart borsthaartje ^{AD}	Pherbellia cinerella	Sciomyzidae (Slakkendodende vliegen)
	Sepsis spec. ^{AD}	Sepsis spec.	Sepsidae (Wenkvliegjes)
78	Copromyza equina ^{AD}	Copromyza equina	Sphaeroceridae (Mestvliegen)
79	Gewone prachtwapenvlieg ^{AD}	Chloromyia formosa	Stratiomyidae (Wapenvliegen)
80	Geelvoet-prachtwapenvlieg ^{AD}	Chloromyia speciosa	Stratiomyidae (Wapenvliegen)
81	Zwarte soldaatvlieg ^{AD}	Hermetia illucens	Stratiomyidae (Wapenvliegen)
82	Lasiopa tsacasi	Lasiopa tsacasi	Stratiomyidae (Wapenvliegen)
83	Bronzen metaalwapenvlieg ^{LD}	Sargus iridatus	Stratiomyidae (Wapenvliegen)
84	Vliegende speld	Baccha elongata	Syrphidae (Zweefvliegen)
85	Roodkapje	Blera fallax	Syrphidae (Zweefvliegen)
86	Truffelgitje ^{AD}	Cheilosia ruffipes	Syrphidae (Zweefvliegen)
87	Paddenstoelgitje ^{AD}	Cheilosia scutellata	Syrphidae (Zweefvliegen)
88	Bosgitje	Cheilosia variabilis	Syrphidae (Zweefvliegen)
89	Klitgitje ^{AD}	Cheilosia vulpina	Syrphidae (Zweefvliegen)

<i>Nr.</i>	<i>Nederlandse naam</i>	<i>Latijnse naam</i>	<i>Familie</i>
90	Donkere fopwesp ^{AD}	<i>Chrysotoxum bicinctum</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
91	Variabele fopwesp ^{AD}	<i>Chrysotoxum elegans</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
92	<i>Chrysotoxum intermedium</i>	<i>Chrysotoxum intermedium</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
93	Snorzweefvlieg ^{JJ}	<i>Episyrphus balteatus</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
94	Kleine bijvlieg	<i>Eristalis arbustorum</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
95	Kegelbijvlieg	<i>Eristalis pertinax</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
96	Onvoorspelbare bijvlieg	<i>Eristalis similis</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
97	Blinde bij	<i>Eristalis tenax</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
98	Grootoogbollenzweefvlieg ^{AD}	<i>Eumerus ornatus</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
99	Gele kommazweefvlieg ^{JJ}	<i>Eupeodes latifasciatus</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
100	Grote kommazweefvlieg	<i>Eupeodes luniger</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
101	Gewone pendelvlieg	<i>Helophilus pendulus</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
102	Slanke driehoeksweefvlieg ^{AD}	<i>Melanostoma scalare</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
103	Variabel elfje ^{AD}	<i>Meliscaeva auricollis</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
	Merodon avidus complex ^{AD}	Merodon avidus-complex	Syrphidae (Zweefvliegen)
	Merodon spec. ^{AD}	Merodon spec.	Syrphidae (Zweefvliegen)
104	Doodskopzweefvlieg	<i>Myathropa florea</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
105	Zomerse glimmer ^{AD}	<i>Orthonevra nobilis</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
106	Paragus bicolor ^{AD}	<i>Paragus bicolor</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
	Pipizella spec. ^{AD}	Pipizella spec.	Syrphidae (Zweefvliegen)
107	Micaplatvoetje ^{AD}	<i>Platycheirus albimanus</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
108	Bergplatvoetje ^{AD}	<i>Platycheirus tarsalis</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
109	Spichtige spitsbek ^{AD}	<i>Psilota exilistyla</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
110	Grote Limburgse glimmer ^{AD}	<i>Riponnensia splendens</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
111	Zuidelijke halvemaanweefvlieg ^{AD}	<i>Scaeva dignota</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
112	Witte halvemaanweefvlieg ^{JJ}	<i>Scaeva pyrastris</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
113	Gele halvemaanweefvlieg	<i>Scaeva selenitica</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
114	Grote langlijf	<i>Sphaerophoria scripta</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
115	Menuetzweefvlieg ^{AD}	<i>Syrpita pipiens</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
116	Bessenbandzweefvlieg ^{WF}	<i>Syrphus ribesii</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
117	Kleine bandzweefvlieg ^{AD}	<i>Syrphus vitripennis</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
118	Witte reus ^{LD}	<i>Volucella pellucens</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
119	Stadsreus	<i>Volucella zonaria</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
120	Zuidelijke citroenzweefvlieg ^{AD}	<i>Xanthogramma dives</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
121	Gewone rode bladloper ^{AD}	<i>Xylota segnis</i>	Syrphidae (Zweefvliegen)
	Knobbeldaas onbekend ^{AD}	<i>Hybomitra spec.</i>	Tabanidae (Dazen)
122	Glanzende snuitdaas	<i>Pangonius micans</i>	Tabanidae (Dazen)
123	Grijze runderdaas	<i>Tabanus autumnalis</i>	Tabanidae (Dazen)
124	Hartvlekrunderdaas	<i>Tabanus cordiger</i>	Tabanidae (Dazen)
125	<i>Cylindromyia brassicaria</i>	<i>Cylindromyia brassicaria</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
126	<i>Cylindromyia interrupta</i> ^{AD}	<i>Cylindromyia interrupta</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
127	<i>Ectophasia crassipennis</i>	<i>Ectophasia crassipennis</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
128	<i>Eliozeta pellucens</i> ^{AD}	<i>Eliozeta pellucens</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
129	<i>Elomya lateralis</i> ^{AD}	<i>Elomya lateralis</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
130	<i>Epicampocera succincta</i> ^{AD}	<i>Epicampocera succincta</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
131	<i>Macquartia dispar</i> ^{AD}	<i>Macquartia dispar</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
132	<i>Mintho rufiventris</i> ^{AD}	<i>Mintho rufiventris</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
133	<i>Pales pavida</i> ^{AD}	<i>Pales pavida</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
134	<i>Peleteria iavana</i>	<i>Peleteria iavana</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
135	<i>Peleteria rubescens</i> ^{AD}	<i>Peleteria rubescens</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
136	Woeste sluipvlieg ^{AD}	<i>Tachina fera</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)
137	<i>Thelaira solivaga</i> ^{AD}	<i>Thelaira solivaga</i>	Tachinidae (Sluipvliegen)

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
138	Thereva unica ^{AD}	Thereva unica	Therevidae (Viltvliegen)
139	Grijze beeklangpoot ^{WF}	Tipula lateralis	Tipulidae (Langpootmuggen)
140	Tangmaanmug	Tipula livida	Tipulidae (Langpootmuggen)
141	Oranje maanmug ^{JJ}	Tipula lunata	Tipulidae (Langpootmuggen)
142	Gazonlangpootmug ^{AD}	Tipula paludosa	Tipulidae (Langpootmuggen)
143	Otites porcus ^{AD}	Otites porcus	Ulidiidae

Zuidelijke rouwzwever (© Marcel Mutsaers)

Hartvlekrunderdaas ♀ (© Marcel Mutsaers)

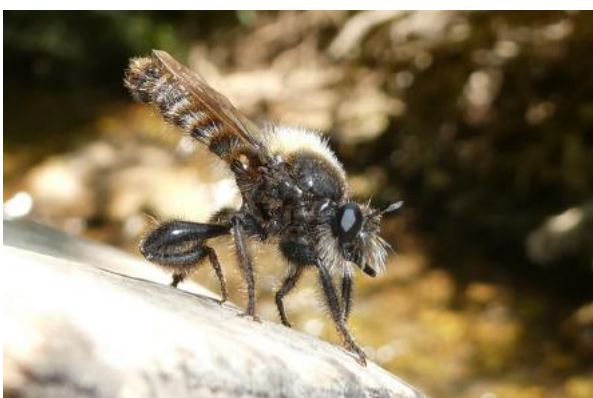
Roodkapje ♀ (© Marcel Mutsaers)

Machimus chrysitis ♂ (© Marcel Mutsaers)

Vurig blaaskaakje (© Marcel Mutsaers)

Donkere hommelfvlieg ♂ (© Marcel Mutsaers)

Dankzij Alexander-diptera-adept-Delfos is dit een mooie en lange lijst geworden. De Hartvlekrunderdaas (Tabanus cordiger) vrouw trof ik 14 juni eileggend aan op een steen in de rivier Le Toulourenc. Toen ik dit ging uitzoeken kwam ik erachter dat de meeste Dazen hun eieren afzetten in vegetatie. Er zijn kennelijk maar 2 soorten waarvan de larven in stromend water leven: Chrysops caecutiens en Tabanus cordiger¹⁹. Via vergelijking van foto's kwam ik uit op Hartvlekrunderdaas (Tabanus cordiger). De Donkere Hommelfvlieg zat mooi op de uitkijk langs de L' Aiguebrun.

¹⁹ Volgens : https://www.diptera-in-beeld.nl/Ref-Key%20Tabanidae%20DAZEN%20nw-europa%20TZ_AS_2019.pdf p.6: "Alleen de larven van de Beekgoudoogdaas (Chrysops caecutiens) en Hartvlekrunderdaas (Tabanus cordiger) leven in stromend water."

Kevers

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	<i>Notoxus trifasciatus</i>	<i>Notoxus trifasciatus</i>	Anthicidae (Snoerhalskevers)
2	<i>Acmaeodera degener</i> ^{LD}	<i>Acmaeodera degener</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
3	<i>Acmaeoderella flavofasciata</i>	<i>Acmaeoderella flavofasciata</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
4	<i>Anthaxia fulgurans</i> ^{AD}	<i>Anthaxia fulgurans</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
5	<i>Anthaxia hungarica</i>	<i>Anthaxia hungarica</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
6	Blinkende prachtkever ^{JJ}	<i>Anthaxia nitidula</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
7	<i>Anthaxia quadripunctata</i> ^{LD}	<i>Anthaxia quadripunctata</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
8	<i>Chalcophora massiliensis</i> ^{MW}	<i>Chalcophora massiliensis</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
9	<i>Coraebus rubi</i>	<i>Coraebus rubi</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
10	<i>Dicerca aenea</i> ^{AD}	<i>Dicerca aenea</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
11	<i>Dicerca alni</i>	<i>Dicerca alni</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
12	<i>Ptosima undecimmaculata</i> ^{AD}	<i>Ptosima undecimmaculata</i>	Buprestidae (Prachtkevers)
13	Kleine rode weekschild	<i>Rhagonycha fulva</i>	Cantharidae (Weekschildkevers)
14	<i>Rhagonycha nigriventris</i>	<i>Rhagonycha nigriventris</i>	Cantharidae (Weekschildkevers)
15	Breedrugglimmer ^{AD}	<i>Amara eurynota</i>	Carabidae (Loopkevers)
16	Grote poppenrover	<i>Calosoma sycophanta</i>	Carabidae (Loopkevers)
	Loopkever onbekend ^{AD}	Carabidae indet.	Carabidae (Loopkevers)
17	Groene zandloopkever ^{LD}	<i>Cicindela campestris</i>	Carabidae (Loopkevers)
	Roodpoothalmkruiper?	<i>Harpalus rufipes</i>	Carabidae (Loopkevers)
18	Roodpoothalmkruiper ^{AD}	<i>Harpalus rufipes</i>	Carabidae (Loopkevers)
19	<i>Licinus silphoides</i> ^{AD}	<i>Licinus silphoides</i>	Carabidae (Loopkevers)
20	Gestreepte distelboktor ^{AD}	<i>Agapanthia cardui</i>	Cerambycidae (Boktorren)
21	<i>Agapanthia kirbyi</i> ^{AD}	<i>Agapanthia kirbyi</i>	Cerambycidae (Boktorren)
22	<i>Anastrangalia dubia</i>	<i>Anastrangalia dubia</i>	Cerambycidae (Boktorren)
23	Bloedrode smalboktor	<i>Anastrangalia sanguinolenta</i>	Cerambycidae (Boktorren)
24	<i>Certallum ebulinum</i> ^{AD}	<i>Certallum ebulinum</i>	Cerambycidae (Boktorren)
25	Kleine wespenboktor	<i>Clytus arietis</i>	Cerambycidae (Boktorren)
26	<i>Clytus rhamni</i> ^{WF}	<i>Clytus rhamni</i>	Cerambycidae (Boktorren)
27	Eiken-ruigsprietboktor ^{AD}	<i>Exocentrus adspersus</i>	Cerambycidae (Boktorren)
28	Loof-kortschildboktor	<i>Glaphyra umbellatarum</i>	Cerambycidae (Boktorren)
29	Zwarttip-smalboktor	<i>Paracorymbia fulva</i>	Cerambycidae (Boktorren)
30	Groene kruidenboktor ^{AD}	<i>Phytoecia cylindrica</i>	Cerambycidae (Boktorren)
31	Ingekepte smalboktor	<i>Pseudovadonia livida</i>	Cerambycidae (Boktorren)
32	Alpenboktor	<i>Rosalia alpina</i>	Cerambycidae (Boktorren)
33	Geringelde smalboktor ^{AD}	<i>Rutpela maculata</i>	Cerambycidae (Boktorren)
34	Getailleerde boktor	<i>Stenopterus rufus</i>	Cerambycidae (Boktorren)
35	Ruitvlek-smalboktor	<i>Stenurella bifasciata</i>	Cerambycidae (Boktorren)
36	Tweekleurige smalboktor ^{JJ}	<i>Stenurella melanura</i>	Cerambycidae (Boktorren)
37	<i>Stictoleptura cordigera</i> ^{JJ}	<i>Stictoleptura cordigera</i>	Cerambycidae (Boktorren)
38	<i>Arima marginata</i>	<i>Arima marginata</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
39	Groene muntgoudhaan	<i>Chrysolina herbacea</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
40	<i>Coptocephala spec.</i>	<i>Coptocephala spec.</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
41	Rode aspergekever ^{AD}	<i>Crioceris duodecimpunctata</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
42	<i>Cryptocephalus aureolus</i>	<i>Cryptocephalus aureolus</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
	<i>Cryptocephalus bimaculatus</i> ?	<i>Cryptocephalus bimaculatus</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
43	<i>Cryptocephalus bipunctatus</i>	<i>Cryptocephalus bipunctatus</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
44	Hertshooisteilkopje ^{AD}	<i>Cryptocephalus moraei</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
45	<i>Cryptocephalus violaceus</i> ^{LD}	<i>Cryptocephalus violaceus</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
46	Boerenhaantje	<i>Galeruca pomonae</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
47	Duizendknooppaantje ^{AD}	<i>Gastrophysa polygoni</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
48	<i>Labidostomis lucida</i> ^{AD}	<i>Labidostomis lucida</i>	Chrysomelidae (Bladhaantjes)

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
	Lachnaia spec.	Lachnaia spec.	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
	Oulema duftschmidi/ melanopus ^{AD}	Oulema duftschmidi/melanopus	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
49	Smaragdina aurita ^{AD}	Smaragdina aurita	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
50	Iepenhaantje	Xanthogaleruca luteola	Chrysomelidae (Bladhaantjes)
51	Behaarde bijenwolf	Trichodes alvearius	Cleridae (Mierkevers)
52	Zevenstippelig lieveheersbeestje (+larve)	Coccinella septempunctata	Coccinellidae (L.heersbeestjes)
53	Veelstippig Aziatisch lieveheersbeestje ^{AD}	Harmonia axyridis f. succinea	Coccinellidae (L.heersbeestjes)
54	Harlekijnlieveheersbeestje ^{AD}	Harmonia quadripunctata	Coccinellidae (L.heersbeestjes)
55	Achttienvleklieveheersbeestje ^{AD}	Myrrha octodecimguttata	Coccinellidae (L.heersbeestjes)
56	Citroenlieveheersbeestje ^{AD}	Psyllobora vigintiduopunctata	Coccinellidae (L.heersbeestjes)
57	Gegroefde lapsnuitkever ^{AD}	Otiorhynchus sulcatus	Curculionidae (Snuitkevers)
58	Reebruine bladsnuitkever ^{AD}	Polydrusus cervinus	Curculionidae (Snuitkevers)
59	Vogelnestkever ^{AD}	Anthrenus pimpinellae	Dermestidae (Spekkevers)
60	Attagenus trifasciatus	Attagenus trifasciatus	Dermestidae (Spekkevers)
	Dryops spec.?	Dryops spec.	Dryopidae (Beekkevers)
61	Agabus didymus ^{AD}	Agabus didymus	Dytiscidae (Waterroofkevers)
62	Hemicrepidius hirtus ^{AD}	Hemicrepidius hirtus	Elateridae (Knipitorren)
63	Lacon punctatus ^{AD}	Lacon punctatus	Elateridae (Knipitorren)
	Melanotus spec.	Melanotus spec.	Elateridae (Knipitorren)
64	Melanotus tenebrosus ^{AD}	Melanotus tenebrosus	Elateridae (Knipitorren)
65	Melanotus villosus ^{AD}	Melanotus villosus	Elateridae (Knipitorren)
66	Nothodes parvulus	Nothodes parvulus	Elateridae (Knipitorren)
67	Synaptus filiformis	Synaptus filiformis	Elateridae (Knipitorren)
68	Viervlekschimmelvreter ^{LD}	Endomychus coccineus	Endomychidae (Zwamkevers)
69	Grote glimworm	Lampyrus noctiluca	Lampyridae (Glimwormen)
70	Klein vliegend hert ^{JJ}	Dorcus parallelipipedus	Lucanidae (Vliegende herten)
71	Roodschildkever ^{LD}	Lygistopterus sanguineus	Lycidae (Roodschildkevers)
	Hycleus polymorphus?	Hycleus polymorphus	Meloidae (Oliekevers)
	Mylabris quadripunctata?	Mylabris quadripunctata	Meloidae (Oliekevers)
72	Mylabris variabilis	Mylabris variabilis	Meloidae (Oliekevers)
73	Clanoptilus elegans ^{AD}	Clanoptilus elegans	Melyridae - Bloemweekschilden
74	Dasytes obscurus ^{AD}	Dasytes obscurus	Melyridae - Bloemweekschilden
75	Divales quadrimaculatus	Divales quadrimaculatus	Melyridae - Bloemweekschilden
76	Enicopus ater	Enicopus ater	Melyridae - Bloemweekschilden
	Spartelkever onbekend	Mordellidae indet.	Mordellidae (Spartelkevers)
77	Soronia punctatissima	Soronia punctatissima	Nitidulidae (Glanskevers)
78	Chrysanthia viridissima	Chrysanthia viridissima	Oedemeridae (Schijnboktorren)
79	Oedemera barbara	Oedemera barbara	Oedemeridae (Schijnboktorren)
80	Oedemera flavipes	Oedemera flavipes	Oedemeridae (Schijnboktorren)
	Oedemera lurida/virescens	Oedemera lurida/virescens	Oedemeridae (Schijnboktorren)
81	Fraaie schijnbok	Oedemera nobilis	Oedemeridae (Schijnboktorren)
82	Dikdijkever	Oedemera podagrariae	Oedemeridae (Schijnboktorren)
83	Oedemera pthysica ^{MW}	Oedemera pthysica	Oedemeridae (Schijnboktorren)
	Amphimallon atrum?	Amphimallon atrum	Scarabaeidae
84	Amphimallon ochraceum	Amphimallon ochraceum	Scarabaeidae
	Anisoplia remota?	Anisoplia remota	Scarabaeidae
85	Anoxia villosa	Anoxia villosa	Scarabaeidae
86	Gouden tor	Cetonia aurata	Scarabaeidae
	Gouden tor (ssp. Metallica?)	Cetonia aurata	Scarabaeidae
87	Neushoornkever	Oryctes nasicornis	Scarabaeidae

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
88	Tuinmestkever ^{AD}	<i>Oxyomus sylvestris</i>	Scarabaeidae
89	Rouwende gouden tor	<i>Oxythyrea funesta</i>	Scarabaeidae
90	Rozenkever ^{JJ}	<i>Phyllopertha horticola</i>	Scarabaeidae
91	Julikever	<i>Polyphylla fullo</i>	Scarabaeidae
92	Gedeukte gouden tor ^{PE}	<i>Protaetia cuprea</i>	Scarabaeidae
93	<i>Rhizotrogus aestivus</i> ^{AD}	<i>Rhizotrogus aestivus</i>	Scarabaeidae
94	<i>Trichius gallicus gallicus</i>	<i>Trichius gallicus gallicus</i>	Scarabaeidae
95	Behaarde gouden tor ^{WF}	<i>Tropinota hirta</i>	Scarabaeidae
96	<i>Paederidus rubrothoracicus</i> ^{AD}	<i>Paederidus rubrothoracicus</i>	Staphylinidae (Kortschildkevers)
97	Tweekleurige bloemkever ^{AD}	<i>Isomira murina</i>	Tenebrionidae (Zwartlijven)
	<i>Omophlus spec.</i>	<i>Omophlus spec.</i>	Tenebrionidae (Zwartlijven)
98	<i>Prionychus melanarius</i> ^{AD}	<i>Prionychus melanarius</i>	Tenebrionidae (Zwartlijven)
	<i>Prionychus spec.?</i>	<i>Prionychus spec.</i>	Tenebrionidae (Zwartlijven)
	Zwartlijf (kever) onbekend ^{AD}	Tenebrionidae indet.	Tenebrionidae (Zwartlijven)

Getailleerde boktor (© Marcel Mutsaers)

Anoxia villosa (© Marcel Mutsaers)

Grote glimworm ♂ (© Marcel Mutsaers)

Mylabris variabilis (© Marcel Mutsaers)

Anthaxia hungarica ♂ (© Marcel Mutsaers)

Alpenboktor (© Marcel Mutsaers)

De mooiste waarneming van de hele reis was voor mij toch wel de Alpenboktor die we aantreffen op 17 juni op de helling van de Mont Ventoux (op zo'n 1140 m). Toen we de *Anoxia villosa* zagen (op de stoep voor het klooster), dachten we allemaal aan een Meikever. Na wat uitzoekwerk bleek het dat niet te zijn maar een *Anoxia villosa* dus. Man Grote glimworm kwamen we tegen op 14 juni. In tegenstelling tot de vrouwen van deze soort geven de mannen geen licht. Oliekever *Mylabris variabilis* hebben we regelmatig en op diverse locaties gezien tijdens de reis. De volwassen dieren leven op bloemen, de larven leven echter parasitair en voeden zich met eieren en larven van sprinkhanen. *Anthaxia hungarica* hebben we ook vaak gezien tijdens de reis en ook op diverse locaties. Ook hier leven de volwassen dieren op bloemen, de larven leven in het hout van dode of stervende, dikkere takken van eikenbomen, met name Donzige eik.

Wantsen, cicaden en plantenluizen

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Geelrandkromsprietwants ^{LD}	<i>Camptopus lateralis</i>	Alydidae (Kromsprietwantsen)
2	Bonte lindebladluis ^{AD}	<i>Eucallipterus tiliae</i>	Aphididae (Bladluizen)
3	Iepenvlamluis (gal) ^{AD}	<i>Tetraneura nigriabdominalis</i>	Aphididae (Bladluizen)
5	Schuimbeestje	<i>Philaenus spumarius</i>	Aphrophoridae (Schuimcicaden)
6	Lange steltwants ^{JJ}	<i>Neides tipularius</i>	Berytidae (Steltwantsen)
7	<i>Cercopis intermedia</i> ^{AD}	<i>Cercopis intermedia</i>	Cercopidae (Bloedcicaden)
	<i>Allygidius spec.</i>	<i>Allygidius spec.</i>	Cicadellidae (Dwergcicaden)
8	<i>Euscelidius variegatus</i> ^{AD}	<i>Euscelidius variegatus</i>	Cicadellidae (Dwergcicaden)
	<i>Stegelytra spec.</i> ^{AD}	<i>Stegelytra spec.</i>	Cicadellidae (Dwergcicaden)
9	<i>Zygina flammigera</i> ^{AD}	<i>Zygina flammigera</i>	Cicadellidae (Dwergcicaden)
10	Ringpootrandwants	<i>Bothrostethus annulipes</i>	Coreidae (Randwantsen)
11	<i>Centrocoris spiniger</i> ^{AD}	<i>Centrocoris spiniger</i>	Coreidae (Randwantsen)
12	Zuringrandwants	<i>Coreus marginatus</i>	Coreidae (Randwantsen)
13	Smalle randwants	<i>Gonocerus acuteangulatus</i>	Coreidae (Randwantsen)
14	<i>Crocistethus waltianus</i> ^{AD}	<i>Crocistethus waltianus</i>	Cydnidae (Graafwantsen)
15	Beekschaaatsenrijder ^{LD}	<i>Aquarius najas</i>	Gerridae (Schaaatsenrijders)
16	Klimopkevercicade ^{AD}	<i>Issus coleoptratus</i>	Issidae (Kevercicaden)
17	Toortsgootschild ^{AD}	<i>Emblethis verbasci</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
18	Glansheremietwants	<i>Eremocoris fenestratus</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
	Prachtridderwants s.l. ^{AD}	<i>Lygaeus equestris / simulans</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
19	Glanzende grootrug ^{AD}	<i>Megalonotus praetextatus</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
20	Heidenysius ^{AD}	<i>Nysius ericae</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
21	Sombere dartelwants ^{AD}	<i>Peritrechus geniculatus</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
	Rode rookwants?	<i>Rhyparochromus phoeniceus</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
22	Pandoerridderwants ^{AD}	<i>Spilostethus pandurus</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
23	Rotsridderwants ^{AD}	<i>Spilostethus saxatilis</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
24	Loofbosschuinschild ^{AD}	<i>Trapezonotus dispar</i>	Lygaeidae (Bodemwantsen)
25	Doorncicade	<i>Centrotus cornutus</i>	Membracidae (Doorncicaden)
26	<i>Adelphocoris vandalicus</i>	<i>Adelphocoris vandalicus</i>	Miridae (Blindwantsen)
27	Bleekgerande blindwants ^{AD}	<i>Brachynotocoris puncticornis</i>	Miridae (Blindwantsen)
28	Bonte geelschild ^{AD}	<i>Campyloneura virgula</i>	Miridae (Blindwantsen)
29	Gebogen blindwants ^{AD}	<i>Charagochilus gyllenhalii</i>	Miridae (Blindwantsen)
30	Mediterrane prachtblindwants	<i>Closterotomus trivialis</i>	Miridae (Blindwantsen)
31	Esdoornhalsbandwants ^{AD}	<i>Deraeocoris flavilinea</i>	Miridae (Blindwantsen)
32	<i>Deraeocoris punctum</i> ^{AD}	<i>Deraeocoris punctum</i>	Miridae (Blindwantsen)
33	Rode halsbandwants	<i>Deraeocoris ruber</i>	Miridae (Blindwantsen)
34	<i>Deraeocoris schach</i>	<i>Deraeocoris schach</i>	Miridae (Blindwantsen)
35	Zwervende bochelwants ^{AD}	<i>Dicyphus errans</i>	Miridae (Blindwantsen)
36	Veldsalieblindwants ^{AD}	<i>Hadrodemus m-flavum</i>	Miridae (Blindwantsen)
37	Grote bonte graswants ^{AD}	<i>Leptopterna dolabrata</i>	Miridae (Blindwantsen)

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
38	Alsemschaduwwants ^{AD}	<i>Lygus gemellatus</i>	Miridae (Blindwantsen)
39	Kustschaduwwants ^{AD}	<i>Lygus maritimus</i>	Miridae (Blindwantsen)
40	Bruine graswants ^{LD}	<i>Notostira elongata</i>	Miridae (Blindwantsen)
41	Loofboomsteilneus ^{AD}	<i>Orthotylus nassatus</i>	Miridae (Blindwantsen)
	Kruidenspillebeen?	<i>Phytocoris varipes</i>	Miridae (Blindwantsen)
42	Miersikkelwants (nimf)	<i>Himacerus mirmicoides</i>	Nabidae (Sikkelwantsen)
	<i>Aelia rostrata</i> (nimf)? ^{AD}	<i>Aelia rostrata</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
43	<i>Carpocoris pudicus</i> (+nimf)	<i>Carpocoris pudicus</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
44	Knoopkruidschildwants	<i>Carpocoris purpureipennis</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
45	Jeneverbesschildwants ^{AD}	<i>Chlorochroa juniperina</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
46	Bessenschildwants ^{AD}	<i>Dolycoris baccarum</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
47	Koolschildwants (nimf)	<i>Eurydema oleracea</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
48	Pyjamaschildwants	<i>Graphosoma italicum</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
49	Bruingemarmerde schildwants	<i>Halyomorpha halys</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
50	Zuidelijke groene schildwants (nimf) ^{AD}	<i>Nezara viridula</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
51	Groene schildwants (nimf)	<i>Palomena prasina</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
52	Zuidelijke schildwants ^{AD}	<i>Peribalus strictus</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
53	Bremschildwants ^{LD}	<i>Piezodorus lituratus</i>	Pentatomidae (Schildwantsen)
54	Kogelwants ^{AD}	<i>Coptosoma scutellatum</i>	Plataspidae (Kogelwantsen)
55	Vuurwants	<i>Pyrrhocoris apterus</i>	Pyrrhocoridae (Vuurwantsen)
	Roofwants onbekend	Reduviidae indet.	Reduviidae (Roofwantsen)
56	<i>Rhynocoris erythropus</i>	<i>Rhynocoris erythropus</i>	Reduviidae (Roofwantsen)
57	Rode roofwants	<i>Rhynocoris iracundus</i>	Reduviidae (Roofwantsen)
58	<i>Zelus renardii</i> ^{LD}	<i>Zelus renardii</i>	Reduviidae (Roofwantsen)
59	Kaneelglasvleugelwants	<i>Corizus hyoscyami</i>	Rhopalidae (Glasvleugelwantsen)
60	Bruinrode glasvleugelwants ^{AD}	<i>Rhopalus parumpunctatus</i>	Rhopalidae (Glasvleugelwantsen)
61	Geblokte glasvleugelwants ^{AD}	<i>Rhopalus subrufus</i>	Rhopalidae (Glasvleugelwantsen)
62	Brilglasvleugelwants ^{AD}	<i>Stictopleurus abutilon</i>	Rhopalidae (Glasvleugelwantsen)
63	Grijze glasvleugelwants	<i>Stictopleurus punctatonevrosus</i>	Rhopalidae (Glasvleugelwantsen)
64	Grote behaarde pantserwants ^{AD}	<i>Odontoscels fuliginosa</i>	Scutelleridae (Pantserwantsen)
65	<i>Odontotarsus purpureolineatus</i>	<i>Odontotarsus purpureolineatus</i>	Scutelleridae (Pantserwantsen)
66	Grote wolfsmelkwants ^{LD}	<i>Dicranocephalus agilis</i>	Stenocephalidae (Wolfsmelkwantsen)
67	<i>Dicranocephalus albipes</i> (nimf) ^{AD}	<i>Dicranocephalus albipes</i>	Stenocephalidae (Wolfsmelkwantsen)
	<i>Dicranocephalus spec.</i> (+nimf)	<i>Dicranocephalus spec.</i>	Stenocephalidae (Wolfsmelkwantsen)

Dicranocephalus spec. (© Marcel Mutsaers)

Doornicade (© Marcel Mutsaers)

Carpocoris pudicus (© Marcel Mutsaers)

Kaneelglasvleugelwants (© Marcel Mutsaers)

Carpocoris pudicus had ik eerst ingevoerd als Knoopkruidschildwants (*Carpocoris purpureipennis*). Alexander heeft deze echter verder onderzocht en kwam uit op *Carpocoris pudicus* (inkeping zijkant schildje en nog iets minder puntig pronotum).

Sprinkhanen en krekels

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Spoorkrekel	<i>Eumodicogryllus bordigalensis</i>	Gryllidae (Krekels)
2	Plompe groenvleugel ^{AD}	<i>Aiolopus strepens</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
3	Egyptische treksprinkhaan ^{LD}	<i>Anacridium aegyptium</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
	Rozevleugel?	<i>Calliptamus italicus</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
	<i>Calliptamus spec. (nimf)</i> ^{AD}	<i>Calliptamus spec.</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
	<i>Chorthippus biguttulus</i> -group (+nimf)	<i>Chorthippus biguttulus</i> -group	Acrididae (Veldsprinkhanen)
4	Bruine sprinkhaan (geluid) ^{AD}	<i>Chorthippus brunneus</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
5	Steppesprinkhaan ^{AD}	<i>Chorthippus vagans</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
6	<i>Dociostaurus jagoi occidentalis</i> ^{AD}	<i>Dociostaurus jagoi occidentalis</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
7	Knopsrietje (nimf) ^{AD}	<i>Myrmeleotettix maculatus</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
	Blauwvleugelsprinkhaan? (nimf)	<i>Oedipoda caerulescens</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
8	Zwart wekkertje	<i>Omocestus rufipes</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
9	Dwergsprinkhaan (nimf) ^{AD}	<i>Pezotettix giornae</i>	Acrididae (Veldsprinkhanen)
10	Gedeukt doorntje ^{AD}	<i>Tetrix depressa</i>	Tetrigidae (Doornsprinkhanen)
	Westelijke bergsabel? (nimf)	<i>Antaxius pedestris</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	<i>Antaxius spec.?</i>	<i>Antaxius spec.</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
11	Zuidelijke wrattenbijter (nimf) ^{AD}	<i>Decticus albifrons</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	Zadelsprinkhaan? ^{MW}	<i>Ephippiger diurnus</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	<i>Ephippiger spec. (nimf)</i>	<i>Ephippiger spec.</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	Alpenzadelsprinkhaan?	<i>Ephippiger terrestris</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
12	Westelijke Zorrosprinkhaan (nimf)	<i>Eupholidoptera chabrieri</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	<i>Eupholidoptera spec.?</i>	<i>Eupholidoptera spec.</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
13	Struiksprinkhaan (nimf)	<i>Leptophyes punctatissima</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	Zuidelijke sikkelsprinkhaan? (nimf)	<i>Phaneroptera nana</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	<i>Phaneroptera spec. (nimf)</i>	<i>Phaneroptera spec.</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
14	Mediterrane bramensprinkhaan (nimf) ^{AD}	<i>Pholidoptera femorata</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
15	Bramensprinkhaan (nimf)	<i>Pholidoptera griseoptera</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	Duinsabelsprinkhaan (nimf)? ^{AD}	<i>Platycleis albopunctata</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
16	<i>Rhacocleis poneli</i> (nimf) ^{AD}	<i>Rhacocleis poneli</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
17	Grote groene sabelsprinkhaan (nimf)	<i>Tettigonia viridissima</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
18	Witsprietsikkelsprinkhaan (nimf) ^{AD}	<i>Tylopsis lilifolia</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)
	Tweekleurige kreupelhoutsabel?	<i>Yersinella raymondii</i>	Tettigoniidae (Sabelsprinkhanen)

Chorthippus biguttulus-groep (© Marcel Mutsaers)

Zwart wekkertje (© Marcel Mutsaers)

(Alpen)zadelsprinkhaan? (© Marcel Mutsaers)

Calliptamus spec. (© Marcel Mutsaers)

Een roze sprinkhaan is een zeldzame verschijning, geen aparte soort, maar een kleurvariatie die wordt veroorzaakt door een genetische mutatie genaamd erythrisme²⁰. Deze mutatie leidt tot een overproductie van rood pigment en een tekort aan zwart pigment, wat resulteert in een roze of roodachtige tint. Hoewel prachtig, maakt deze kleuring ze kwetsbaarder voor roofdieren, omdat ze niet goed gecamoufleerd zijn in groene vegetatie. Voor de rest was het nog vroeg in het jaar voor de sprinkhanen aangezien we vaak nimfen zagen. Ook voor wat betreft determinatie is er nog veel onzeker en veel soorten komen niet verder dan species (spec. (soort)).

Geleedpotigen

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Steeneikmijt (gal)	<i>Aceria ilicis</i>	Eriophyidae (Galmijten)
2	Esdoornhoornmijt (gal) ^{AG}	<i>Aceria macrorhyncha</i>	Eriophyidae (Galmijten)
3	Gewone doolhofspin ^{MW}	<i>Agelena labyrinthica</i>	Agelenidae (Trechterspinnen)
4	Aculepeira armida	<i>Aculepeira armida</i>	Araneidae (Kruisspinachtigen)
5	Eikenbladspin ^{AD}	<i>Aculepeira ceropegia</i>	Araneidae (Kruisspinachtigen)
6	Schouderkruisspin ^{AD}	<i>Araneus angulatus</i>	Araneidae (Kruisspinachtigen)
7	Gewone komkommerspin ^{AD}	<i>Araniella cucurbitina</i>	Araneidae (Kruisspinachtigen)
	Komkommerspin onbekend	<i>Araniella spec.</i>	Araneidae (Kruisspinachtigen)
8	Wespspin	<i>Argiope bruennichi</i>	Araneidae (Kruisspinachtigen)
9	Kegelspin ^{AD}	<i>Cyclosa conica</i>	Araneidae (Kruisspinachtigen)
10	Bont kaardertje ^{AD}	<i>Nigma puella</i>	Dictynidae (Kaardespinnen)
	Mierspin onbekend ^{AD}	<i>Micaria spec.</i>	Gnaphosidae (Bodemjachtspinnen)

²⁰ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Erythrisme>

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
11	Nomisia spec. ^{LD}	Nomisia spec.	Gnaphosidae (Bodemjachtspinnen)
12	Zomerhangmatspin ^{AD}	Neriere radiata	Linyphiidae (Hangmatspinnen)
	Wolfspin onbekend	Lycosidae indet.	Lycosidae (Wolfspinnen)
	Wolfspin (Pardosa) onbekend ^{AD}	Pardosa spec.	Lycosidae (Wolfspinnen)
13	Gestreepte lynxspin ^{AD}	Oxyopes lineatus	Oxyopidae (Lynxspinnen)
	Philodromus albidus/rufus ^{WF}	Philodromus albidus/rufus	Philodromidae (Renspinnen)
	Renspin onbekend	Philodromus spec.	Philodromidae (Renspinnen)
14	Bonte springspin	Evarcha falcata	Salticidae (Springspinnen)
15	Heidespringspin ^{AD}	Evarcha michailovi	Salticidae (Springspinnen)
16	Gestreepte Blinker ^{AD}	Heliophanus melinus	Salticidae (Springspinnen)
	Heliophanus spec. ^{AD}	Heliophanus spec.	Salticidae (Springspinnen)
17	Ovale dennenspringer ^{AD}	Macaroeris nidicolens	Salticidae (Springspinnen)
18	Schorsmarpissa ^{AD}	Marpissa muscosa	Salticidae (Springspinnen)
19	Menemerus semilimbatus	Menemerus semilimbatus	Salticidae (Springspinnen)
20	Menemerus taeniatus ^{AD}	Menemerus taeniatus	Salticidae (Springspinnen)
21	Vuurspringer	Philaeus chrysops	Salticidae (Springspinnen)
22	Baardpootspringspin	Saitis barbipes	Salticidae (Springspinnen)
	Zebraspin onbekend?	Salticus spec.	Salticidae (Springspinnen)
23	Heriaeus hirtus	Heriaeus hirtus	Thomisidae (Krabspinnen)
24	Gewone kameleonspin ^{JJ}	Misumena vatia	Thomisidae (Krabspinnen)
25	Blinkende krabspin ^{LD}	Synema globosum	Thomisidae (Krabspinnen)
26	Bloemkrabspin ^{PE}	Thomisus onustus	Thomisidae (Krabspinnen)
	Krabspin (Xysticus) onbekend ^{AD}	Xysticus spec.	Thomisidae (Krabspinnen)
27	Gewone hooiwagen	Phalangium opilio	Phalangiidae (Echte hooiwagens)
28	Gewone oprolpissebed ^{AD}	Armadillidium vulgare	Armadillidiidae (Oprolpissebedden)

Heriaeus hirtus (© Marcel Mutsaers)

Vuurspringer ♂ (© Marcel Mutsaers)

Heriaeus hirtus heb ik kunnen achterhalen met dank aan Alexander en heeft hier een Spaanse eikenpage gevangen. De Vuurspringer is een Zuid-Europese springspin, waarbij de mannetjes een mooi felrood gekleurd achterlijf hebben.

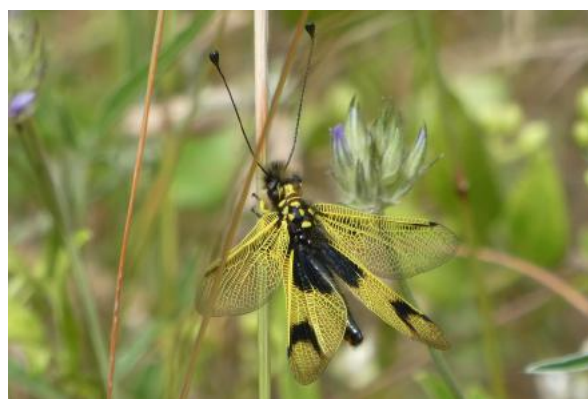
Insecten (overig)

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
1	Vlinderhaft	Libelloides coccajus	Ascalaphidae (Vlinderhaften)
2	Libelloides lacteus	Libelloides lacteus	Ascalaphidae (Vlinderhaften)
3	Libelloides longicornis	Libelloides longicornis	Ascalaphidae (Vlinderhaften)
	Baetis spec. ^{AD}	Baetis spec.	Baetidae
4	Gewone tweevleugel	Cloeon dipterum	Baetidae
5	Caenis pusilla ^{AD}	Caenis pusilla	Caenidae (Slijkhafte)
6	Geelkopgaasvlieg ^{JJ}	Apertochrysa flavifrons	Chrysopidae (Gaasvliegen)
7	Gevlekte gaasvlieg ^{AD}	Chrysopa pallens	Chrysopidae (Gaasvliegen)

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Familie
	Goudoogje	Chrysoperla carnea s.l.	Chrysopidae (Gaasvliegen)
8	Sierlijke gaasvlieg ^{AD}	Hypochrysa elegans	Chrysopidae (Gaasvliegen)
9	Bleke kakkerlak ^{AD}	Ectobius pallidus	Ectobiidae
10	Loboptera decipiens ^{AD}	Loboptera decipiens	Ectobiidae
11	Empusa pennata	Empusa pennata	Empusidae
12	Geringde driestaart	Serratella ignita	Ephemerellidae (Driestaarten)
13	Halfgevekte eendagsvlieg ^{AD}	Ephemera danica	Ephemeridae
14	Vierlijneendagsvlieg	Ephemera glaucops	Ephemeridae
15	Gewone oorworm ^{AD}	Forficula auricularia	Forficulidae (Oorwormen)
	Beekvlokreeft? ^{AD}	Gammarus fossarum	Gammaridae
16	Egaal grijsje ^{AD}	Sympherobius fuscescens	Hemerobiidae (Bruine gaasvliegen)
17	Bontadergrijsje ^{AD}	Sympherobius pygmaeus	Hemerobiidae (Bruine gaasvliegen)
18	Mosbeekhaft ^{AD}	Electrogena lateralis	Heptageniidae (Platte haften)
	Cheumatopsyche lepida? ^{AD}	Cheumatopsyche lepida	Hydropsychidae
	Hydropsyche siltalai? ^{AD}	Hydropsyche siltalai	Hydropsychidae
	Waterspookje onbekend	Hydropsyche spec.	Hydropsychidae
19	Papiervisje ^{AD}	Ctenolepisma longicaudatum	Lepismatidae (Zilvervisjes)
20	Mantispa aphavexelte ^{AD}	Mantispa aphavexelte	Mantispidae
21	Bidgaasvlieg	Mantispa styriaca	Mantispidae
22	Vijfader	Oligoneuriella rhenana	Oligoneuriidae
23	Weideschorpioenvlieg ^{AD}	Panorpa vulgaris	Panorpidae (Schorpioenvliegen)
24	Dinocras cephalotes	Dinocras cephalotes	Perlidae (Borstelsteenvliegen)
25	Perla marginata ^{LD}	Perla marginata	Perlidae (Borstelsteenvliegen)
26	Dichrostigma flavipes ^{WF}	Dichrostigma flavipes	Raphidiidae
27	Kortvlekkameel ^{WF}	Raphidia ophiopsis	Raphidiidae

Libelloides lacteus ♀ (© Marcel Mutsaers)

Libelloides longicornis ♀ (© Marcel Mutsaers)

Bidgaasvlieg (© Marcel Mutsaers)

Empusa pennata (© Marcel Mutsaers)

[Vorig jaar](#) tijdens de KNNV-reis naar de Monts du Forez zagen we al een aantal keer de Vlinderhaft (*Libelloides coccajus*). Dit jaar zagen we deze soort ook, maar daarnaast nog 2 andere soorten van de *Libelloides*-familie, namelijk: *Libelloides lacteus* en *Libelloides longicornis*. Een bijzondere verschijning vond ik de Bidgaasvlieg die 17 juni op het licht van onze nachtvlinderlamp was afgekomen, ik had eigenlijk nog nooit zoiets gezien! Alexander zag op 15 juni in het veld ook nog de [Mantispa aphavexelte](#). De bidsprinkhaan *Empusa pennata* die we tegenkwamen in de Luberon vond ik ook erg bijzonder.

Ook waargenomen, geen insecten

Nr.	Nederlandse naam	Latijnse naam	Soortgroep
1	Ree (juveniel) ^{AD}	<i>Capreolus capreolus</i>	Zoogdieren
2	Iberische Meerkikker ^{LD}	<i>Pelophylax perezi</i>	Reptielen en amfibieën
3	Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>	Reptielen en amfibieën
4	Muurgekko	<i>Tarentola mauritanica</i>	Reptielen en amfibieën
	Bermpje? ^{AD}	<i>Barbatula barbatula</i>	Vissen
5	Zonnebaars ^{AD}	<i>Lepomis gibbosus</i>	Vissen
6	Blankvoorn (dood) ^{AD}	<i>Rutilus rutilus</i>	Vissen
7	Bolle duinslak	<i>Cernuella virgata</i>	Mollusca (Weekdieren)
8	Slanke duinhoren	<i>Cochlicella acuta</i>	Mollusca (Weekdieren)
9	Grote kartuizerslak ^{AD}	<i>Monacha cantiana</i>	Mollusca (Weekdieren)
10	Zandslak	<i>Theba pisana</i>	Mollusca (Weekdieren)
11	Grofgeribde grasslak	<i>Xeroplexa intersecta</i>	Mollusca (Weekdieren)
12	Zonites algirus ^{AD}	<i>Zonites algirus</i>	Mollusca (Weekdieren)
13	Phyllosticta ruscicola ^{AD}	<i>Phyllosticta ruscicola</i> ²¹	Paddenstoelen

Muurhagedis (© Marcel Mutsaers)

Muurgekko (© Marcel Mutsaers)

Tot slot nog twee foto's van de reptielen die we tijdens deze reis zijn tegengekomen: de Muurhagedis en de Muurgekko, beide algemeen in Zuid-Frankrijk.

²¹ Op Stekelige muizendoorn - *Ruscus aculeatus*

Laatste aanvullingen en correcties

Terwijl ik dit overzicht aan het samenstellen was, was Alexander gelijktijdig nog steeds soorten aan het determineren, dit resulteerde in aanvullingen en correcties die ik soms in een laat stadium niet meer in de layout kon opnemen. Deze vermeld ik hieronder.

1. Aanvulling Vliegen en muggen

[Dwergwaterdaas](#) (*Atrichops crassipes*)

Deze kon ik in eerste instantie niet plaatsen en had ik ingevoerd als 'Snipvlieg onbekend'. Na speurwerk van Alexander bleek het een man Dwergwaterdaas te zijn, een niet vaak geziene vlieg!

Geraadpleegde literatuur en websites

- Albouy V. & Richard D., '*Veldgids Kevers van Europa*' (2019), KNNV Uitgeverij Zeist
- Bot S. & van de Meutter F., '*Veldgids Zweefvliegen*' (2019), KNNV Uitgeverij Zeist
- Brock P.D., '*A photographic guide to Insects of Southern Europe & the Mediterranean*' (2017), Pisces Publications
- Dijkstra K.D.B. & Lewington R., '*Libellen van Europa*' (3^e druk 2016), Kosmos uitgevers Utrecht/Antwerpen
- Falk S. & Lewington R., '*Veldgids Bijen voor Nederland en Vlaanderen*' (2017), Kosmos uitgevers Utrecht/Antwerpen
- GBIF: www.gbif.org/species/search
- Hilbers D., Swinkels C., Vliegenthart A. '*Crossbill Guides: Provence and Camargue – France*' (2020), Crossbill Guides Foundation Arnhem
- Lacourt J., '*Sawflies of Europe – Hymenoptera of Europe 2*' (2020), NAP Editions France
- Michez D., Rasmont P., Terzo M. & Vereecken N.J., '*Bees of Europe – Hymenoptera of Europe 1*' (2019), NAP Editions France
- Observations.org: <https://observation.org/>
- Observations.org Frankrijk: <https://observation.org/countries/fr/>
- Rasmont P., Ghisbain G. & Terzo M., '*Bumblebees of Europe – Hymenoptera of Europe 3*' (2021), NAP Editions France
- Schulten A., '*Zweefvliegen van Nederland en België*' (1^e druk 2018), Jeugdbondsuitgeverij 's Gavenland
- Smit J., '*Veldtabel wolzwevers van de Benelux*' (2017), Jeugdbondsuitgeverij 's Gavenland
- Tolman T. & Lewington R., '*Dagvlinders, veldgids voor Europa en Noordwest-Afrika*' (herziene editie 2017), Kosmos uitgevers Utrecht/Antwerpen
- van den Broek R. & Schulten A., '*Veldgids voor de roofvliegen van Nederland en België*' (2017), Jeugdbondsuitgeverij 's Gavenland
- Waring P., Townsen M. & Lewington R., '*Nachtvlinders, de nieuwe veldgids voor Nederland en België*' (4^e druk juni 2018), Kosmos uitgevers Utrecht/Antwerpen
- Zeegers T., Schulten A., '*Veldgids Dazen van Noordwest-Europa*': https://www.diptera-in-beeld.nl/Ref-Key%20Tabanidae%20DAZEN%20nw-europa%20TZ_AS_2019.pdf

'Vind er geen bal aan', zo bekende Ans mij toen ik haar aan het begin van onze Provence reis vertelde over mijn fascinatie voor wilde orchideeën. Niet alleen omdat er exemplaren zijn die naar hun ballen heten (*Ophrys mascula*), maar ook om allerlei andere redenen vormt de familie van de *Orchidacea* voor mij een bijzonder spannende plantengroep. Evolutionair gezien vormen zij een jonge familie met wereldwijd zo'n 30.000 soorten. Een man als Charles Darwin besteedde veel aandacht aan wilde orchideeën om er zijn baanbrekende ideeën over evolutionaire ontwikkeling aan te illustreren. De bloemen laten zien hoe planten zich met kleine stapjes aanpassen aan hun omgeving. Het is interessant je te verdiepen in de wijze waarop individuen regels voor het overleven naar hun hand zetten. En orchideeën zijn daar goed in, en de ophryssen helemaal. De soort gebruikt geen nectar als beloning voor het bezoek van insecten die hen bestuiven. Zij zetten in op geurstoffen en op 'mimicry'. Dit verleidingsspel is erop gericht met vorm en kleur de geslachtsdrift van hun bevruchters te prikkelen. Zo realiseren ze niet alleen het voortbestaan van de eigen soort, maar ook een opvallende schoonheid. Kijk bijvoorbeeld eens naar de Bijenorchis.

Bijenorchis (Pastel, © Annemieke van Drenth, 2023)

Het gaat overigens in het algemeen niet zo goed met wilde orchideeën in onze moderne wereld en zeker ook niet in Nederland. De Bijenorchis duikt echter ook hier de laatste jaren onverwachts weer op en dat juist in de meest vreemde biotopen. De plant pioniert vaak op plekken waar de grond net verstoord is geweest. In mijn woonplaats Amsterdam-Noord zag ik de plant achter een lokaal benzinstation, net onder een autobaan. Sinds twee jaar is ze ook weer terug in de Volgermeerpolder, een voormalige gif-dump-terrein dat tegenwoordig een bloemrijk natuurgebied in Waterland is. De Bijenorchis is inventief in het regelen van zijn voortbestaan door overwegend autogaam (zelfbestuivend) te zijn. Met de opwarming van de aarde – die ook gevolgen heeft voor het voortbestaan van insecten – is dit een belangrijk voordeel.

Bijenorchissen in de Vaucluse (© Annemieke van Drenth)

Op reis in de Vaucluse kwamen we de bijenorchis ook op verschillende plaatsen tegen, meestal verscholen in hoog gras en tussen bossages. Bijenorchissen zijn dan ook de meest voorkomende ophrys-soort in de Provence, een gebied dat geldt als rijke vindplaats van wilde orchideeën. Naast de bijenorchis zagen we ook – niet zo ver van het klooster Siant Garde – een andere ophrys-soort: de hommelororchis (*Ophrys holoserica*). De planten stonden op een open, zonnige plek binnen een droge bosomgeving. Onmiddellijk valt op dat de lip van de bloemen van deze soort duidelijk breder is dan bij de bijenorchis. Hommelorchissen hebben tevens een kenmerkend geel aanhangsel aan die bloemlip.

Hommelorchissen in de Vaucluse (© Annemieke van Drenth)

De bovenstaande vier hommelororchis-planten die we zagen geven inzicht in het dilemma waarvoor natuur-determineerders zich gesteld zien als ze met de soort geconfronteerd worden. De planten hebben een aantal kernmerken overeenkomstig, maar verschillen ook ingrijpend van elkaar. De bovenstaande foto's laten tekeningen op de lip van de bloem zien, die maken dat je gaat denken dat we hier gaat om uiteenlopende (onder)soorten. Is dat ook zo? Of zijn het misschien hybrides die kenmerken vertonen die echter (nog) niet doorgegeven (kunnen) aan de volgende generatie?

Ga je op zoek naar antwoorden, dan kom je terecht in de wereld van de 'Ophrylogie'. Die omvat de vele manifestaties en uitwisselingen tussen deskundigen over de variabiliteit van *Ophrysen*. De plant is geliefd, want bij het vinden van iedere nieuwe 'soort' kan daarop het eigen stempel gezet worden. Zo wijst ook Robin Rolland – de orchideeën-botanicus uit het departement dat ten zuiden van de Vaucluse – op variaties binnen hommelororchissen. Eén van de drie ondersoorten die onderscheiden wordt binnen zijn regio, de *Ophrys holoserica subsp. pseudolinearis*, komt alleen zeer lokaal voor. Hieronder een foto van deze soort, overigens niet vande hand van Roland, maar van een Nederlandse fotograaf en orchideeënkenner.

Ophrys linearis (© Hans Dekker / Saxifraga)

Als je kijkt naar bloemen van hommelororchis-planten dan duizelt het je vooral. Het enige dat consistent lijkt te zijn is veranderlijkheid. We zien uiteenlopende tekeningen op de lip van de plant. Ik pakte er nog eens mijn foto's van hommelororchissen bij die ik dit voorjaar maakte op reis in de Drôme, het departement net boven de Vaucluse.

Hommelorchissen in de Drôme (© Annemieke van Drenth)

Variabiliteit is een kenmerk van de Oprys-familie, maar de hommelorchis weet er helemaal goed raad mee. 'Ophrylogen' – experts die zich mengen in het debat over de soorten-verscheidenheid – hebben er dan ook zeer uiteenlopende meningen over. Waar de één een strikt beperkt aantal soorten ziet, neemt de ander een heel arsenaal waar, gebaseerd op allerlei (kleine) verschillen tussen planten. Norbert Griebel en Helmut Presser onderscheiden in hun *Orchideen Europa's* (uit 2021) zes soorten 'holosericae', terwijl Karel Kreutz in zijn recente orchideeënbijbel – *Orchids of Europe, North Africa and the Middle East* (2024) – ruim 150 soorten 'holosericae' registreert, met eigen soortnamen (en ondersoorten) en gerelateerd aan eigen ontdekkers.

Laten wij het bij onze determinatie van de planten die we aantreffen bij ons klooster Saint Garde maar houden op 'de hommelorchis', wetende dat verscheidenheid een ode is aan de pogingen van soorten om zich te handhaven. Veranderlijkheid, variatie en diversiteit, het zijn al eeuwen spannende thema's in de wereld van 'natural history'. Jason Roberts liet dit onlangs nog eens mooi zien aan de hand van de levens van twee Europese, achttiende eeuwse kenners van de 'natuurlijke soorten', Lineaus en Buffon. Zij gingen Charles Darwin voor in hun belangstelling voor het ontstaan van natuurlijke rijkdom. Ontwikkeling blijkt complexer te zijn dan soortenschema's veelal suggereren. Kennis daarover levert een mooie basis voor het vieren van de 'biodiversiteit', het thema van onze reis. En dat deden we dan ook in onze strooptochten in een wel heel warme, maar nog heel rijke Provence.

Literatuur

- Peeters N., '*Botanische revolutie. De plantenleer van Charles Darwin*' (2016), KNNV Uitgeverij Zeist
- Roberts J., '*Every living thing. The great and deadly race to know all life*' (2024), Penguin Random House New York
- Rolland R., '*Livret des Orchidées sauvages des Bouches-du-Rhône. Collection 'Nature de Provence'*' (2022; redactie & fotografie), Publiek domein; downloadbaar van internetlink 'france-orchidees', (zie hieronder).
- Griebel N. & Presser H. '*Orchideeën Europas*' (2021), Kosmos, Stuttgart
- Kreutz K. '*Orchids of Europe, North Africa and the Middle East*' (2024), Kreutz Publishers, Eys, The Netherlands

Internet-links

<https://www.rootsmagazine.nl/bomen-en-planten/deze-knappe-orchidee-komt-hier-steeds-meer-voor>

<https://france-orchidees.org/2022/07/26/les-orchidees-sauvages-des-bouches-du-rhone-nouveau-livre-en-telechargement-libre/>

Korstmossen is één van de soortgroepen waarnaar ik gekeken heb. De lijst geeft daarom geen compleet beeld van de voorkomende soorten. Bovendien kunnen niet alle korstmossen in het veld met zekerheid op naam gebracht worden. Veel kleine korstmossen kunnen alleen microscopisch met zekerheid op naam gebracht worden. Chemische reagentia voor kleurreacties of uv-licht waren niet beschikbaar. Een aantal soorten is thuis op basis van foto's op naam gebracht. De lijst bevat alleen zekere soorten. In sommige gevallen is alleen het geslacht aangegeven. De lijst omvat desalniettemin 51 korstmossen.

Bijzonder rijk begroeid met korstmossen bleken de vele Beuken. Soorten als Olijfschildmos, Lindeschildmos, Gewoon schildmos, Bosschildmos, Eikenmos, Melig takmos en Trompettakmos bleken algemeen. Een ander rijk substraat zijn de oude muren van en rond oude gebouwen. Hier groeien veel grijze en gele of oranje korsten. De grond bleek niet zo rijk. Toch werden een aantal bekermossen en heidestaartjes ontdekt, zoals Grof bekermos en Zomersneeuw.

Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam	Substraat
1	Athallia holocarpa	Muurzonnetje	cement
2	Calogaya pusilla (Caloplaca saxicola)	Sinaasappelkorst	cement
3	Candelariella aurella	Kleine geekorst	cement
4	Candelariella medians	Gelobde geelkorst	kalkcement
5	Cetraria aculeata	Gewoon kraakloof	grond
6	Circinaria calcarea	Plat dambordje	kalkcement
7	Circinaria contorta	Rond dambordje	cement
8	Cladonai humilis	Frietzak-bekermos	grond
9	Cladonia coniocraea	Smal bekermos	schors
10	Cladonia foliacea	Zomersneeuw	grond
11	Cladonia furcata	Gevorkt heidestaartje	grond
12	Cladonia pyxidataa	Grof bekermos	grond
13	Cladonia rangiformis	Vals rendiermos	grond
14	Evernia prunastri	Eikenmos	schors
15	Flavoplaca oasis	Kleine citroenkorst	cement
16	Flavoparmelia caperata	Bosschildmos	schors
17	Flavoparmelia soledians	Groen bosschildmos	schors
18	Hypogymnia physodes	Gewoon schorsmos	schors
19	Lecanora campestris	Kastanjebruine schotelkorst	cement
20	Lecanora chlorothera	Witte schotelkorst	schors
21	Lecanora dispersa	Verborgen schotelkorst	steen
22	Lecanora muralis	Muurschotelkorst	steen
23	Lepraria finkii	Gelobde poederkorst	graniert, grond
24	Melanelixia glabrata	Gkanzend boomschildmos	schors
25	Melanelixia subaurifera	Verstop-schildmos	schors
26	Parmelia saxatilis	Steenschildmos	schors
27	Parmelia tiliacea	Lindeschildmos	schors
28	Parmelia sulcata	Gewoon schildmos	schors
29	Parmotrema perlatum	Groot schildmos	schors
30	Parmotrema reticulatum	Netschildmos	schors
31	Peltigera canina	Groot leermos	grond
32	Peltigera rufescens	Klein leermos	grond
33	Pertusaria amara	Ananaskorst	schors
34	Phlyctis argena	Lichtvlekje	schors
35	Physcia adscendens	Kapjesvingermos	schors
36	Physcia aipola	Gemarmerd vingermos	schors
37	Physcia caesia	Stoeprandvingermos	schors, cement
38	Physcia tenella	Heksenvingermos	schors

Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam	Substraat
39	<i>Physconia grisea</i>	Grauw rijpmos	schors
40	<i>Pleurostricta acetabulum</i>	Olijf-schildmos	schors
41	<i>Polycauliona candelaria</i>	Kroezig dooiermos	schors
42	<i>Pseudevernia furfuracea</i>	Purpergeweimos	schors
43	<i>Punctelia borreri</i>	Witstippelschildmos	schors
44	<i>Ramalina farinacea</i>	Melig takmos	schors
45	<i>Ramalina fastigiata</i>	Trompetschildmos	schors
46	<i>Rusavskia elegans</i>	Rood dooiermos	beton
47	<i>Variospora aurantia</i>	Platte citroenkorst	kalkbeton
48	<i>Variospora flavescens</i>	Gelobde citroenkorst	kalkbeton
49	<i>Verrucaria nigrescens</i>	Gewone stippelkorst	beton
50	<i>Xanthoria calcicola</i>	Oranje dooiermos	kalkcement
51	<i>Xanthoria parietina</i>	Groot dooiermos	schors, steen

Geraadpleegde literatuur en Websites:

- Dobson, F.S., '*Lichens, an Illustrated Guide to the British and Irish Species, 7th edition*' (2018), British Lichen society / Richmond Publishing Co Ltd
- GBIF, www.gbif.org/species/search
- van Herk, K., Aptroot A. & Sparrius L., '*Veldgids Korstmossen*', 3e herziene druk (2022), KNNV Uitgeverij
- NDFF Verspreidingsatlas: www.verspreidingsatlas.nl
- Moberg, R. & I. Holmåsen, '*Lavar en Fälthandbok*' (1982), Interpublishing Stockholm

Links: Platte citroenkorst en anderen, rechts: Plat dambordje (© Peter Eenshuistra)

Links: Lindeschildmos op Beuk, rechts: Zomersneeuw (© Peter Eenshuistra)

Hierbij vinden jullie de plantensoorten die met zekerheid op naam konden worden gebracht aan de hand van foto's. Dat is niet gelukt voor de Rozen, de Steenraketten en verschillende Tijnsoorten: daarvoor waren onvoldoende details gefotografeerd. Daarom zijn deze soorten benoemd als Genus spec., bijvoorbeeld Rosa spec.. Als er een Nederlandse naam bestaat, is die toegevoegd. Soms staat er een * achter de naam. Dat betekent dat de soort deze naam heeft, maar dat het hier gaat om een regionale ondersoort, waarvoor geen Nederlandse naam bekend is. Bijvoorbeeld Armeria arenaria heet Schijnweegbree, maar wij vonden Armeria arenaria subsp. bupleuroides – Schijnweegbree*

Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam	Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam
1	Abies alba	Gewone zilverspar	239	Lactuca perennis	Blauwe sla
2	Acer campestre	Spaanse aak	240	Lactuca serriola	Kompassla
3	Acer monspessulanum	Montpellierdesdoorn	241	Lactuca viminea subsp. chondrilliflora	
4	Acer opalus	Italiaanse esdoorn	242	Lamium maculatum	Gevlekte dovenetel
5	Achillea millefolium	Duizendblad	243	Lapsana communis	Akkerkool
6	Achillea odorata		244	Laserpitium gallicum	
7	Adenostyles alpina		245	Laserpitium latifolium	Breed lazerkruid
8	Adiantum capillus-veneris	Echt venushaar	246	Laserpitium siler/ Siler montanum	
9	Aegilops geniculata		247	Lathyrus filiformis	
10	Aesculus hippocastanum	Witte paardenkastanje	248	Lathyrus latifolius	Brede lathyrus
11	Agrimonia eupatoria	Gewone agrimonie	249	Lathyrus pratensis	Veldlathyrus
12	Ailanthus altissima	Hemelboom	250	Lavandula angustifolia	Echte lavendel
13	Ajuga chamaepitys	Akkerzenegroen	251	Leontodon hispidus	Ruige leeuwentand
14	Ajuga reptans	Kruipend zenegroen	252	Lepidium draba	Pijlkruiders
15	Alchemilla alpina	Alpenvrouwenmantel	253	Leucanthemum vulgare	Margriet
16	Alchemilla flabellata		254	Leuzea conifera	
17	Alliaria petiolata	Look-zonder-look	255	Ligustrum vulgare	Wilde liguster
18	Allium porrum	Prei	256	Lilium martagon	Turkse lelie
19	Allium sphaerocephalon	Kogellook	257	Limodorum abortivum	Paarse asperge-orchis
20	Althaea cannabina	Hennepheemst	258	Linaria alpina	Alpenleeuwenbek
21	Alyssum alyssoides	Bleek schildzaad	259	Linaria repens	Gestreepte leeuwenbek
22	Alyssum flexicaule		260	Linaria supina	Liggende leeuwenbek
23	Amelancier ovalis	Europees krentenboompje	261	Linum catharticum	Geelhartje
24	Anacamptis pyramidalis	Hondskruid	262	Linum narbonense	
25	Anagallis arvensis subsp. arvensis	Rood guichelheil	263	Linum strictum	
26	Anagallis arvensis subsp. foemina	Blauw guichelheil	264	Linum tenuifolium	Smal vlas
27	Androsace villosa	Zilverwit mansschild	265	Lolium perenne	Engels raaigras
28	Antennaria dioica	Rozenkransje	266	Lonicera alpigena	Alpenkamperfoelie
29	Anthericum liliago	Grote graslelie	267	Lonicera etrusca	Etruskische kamperfoelie
30	Anthriscus sylvestris	Fluitenkruid	268	Lonicera implexa	
31	Anthyllis montana	Bergwondklaver	269	Lonicera xylostium	Rode kamperfoelie
32	Anthyllis vulneraria	Wondklaver	270	Lotus corniculatus	Gewone rolklaver
33	Aphyllanthes monspeliensis	Blauwe bieslelie	271	Lotus dorycnium/ Dorycnium pentaphyllum	
34	Arctostaphylos uva-ursi	Berendruif	272	Lotus hirsutus/ Dorycnium hirsutum	
35	Arenaria grandiflora		273	Lotus maritimus	Hauwklaver
36	Arenaria serpyllifolia	Gewone zandmuur	274	Lotus pedunculatus	Moerasrolklaver
37	Aristolochia clematitis	Pijpbloem	275	Lunaria rediviva	Wilde judaspenning
38	Aristolochia pistolochia		276	Luzula campestris	Gewone veldbies
39	Aristolochia rotunda		277	Luzula multiflora	Veelbloemige veldbies
40	Armeria arenaria subsp. bupleuroides	Schijnweegbree*	278	Luzula sylvatica subsp. sieberi	Grote veldbies*
41	Artemisia absinthium	Absintalsem	279	Lycopus europaeus	Wolfspoot
42	Artemisia vulgaris	Bijvoet	280	Lythrum salicaria	Grote kattenstaart
43	Arum italicum	Italiaanse aronskelk	281	Malva sylvestris	Groot kaasjeskruid
44	Arundo donax	Pijlriet	282	Medicago lupulina	Hopklaver
45	Asparagus acutifolius		283	Medicago sativa	Luzerne
46	Asparagus officinalis	Asperge	284	Melampyrum pratense	Hengel
47	Asplenium ceterach	Schubvaren	285	Melica ciliata	Wimperparelgras
48	Asplenium ruta-muraria	Muurvaren	286	Melica uniflora	Eenbloemig parelgras
49	Asplenium trichomanes	Steenbreekvaren	287	Melilotus albus	Witte honingklaver
50	Astragalus australis	Zuidelijke tragant	288	Mentha aquatica	Watermunt
51	Astragalus hypoglottis		289	Mercurialis perennis	Bosbingelkruid
52	Athamanta cretensis	Athamanta	290	Mespilus germanica	Mispel
53	Aquilegia reuteri		291	Microthlaspi perfoliatum /Noccaea perfoliata	Doorgroeide boerenkers
54	Aquilegia vulgaris	Wilde akelei	292	Minuartia rostrata	
55	Avena sterilis	Wilde haver	293	Muscari comosum	Kuifhyacinth

Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam	Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam
56	Avenella flexuosa	Bochtige smele	294	Mycelis muralis	Muursla
57	Ballota nigra	Stinkende ballote	295	Myosotis alpestris	Alpenvergeet-mij-nietje
58	Biscutella brevicaulis		296	Myosotis arvensis	Akkervergeet-mij-nietje
59	Biscutella lima		297	Myosotis corsicana subsp. pyrenaeorum	
60	Bituminaria bituminosa	Pekklaver	298	Narcissus poeticus	Witte narcis
61	Blackstonia perfoliata	Zomerbitterling	299	Neottia nidus-avis	Vogelnestje
62	Blitum bonus-henricus	Brave hendrik	300	Nigella damascena	Juffertje-in-het-groen
63	Brachypodium sylvaticum	Boskortsteel	301	Onobrychus viciifolia	Esparcette
64	Briza media	Beventjes	302	Ononis cristata	
65	Bromopsis erecta	Bergdravik	303	Ononis fruticosa	
66	Bromus hordeaceus	Zachte dravik	304	Ononis minutissima	
67	Bryonia dioica	Heggenrank	305	Ononis natrix	Geel stalkruid
68	Buglossoides purpureoerulea	Blauw paelzaad	306	Ononis spinosa	Kruipend stalkruid
69	Bunium bulbocastanum	Frans aardkastanje	307	Onopordum acanthium	Wegdistel
70	Bupleurum baldense		308	Ophrys apifera	Bijenorchis
71	Bupleurum praealtum		309	Ophrys holosericea	Hommelorchis
72	Buxus sempervirens	Buxus	310	Ophrys insectifera	Vliegenorchis
73	Campanula alpestris	Allionis's klokje	311	Orlaya grandiflora	Straalscherm
74	Campanula medium	Mariëtteklokje	312	Ornithogalum bourgaeum	
75	Campanula persicifolia	Prachtklokje	313	Orobanchaceae caryophyllaceae	Walstrobremraap
76	Campanula rapunculus	Rapunzelklokje	314	Orobancha hederaceae	Klimopbremraap
77	Campanula rapunculoides	Akkerklokje	315	Orobancha minor	Klavervreter
78	Campanula rotundifolia	Grasklokje	316	Osyris alba	
79	Campanula trachelium	Ruig klokje	317	Pallenis spinosa	Stekelig sterrenoogje
80	Carduus defloratus subsp. carlinifolius	Berooide distel*	318	Papaver alpinum	
81	Carduus nigrescens subsp. nigrescens		319	Papaver dubium	Bleke klapproos
82	Carduus pycnocephalus		320	Papaver rhoeas	Grote klapproos
83	Carex acutiformis	Moeraszegge	321	Parietaria judaica	Klein glaskruid
84	Carex otrubae	Valse voszegge	322	Paronychia capillaris subsp. serpyllifolia	
85	Carex pendula	Hangende zegge	323	Pedicularis comosa	Gekuidf kartelblad
86	Carlina acanthifolia		324	Petrorhagia prolifera	Slanke mantelanjer
87	Carlina acaulis subsp. caulescens	Zilverdistel*	325	Phegopteris connectilis	Smalle beukvaren
88	Carthamus lanatus	Wollige saffloer	326	Phillyrea latifolia	Brede steenlinde
89	Castanea sativa	Tamme kastanje	327	Phleum nodosum	Klein timoteegras
90	Catananche caerulea	Blauwe strobloem	328	Phleum pratense	Gewoon timoteegras
91	Catapodium rigidum	Stijf hardgras	329	Phlomis herba-venti	
92	Cedrus atlantica	Atlasceder	330	Phragmites australis	Riet
93	Centaurea aspera	Ruwe centaurie	331	Phytolacca americana	Westerse karmozijnbes
94	Centaurea collina		332	Phyteuma orbiculare	Bolrapunzel
95	Centaurea cyanus	Korenbloem	333	Picris hieracioides	Echt bitterkruid
96	Centaurea jacea	Knoopkruid	334	Pilosella officinarum	Muizenoor
97	Centaurea scabiosa	Ruwe centaurie	335	Pinus halepensis	Aleppoden
98	Centaurea stoebe	Rijncentaurie	336	Pinus mugo	Bergden
99	Centaurium pulchellum	Fraai duizendguldenkruid	337	Pinus sylvestris	Grove den
100	Centranthus angustifolius subsp. lecoqii/Valeriana lecoqii	Smalle spoorbloem*	338	Pistacia terebinthus	Terpentijnboom
101	Centranthus ruber	Spoorbloem	339	Plantago arenaria	Zandweegbree
102	Cephalanthera damasonium	Bleek bosvogeltje	340	Plantago argentea	
103	Cephalanthera rubra	Rood bosvogeltje	341	Plantago lanceolata	Smalle weegbree
104	Cerastium arvense subsp. suffruticosum	Akkerhoornbloem*	342	Plantago major	Grote weegbree
105	Cercis siliquastrum	Eurpese judasboom	343	Plantago media	Ruige weegbree
106	Chamaenerion angustifolium	Wilgenroosje	344	Plantago sempervirens	Struikweegbree
107	Chamaenerion dodonaei / Epilobium dodonaei	Rozemarijn-wilgenroosje	345	Poa bulbosa var. Vivipara	Knolbeemdgras*
108	Chelidonium majus	Stinkende gouwe	346	Poa trivialis	Ruw beemdgras
109	Chenopodium album	Melganzenvoet	347	Polygala calcarea	Kalkvleugeltjesbloem
110	Chenopodium bonus-henricus	Brave hendrik	348	Polygala vulgaris	Gewone vleugeltjesbloem
111	Cichorium intybus	Cichorei	349	Polygonatum multiflorum	Gewone salomonszegel
112	Cirsium acaulon	Aarddistel	350	Polygonatum odoratum	Welriekende salomonszegel
113	Cirsium arvense	Akkerdistel	351	Polygonum aviculare	Gewoon varkensgras
114	Cirsium vulgare	Speerdistel	352	Populus x canescens (P. alba x P. tremula)	Grauwe abeel
115	Cistus albidus		353	Potentilla verna	Voorjaarsganzerik
116	Clematis vitalba	Bosrank	354	Poterium sanguisorba	Kleine pimpinel
117	Clinopodium acinos	Kleine steentijm	355	Primula veris	Gulden sleutelbloem
118	Clinopodium vulgare	Borstelkrans	356	Prunella laciniata	Witte brunel

Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam	Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam
119	Colutea arborescens	Europese blazenstruik	357	Prunella vulgaris	Gewone brunel
120	Consolida ajacis	Valse ridderspoor	358	Prunus avium	Zoete kers
121	Consolida regalis	Wilde ridderspoor	359	Prunus mahaleb	Weichselboom
122	Convolvulus arvensis	Akkerwinde	360	Prunus spinosa	Sleedoorn
123	Convolvulus cantabrica	Cantabrische winde	361	Pseudoturritis turrita/ Arabis turrita	Torenscheefkelk
124	Convolvulus sepium	Haagwinde	362	Quercus coccifera	Hulsteik
125	Coris monspeliensis		363	Quercus ilex	Steenek
126	Cornus sanguinea	Rode kornoelje	364	Quercus pubescens	Donzige eik
127	Coronilla minima	Klein kroonkruid	365	Ranunculus aduncus	Haakvruchtboterbloem
128	Cotinus coggygria	Pruikenboom	366	Ranunculus repens	Kruipende boterbloem
129	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	367	Rapistrum rugosum subsp. rugosum	Bolletjesraket*
130	Crepis bursifolia		368	Reseda lutea	Wilde reseda
131	Crepis foetida subsp. rhoeadifolia	Stinkend streepzaad*	369	Reseda luteola	Wouw
132	Crepis pygmaea	Dwergstreepzaad	370	Reseda phyteuma	Kleine reseda
133	Crucianella angustifolia		371	Rhamnus alaternus	Groenblijvende wegedoorn
134	Cruciata laevipes	Kruisbladwalstro	372	Rhamnus alpina	
135	Cuscuta epithymum	Klein warkruid	373	Rhinanthus alectorolophus	Harige ratelaar
136	Cymbalaria muralis	Muurleeuwenbek	374	Rhinanthus angustifolius	Grote ratelaar
137	Cynoglossum creticum	Kretenzische hondstong	375	Rhinanthus minor	Kleine ratelaar
138	Cynosurus cristatus	Kamgras	376	Ribes alpinum	Alpenbes
139	Cystopteris fragilis	Blaasvaren	377	Robinia pseudoacacia	Robinia
140	Cytisophyllum sessilifolium		378	Rosa spec.	Roos
141	Dactylis glomerata subsp. hispanica	Kroopaar*	379	Rubia peregrina	
142	Daphne laureola	Zwart peperboompje	380	Rubus idaeus	Framboos
143	Daucus carota	Wilde peen	381	Rubus canescens	
144	Dianthus gratianopolitanus		382	Rumex acetosa	Veldzuring
145	Dianthus subcaulis	Kortstengelige anjer	383	Rumex crispus	Kruizuring
146	Dianthus sylvestris agg. (Dianthus godrionanus)		384	Rumex scutatus	Spaanse zuring
147	Digitalis lutea	Geel vingerhoedskruid	385	Ruscus aculeatus	Stekelige muizendoorn
148	Diploxys erucoides		386	Ruta angustifolia	
149	Dipsacus fullonum	Grote kaardenbol	387	Salix caprae	Boswilg
150	Draba aizoides	Geel hongerbloempje	388	Salix eleagnos	Grijze wilg
151	Echium vulgare	Slangenkruid	389	Salvia pratensis	Veldsalie
152	Elytrigia repens		390	Salvia sclarea	Scharlei
153	Eonymus latifolius	Brede kardinaalsmuts	391	Sambucus ebulus	Kruidvlier
154	Epilobium hirsutum	Harig wilgenroosje	392	Samolus valerandii	Waterpunge
155	Epilobium montanum	Bergbasterdwederik	393	Saponaria officinalis	Zeepkruid
156	Epipactis atrorubens	Bruinrode wespenorchis	394	Saponaria oxymoides	Muurzeepkruid
157	Epipactis helleborine subsp. helleborine	Brede wespenorchis	395	Satureja montana	Winterbonenkruid
158	Epipactis muelleri	Geelgroene wespenorchis	396	Saxifraga exarata	
159	Equisetum fluviatile	Holpijp	397	Saxifraga oppositifolia	Zuiltjessteenbreek
160	Equisetum telmateia	Reuzenpaardenstaart	398	Saxifraga tridactylites	Kandelaartje
161	Erigeron annuus	Zomerfijnstraal	399	Scabiosa atropurpurea	Zwartpurperen scabiosa
162	Erodium ciconium	Uiversbek	400	Scirpoides holoschoenus / Scirpus holoschoenus	Kogelbies
163	Erodium cicutarium	Reigersbek	401	Scrophularia canina subsp. hoppii	Hondshelmkruid*
164	Eryngium campestre	Kruisdistel	402	Scrophularia umbrosa	Gevleugeld helmkruid
165	Eryngium spinalba		403	Securigera varia	Bont kroonkruid
166	Erysimum spec.	Steenraket	404	Sedum acre	Muurpeper
167	Eschscholzia californica	Slaapmutsje	405	Sedum album	Wit vetkruid
168	Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	406	Sedum atratum	Donker vetkruid
169	Euphorbia characias subsp. characias	Vroege wolfsmelk*	407	Sedum dasyphyllum	Dik Vetkruid
170	Euphorbia cyparissias	Cipreswolfsmelk	408	Sedum ochroleucum	
171	Euphorbia nicaeensis		409	Sedum rupestre	Tripmadam
172	Euphorbia seguieriana subsp. seguieriana	Zandwolfsmelk*	410	Sedum sediforme/ Petrosedum sediforme	
173	Euphorbia serrata		411	Seseli montanum	Bergseselie
174	Fagus sylvaticus	Beuk	412	Sesleria caerulea	Blauwgras
175	Ficus carica	Vijg	413	Setaria pumila	Geelrode naaldaar
176	Filago arvensis	Akkerviltkruid	414	Sideritis provincialis	
177	Filago germanica	Duits viltkruid	415	Silene conica	Kegelsilene
178	Filago pyramidata	Spatelviltkruid	416	Silene italica	Italiaanse silene
179	Filipendula vulgaris	Knolspirea	417	Silene nutans subsp. nutans	Nachtsilene*
180	Foeniculum vulgare	Venkel	418	Silene vulgaris	Blaassilene
181	Fragaria vesca	Bosaardbei	419	Smilax aspera	Struikwinde
182	Fumana ericifolia		420	Solanum dulcamara	Bitterzoet
183	Fumaria officinalis	Gewone duivenkervel	421	Solidago virgaurea	Gulden roede

Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam	Nr.	Latijnse naam	Nederlandse naam
184	Galium aparine	Kleefkruid	422	Sonchus oleraceus	Gewone melkdistel
185	Galium mollugo	Glad walstro	423	Sorbus aria	Meelbes
186	Galium odoratum	Lievevrouwebedstro	424	Spartium junceum	Spaanse brem
187	Galium parisiense	Frans walstro	425	Stachys recta	Bergandoorn
188	Galium pumilum	Kalkwalstro	426	Staehelina dubia	
189	Galium pusillum		427	Stipa pennata	Vedergras
190	Galium saxosum		428	Symphytum officinale	Smeerwortel
191	Galium verum	Geel walstro	429	Tanacetum corymbosum	Tuilganzenbloem
192	Genista hispanica subsp. hispanica	Spaanse stekelbrem*	430	Taraxacum officinale s.l.	Paardenbloem
193	Genista scorpius		431	Teucrium chamaedrys	Echte gamander
194	Gentiana lutea	Gele gentiaan	432	Teucrium montanum	Berggamander
195	Gentianella campestris	Veldgentiaan	433	Teucrium polium subsp. polium	
196	Geranium columbinum	Fijne ooievaarsbek	434	Thalictrum minus subsp. saxatile	Kleine ruit*
197	Geranium pyrenaicum	Bermooievaarsbek	435	Thymus pulegioides	Grote tijm
198	Geranium robertianum	Robertskruid	436	Thymus spec.	
199	Geum urbanum	Geel nagelkruid	437	Tilia platyphyllos	Zomerlinde
200	Glaucium flavum	Gele hoornpapaver	438	Tordylium maximum	Tordylium
201	Globularia cordifolia	Hartbladige kogelbloem	439	Torilis arvensis	Akkerdoornzaad
202	Globularia repens		440	Tragopogon dubius	Bleke morgenster
203	Gymnadenia conopsea	Grote muggenorchis	441	Tragopogon pratensis	Gele morgenster
204	Gymnocarpium robertianum	Rechte driehoeksvaren	442	Trifolium alpestre	Alpenklaver
205	Hedera helix	Klimop	443	Trifolium angustifolium	Smalbladklaver
206	Helianthemum canum	Grijs zonneroosje	444	Trifolium arvense	Hazenpootje
207	Helianthemum hirtum		445	Trifolium campestre	Liggende klaver
208	Helianthemum oelandicum		446	Trifolium montanum	Bergklaver
209	Helichrysum stoechas	Mediterrane strobloem	447	Trifolium pratense	Rode klaver
210	Helleborus foetidus	Stinkend nieskruid	448	Trifolium repens	Witte klaver
211	Helosciadium nodiflorum	Groot moerasscherm	449	Trisetum flavescens subsp. flavescens	Goudhaver*
212	Hepatica nobilis	Leverbloempje	450	Tussilago farfara	Klein hoefblad
213	Heracleum sphondylium	Gewone berenklauw	451	Urospermum dalechampii	
214	Hieracium prenanthoides		452	Urospermum picroides	
215	Himantoglossum hircinum	Bokkenorchis	453	Urtica dioica	Grote brandnetel
216	Hippocrepis comosa	Paardenhoefklaver	454	Valeriana officinalis	Echte valeriaan
217	Humulus lupulus	Hop	455	Valeriana salicina	Nardusvaleriaan
218	Hordeum murinum	Kruipertje	456	Valeriana tripteris	Driebladvaleriaan
219	Hyacinthorchis	Himantoglossum robertianum	457	Verbascum pulverulentum	Vlokkige toorts
220	Hyoscyamus niger	Bilzekruid	458	Verbascum sinuatum	Gegolfde toorts
221	Hypericum perforatum	Sint-Janskruid	459	Verbascum thapsus	Koningskaars
222	Hypochaeris radicata	Gewoon biggenkruid	460	Verberna officinalis	Yzerhard
223	Iberis aurosica subsp. nana / Iberis nana / Iberis candolleana		461	Veronica arvensis	Veldereprijs
224	Iberis saxatilis		462	Veronica chamaedrys	Gewone ereprijs
225	Ilex aquifolium	Hulst	463	Veronica officinalis	Mannetjesereprijs
226	Inula conyzae	Donderkruid	464	Veronica orsiniana	
227	Inula montana / Pentanema montanum	Bergalant	465	Viburnum lantana	Wollige sneeuwbal
228	Jasione montana	Zandblauwtje	466	Vicia cracca	Vogelwikke
229	Jasminum fruticans	Zuiderse jasmijn	467	Vicia hybrida	Basterdwikke
230	Juncus inflexus	Zeegroene rus	468	Vicia onobrychioides	
231	Juniperus communis subsp. alpina	(platte struik)	469	Vicia sepium	Heggenwikke
232	Juniperus communis subsp. communis	(struik)- Jeneverbes*	470	Vinca major	Grote maagdenpalm
233	Juniperus communis subsp. hemisphaericum	(halfstruik)	471	Vinca minor	Kleine maagdenpalm
234	Juniperus oxycedrus		472	Vincetoxicum hirundinaria	
235	Juniperus phoenicea		473	Vincetoxicum nigrum	
236	Knautia arvensis	Beemdkroon	474	Viscum album	Maretak
237	Knautia collina		475	Viola canina	
238	Koeleria vallesiana		476	Xeranthemum inapertum	